

PREDVOLILNO RAZMIŠLJANJE

Samo nekaj tednov nas še loči od skorajšnjih deželnih in občinskih volitev, ki bodo v naši deželi in nekaterih občinah (med temi Gorica in Krmin) 14. junija. Zato je popolnoma naravno, da se vsi zanje pripravljamo kar se da vestno, posebno politične sile, ki na njih nastopajo s svojimi kandidati. To seveda velja tudi za slovensko politično stranko in njene kandidate, ki se predstavljajo na vsem ozemlju, kjer živi slovenska manjšina v Italiji.

Sedanje volitve v glavnem potekajo po novih volilnih zakonih, ki v marsičem močno ovirajo samostojen slovenski politični nastop. To nam je že pred leti onemogočilo izvolitev slovenskega deželnega svetovaleca na samostojni listi z lipovo vejico, enako pa tudi vstop v goriški pokrajinski svet. Zaradi tega je bilo nujno poiskati nove oblike in možnosti volilnega nastopa, ki se danes kaže v koalicijski povezavi slovenske stranke z drugimi sorodnimi političnimi partnerji. Vse to pa se bo pokazalo tudi na zunaj, saj bodo znaki na koalicijskih listah seveda drugačni od tradicionalnega simbola ene same stranke. Medtem ko bo na deželnem znaku Ljudskega centra za reforme (kjer skupno z drugimi strankami nastopa SSK) tudi simbol lipove vejice, pa bo za goriške upravne volitve na znaku le Oljka (seveda spada k Oljki tudi Slovenska skupnost) in simbola dveh drugih gibanj, ki nastopata skupaj s to demokratično koalicijo.

Te zunanje simbolne metamorfoze pa naših volivcev ne bodo prestrašile. Znano je, da so slovenski volivci kot zvesti zagovorniki samostojnega slovenskega političnega nastopa vedno znali prisluhniti potrebam, ki so slovenski stranki narekemale tudi določene zunanje izbire. To velja tako za vse nastope na evropskih volitvah od leta 1979 dalje, ko je SSK šla v koalicijske povezave z drugimi manjšinskimi silami in je vedno zbrala lepo število svojih glasov in tako sodelovala pri izvolitvi skupnega evropskega poslanca. Podobno je večkrat nastopila tudi na političnih volitvah, ko se je povezala ali s Furlanskim gibanjem ali s Sardinsko akcijsko stranko, pa tudi s skupnim znakom vseh manjšinskih gibanj. Z novo volilno zakonodajo v državi pa je vse to morala prenesti tudi na same krajevne ustanove (pokrajino, občine) in deželo, ker bi sicer zelo težko in pravzaprav brez upa zmage sploh šla na volitve. In prav to je tudi naš sedanji primer, ko lahko le v trdni povezavi s političnimi partnerji SSK pričakuje svoj uspeh.

Vse to moramo imeti pred očmi tudi danes. Ne gre torej le za formalno ali izključno simbolno vprašanje, ampak za sam pomen sedanjega volilnega nastopa edine slovenske stranke v Italiji. Tega niso primorane storiti le večje manjšinske stranke v Italiji, kot sta nam bližnji južnotirolska SVP ali pa Union Valdôtaine iz Aoste. Obe manjšinski stranki imata seveda v okviru svojih dežel oz. pokrajine relativno večino, kar jima jasno še naprej omogoča lasten politični nastop.

ANDREJ BRATUŽ

02 Miro Oppelt
ZORA MIRU

LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

ZA POTRESENCE

03 Jurij Paljk / intervju
ERIKA JAZBAR

04 Jurij Paljk
SV. OČE ODLOČNO PROTI SPLAVU

05 Danijel Devetak
LUČI IN SENCE SVETEGA PRTA

06 Pavle Merkù
USPEH NAŠIH PEVSKIH ZBOROV

06 Marko Vuk
OB PERGARJEVI RAZSTAVI V NOVI GORICI

07 Giorgio Banchig
MANJŠINA, IDENTITETA IN MATICA

09 Ivan Žerjal
KONCERT ZBOROV IGO GRUDEN

10 PREDSTAVITEV KANDIDATOV SSK

12 Erika Jazbar
MLADA BENEČANKA ZA DEŽELNI SVET

15 Erik Dolhar
STANJE NAŠE MLADINSKE KOŠARKE

NA KOLUMBIJSKI UNIVERZI DNE 16. MAJA

NEWYORŠKI POSVET O SLOVENCIH V ITALIJI

IVO JEVIKAR

"Ameriški slovenski kongres ob koncu posveta o problemih slovenske manjšine v Italiji, ki ga je priredil na univerzi Columbia v New Yorku 16. maja 1998, sporoča, da je sklenil začeti akcijo, ki naj spodbudi parlament in vlado republike Italije, da bi sprejela in uresničila ukrepe za celovito varstvo slovenske manjšine in tako odpravila diskriminacije med italijanskimi državljani italijanske in slovenske narodnosti."

S to jedrnatno resolucijo se je 16. maja proti večeru končal v dvorani na vrhu visoke zgradbe sredi "campusa" Kolumbijske univerze v srcu ameriškega vlemesta celodnevni posvet, ki ga je priredil Ameriški slovenski kongres v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom. Na njem smo nastopili štiri gostje s "stare celine". Urednik beneškega kulturno verskega lista Dom Giorgio Banchig je predstavil najbolj zapostavljeni del manjšine, Slovence v videmski pokrajini, njihove narodnostne in gospodarske razmere. Dr. Janko Jeri iz Ljubljane je orisal pravni položaj Slovencev v Italiji, pri čemer je upošteval tako mednarodno kot notranje pravo. Prof. Samo Pahor iz Trsta je podrobno prikazal problematiko v zvezi z rabo slovenskega jezika v stikih z upravnimi in sodnimi oblastmi, kot tudi svoje oblike boja za pravico, od demonstracij do nastopov pred ustavnim sodiščem. Meni pa

Štirje predavatelji in predstavniki SSK pred Kolumbijsko univerzo

je bila zaupana naloga, da opravim primerjavo med pravnim in političnim položajem Južnih Tirolcev in Slovencev v Italiji. Kljub razlikam med obema manjšinama je pri analizi očitno, da v odnosu do naše skupnosti še ni bila presežena italijanska asimilacijska politika. Tak pregled pa spodbuja tudi k razmišljanju o življenjski volji, zavesti in enotnosti posamezne manjšine ter vloge, ki jo odigrava njena matična država.

Udeleženci so dobili kopico informacij in snovi za razpravo, ki je bila po vsakem referatu živahna in poglobljena. Posvet, ki je potekal večino v angleščini, pa bo odmeval še v prihodnje, saj bodo prireditelji poskrbeli za natis predavanj in za njihovo vključitev v svetovno elektronsko omrežje Internet.

Zasedanje v New Yorku se je začelo z nagovorom predsednika Ameriškega slovenskega kongresa, zdravnika dr. Silvestra Langa, nato sta udeležence pozdravila ravnatelj Inštituta za srednjo in vzhodno Evropo na univerzi Columbia dr. Micgiel in pred-

sednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik iz Chicaga.

Sklepni povzetek je podal tržaški newyorški rojak, podjetnik inž. Hilarij Rolih, ki je jasno opozoril na dejstvo, da smo Slovenci v Italiji diskriminirani in da morajo zakonodajna, izvršna in sodna oblast aktivno in hitro poseči, da se položaj uredi, kot je znala Amerika z ukrepi od petdesetih let dalje odpraviti takrat še izredno prisotno rasno diskriminacijo. Ameriški Slovenci bodo spremljali razvoj dogodkov v Italiji in po svojih močeh tudi primerno opozorjali javnost in oblasti po svetu.

Med udeleženci so bili poleg ameriških Slovencev različnih generacij iz New Yorka, Washingtona in nekaterih sosednjih držav, a tudi iz Kalifornije, še časnikarji, predstavniki slovenskega in italijanskega konzulata, slovenski veleposlanik pri Združenih narodih dr. Danilo Türk (ki je dan pred konferenco sprejel predavatelje in prireditelje v prostorih Stalne slovenske misije) in drugi, ne nazadnje dolgoletni profesor na Kolumbijski

univerzi dr. Rado Lenček, ki ima velike zasluge za izvedbo uspešnega zasedanja.

Evropski gostje smo bili deležni izredno prisrčnega sprejema pri rojakih v New Yorku, kar se je pokazalo tako pri osebnih stikih kot dan po konferenci, v nedeljo, 17. maja, ko smo sooblikovali tradicionalno "prosvetno uro", ki je vsako tretjo nedeljo v mesecu pri Sv. Cirilu v New Yorku. Cerkev, ki jo zdaj krasijo tudi umetnine tržaškega Amerikanca Bogdana Groma, so povsem obnovljeno ponovno odprli novembra lani. Po maši, ki sta jo darovala župnik, frančiškanski pater Krizolog Cimerman in upokojeni duhovnik Alojzij Jenko, se je v dvorani zbralo nad sto rojakov. Pela je moška skupina Zvon iz Fairfielda, spregovorili so zamejski gostje Samo Pahor, Ivo Jevnikar in Giorgio Banchig, pozdravila je tudi glavna tajnica Svetovnega slovenskega kongresa iz Ljubljane Jana Podobnik, ki nas je ves čas spremljala, srečanje pa je vodil Silvester Lango.

SVET OKROG NAS

NAUK UPRAVNIH VOLITEV

ZORA
MIRULJUDJE ZAHTEVAJO
SPREMEMBE

Prebivalstvo Severne Irske je na ljudskem glasovanju pristalo na mirovni načrt, ki so ga dosegli na veliki petek na gradu Stormon pri Belfastu. V šestih grofijah Ulstra se je 71% volivcev izreklo za pot miru po osmih stoletjih krvavih obračunavanj. Računajo, da se je za dogovor izreklo 90% katoliškega in nekaj več od polovice protestantskega prebivalstva. Udeležba je presegla 81%, najvišja doslej na Severnem Irskem. Vzporedno pa je v Irski republikli potekal referendum za odpravo dveh členov ustave, ki sta predvidevala enotnost otoka. Udeležba je bila na Irskem normalna, okrog 55%, za odpravo členov pa se je izreklo 95% volivcev. Ameriški predsednik Clinton je izid prvih sočasnih volitev na otoku po letu 1918, ko so se odločili za samostojnost, označil za vrh mirovne pomladi. Pot bo težavna, tega ne skriva niti britanski premier Blair, a je jasno začrtana v zavzetosti po miru. Razlike bodo še naprej, tudi ostre, ljudstvo pa je zavrglo nasilje. Morda je mirovni proces prvi sad evropskega združevanja, ki je Irsko gospodarsko okrepil, da so se razlike na otoku zmanjšale. Dogovor predvideva, da ostane Ulster britanski, dokler bo za to večina prebivalstva. V Ulstru je sedaj razmerje med protestanti in katoličani 54-43. Že 25. junija bodo na Severnem Irskem volitve za avtonomni parlament. Imel bo 108 članov. Izvolili bodo krajevno vlado, slednja bo z Irsko oblikovala Svet za sodelovanje na otoku v šestih mesecih. Trd oreh bo še izročitev orožja vseh pol-vojaških skupin, preosnova severnoirske policije in vprašanje osvoboditve jetnikov zaradi terorizma. Prišlo bo še do poskusov, tudi krvavih, oviranja pomiritev, ljudstvo pa se je izreklo za dialog in še zlasti mladina, manj obremenjena od preteklih spopadov, gleda na mir kot prvi pogoj za razvoj. Prebivalstvo je okusilo v enoletnem premirju zoro miru, kateremu se bo težko odpovedalo.

MIRO OPPELT

V središču pozornosti italijanske javnosti so še vedno predvsem izidi upravnih volitev v nedeljo, 24. t.m. Volilnih upravičencev je bilo 10 milijonov, državljanstvo dolžnost pa je opravilo sedem milijonov. To pomeni, da je v zadnjih letih čedalje več ljudi, ki jih volitve prav nič ne brigajo ali se iz takšnega ali drugačnega protesta odločajo za abstinenco.

Kot vsake volitve so tudi nedeljske pomenile veliko preizkušnjo za politične stranke in seveda tudi za vlado, ki je trenutno na oblasti. Nobena skrivnost ni, da je Prodijska vlada pričakovala, da jo bodo volivci "nagradili", ker je Italijo pripeljala do praga Evropske denarne zveze, v katero bo vstopila na začetku prihodnjega leta, kot določa maastrihtski sporazum. Še pred nekaj meseci večina članic Evropske zveze z Nemčijo na čelu ne bi dala v tem pogledu za Italijo počene-

S 1. STRANI

PREDVOLILNO
RAZMIŠLJANJE

Vse to v ničemer ne zmanjšuje sedanjega slovenskega volilnega nastopa. Le-ta postaja seveda vse bolj odgovoren in zahteven. Priti mora do minimalnega soglasja vseh sodelujočih partnerjev.

Pred vrati je tudi možno merjenje sil. Posebni interesi posameznih delov koalicije se morajo v nekem smislu umakniti pred splošnimi interesi. Vsekakor pa lahko rečemo, da je - po programih sodeč - tudi slovenska manjšinska problematika našla svoje mesto v volilni koaliciji, tako za deželno kot za goriško občino. Predvsem je poudarjena zahteva po končnem izglasovanju zaščitnega zakona, dalje pa še potrditev predloga o zajamčenem zastopstvu manjšine in še kaj drugega. To so vodilne točke slovenske stranke in skupne liste tudi za volitve, ki so pred nami.

ga groša, sedanji vladi pa je treba priznati, da je s strogo in pametno finančno politiko tako izboljšala razmere, da ni več ovir za vstop v Evropsko denarno zvezo in za postopno uvajanje skupne valute, to je evra.

Volivci se v nedeljo, kot zgovorno kažejo volilni rezultati, niso kdovekako ozirali na Prodijske uspehe v zunanji politiki, saj "oljka" skoraj povsod zastaja za "polom svoboščin". Razlika je najvidnejša na Jugu. "Pol svoboščin" uspešno odbija napade in prav tako uspešno kljubuje notranjim napetostim. Zanimivo je, da se je posebno dobro odrezalo gibanje Naprej, Italija!, iz česar je treba sklepati, da hude težave, ki jih ima Berlusconi s sodnijami, niso niti za malenkost škodovali njegovemu liku vodilnega politika sedanje opozicije. Poleg tega se je izkazalo, da je njegova stranka razširjena po vsem državnem ozemlju.

Pomembna značilnost je, da volivci niso nagradili ne levih ne desnih skrajnežev, temveč v lepem številu podprli sredino tako v okviru "oljke" kot "pola svoboščin". Druga pomenljiva značilnost je nespodbudni volilni rezultat Severne lige.

Politični opazovalci in komentatorji soglašajo, da volivce bolj kot uspehi v zunanji politiki zanimajo nekateri stvarni problemi, kot so nezaposlenost, organizirani kriminal, zlasti na Jugu, okolje, zdravstvo, šolstvo in sodstvo. Marsikdo se sprašuje, kako je mogoče, da ni nikjer zaznati nobenega korenitega izboljšanja, da vse dejansko ostaja pri starem. Ko sta tako rekoč drug za drugim pobegnili v tujino Licio Gelli in Pasquale Cuntrera ter se tako izognila ječi, je milanski Corriere della sera napisal: "Če Prodi misli, da se javnost ne meni za nekatere igre in igrice, ki so bile značilne za vlade v prvi republikli, se bridko moti. Ljudje nočejo le vstopa v Evropo, temveč tudi nekaj drugega. Hočejo, da se marsikaj spremeni, pri čemer prihaja v poštev predvsem ugotovitev odgovornosti... dolžnost odgovornega je, da sprejme nase tudi krivdo, ki ni njegova."

ODOBREN OSNUTEK V PARLAMENTARNI KOMISIJI

ZAKON ZA JEZIKOVNE MANJŠINE

V zadevni komisiji poslanske zbornice za ustavna vprašanja so pred nekaj dnevi odobrili zakonski osnutek za zaščito jezikovnih oz. etničnih manjšin v Italiji. Gre za izpolnitev šestega člena republiške ustave, ki državi nalaga manjšinsko zaščito. V tem smislu bodo ugodnosti tega zakona deležni npr. Okcitanci, Frankoprovensalci, Južni Tirolci, Slovenci, Furlani, Ladinci, nato v južni Italiji Hrvatje v Moliseju, Grki, Albanci, Sardinci. Kar zadeva Slovence, je to seveda le okvirni zakon, ki pa bo za nas le načelnega značaja, saj mi čakamo na poseben in razčlenjen zaščitni zakon, kot ga imata uradno priznani manjšini (Dolina Aosta in Južni Tirol), saj mora tu priti do konkretne in specifične zakonodaje izključno za določeno skupnost.

Kakšen pa je torej pomen tega novega zakona za Italijo? Prav gotovo je za italijansko politično stvarnost to nekaj povsem novega, da ne rečemo revolucionarnega. Prvič se namreč država uradno sooča z vprašanjem jezikovnih manjšin v državi, in to od alpskega loka do Sredozemlja. Italijanska stvarnost in

zlasti politična ureditev je bila do zdaj namreč odločno centralistična in se za podobne probleme sploh ni zanimala. Pod fašizmom pa je Italija itak nasilno prepovedala rabo še tistih jezikov (in s tem tudi javnih šol), kot so bili nemški, slovenski in francoski, na ozemlju, kjer te narodne skupnosti še danes prebivajo. Na drugi strani daje sedanji zakon, ki ga mora sicer še odobriti poslanska zbornica na plenarni seji (nato pa pride v senat), predvsem nekaj ugodnosti za tiste jezikovne skupnosti, ki doslej sploh niso imele še nikakega uradnega priznanja s strani države. Pri nas velja to za Furlane, drugje pa najbolj za Sardinijo, ki s svojimi več kot milijon prebivalci predstavlja najmočnejšo manjšinsko jezikovno skupnost v državi.

Za zakonski osnutek so glasovali predvsem predstavniki Olike in komunistične prenovne, Severna liga pa še pričakuje določenih sprememb. Proti so bili predstavniki Pola svoboščin, zlasti Nacionalno zavezništvo in Krščansko-demokratski center.

PREJELI SMO

ALI SLOVENIJA ČUTI
Z MANJŠINO?

NANDE ČIČ

Zmotno je, če kdo misli, da so se časi v Sloveniji spremenili. Vlada še vedno stara garnitura, le v novi preobleki. Ta obvladuje vse vladne stranke, ki so manjše od Slovenske ljudske stranke (SLS). Vendar še ta pobira le drobtine z bogatinove mize.

Ob gornjih dejstvih ne bi smelo biti za zamejstvo manj zanimanja kot pred osamosvojitvijo. Pa vendar! Grobi liberalizem v Sloveniji trdno deluje v pridobitništvu. Dolžnost medijev pa je, da odvrta pozornost drugim. Od tod nepozornost do zamejcev. Narodnostni motiv se poriva

na stranski tir. Ta pa je, kot smo videli v junijski vojni, zelo močan. Opozicija je sicer dejavna, vendar nima dostopa do glavnih medijev. Časopis Demokracija je šele tednik. Odlično Družino pa v glavnem berejo tisti, ki znajo ločiti zrno od plev.

Ne morem mimo deset in deset tisočglave množice, ki se je zaradi životarjenja prepustila apatiji. In, da bi se tako stanje ohranilo, poskrbi predsednik države z občasnimi govori, ki nakazujejo brezizhodnost iz položaja. Ker se ta masa ne udeležuje volitev, je tudi ob možnost situacijo spremeniti sebi v prid.

Med zamejci mora biti enotnost na prvem mestu. Toda, kako enotnost ustvarjati, če je vsa leta deležna podporne matice le ena stran? Ob zlomu zamejskega gospodarstva (TKB, Safti) se sprašujem: je zaradi tega bolj prizadeta matica ali zamejstvo? Dolgo opevana leva opcija, ki se je pokazala v svetu kot utopija, ne zasluži pozornosti.

Za enotnost zamejstva pa je potrebna še prerazporeditev političnih sil v matici. Takrat bodo možni skupni koraki za zaščito celotne manjšine. Do tega kratkega "jutri" si bomo med seboj še vedno zanikrni bratanci.

To je moje videnje na članek v št. 18 z dne 7. maja 1998.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

TUDI VOLITVE SO PRILOŽNOST
ZA ISKANJE SKUPNIH TOČK

Že v razmišljanju preteklega tedna smo na tem mestu izrazili misel, da je za manjšino še kako nujno iskanje skupnih točk. Dejstvo je namreč, da bi zelo težko še govorili o manjšinski skupnosti, v kolikor bi se slednja zaradi teh ali onih razlogov bistveno skrčila. Nazorneje povedano: niti narodnostno organizirani del manjšine niti tisti, ki se politično prepoznava v strankah večinskega naroda, nobeden od njih ne bi mogel sam zase vzpostaviti zadovoljivo učinkovit skupen prostor vseh in za vse, v katerem bi ne glede na politično in vsakršno različnost uspešno delovali številni življenjsko pomembni naslovi. Dovolj se je spomniti vsaj šolstva, kulture, gospodarstva, športa, Cerkev, sredstev javnega obveščanja itd. Vsi ti in drugi naslovi se v svoje dobro obračajo na celotno manjšino in bi bili bistveno okrnjeni, v kolikor bi dopustili skrčenje skupnega manjšinskega prostora. Ker se do danes manjšini ni uspelo politično celovito organizirati, je potrebno to pomanjkljivost nadomestiti z iskanjem drugih možnih skupnih točk, tudi s pomočjo volitev, ki so pred nami. Volitve bodisi na občinski bodisi na deželni ravni so namreč priložnost za dodatno ustvarjanje skupnih stvari, v kolikor se seveda za takšen namen opredelimo.

Kljub drugačnemu videzu je iskanje skupnih točk možno celo na deželnih volitvah. Res da smo na njih kot manjšina kar preveč razprše-

ni, pa vendar bi bil lahko tudi takšen volilni nastop ploden. Ne smemo namreč pozabiti, da je trenutno najučinkovitejši politični pristop tisti, ki se ne obrača zgolj na svoje pristaše, pač pa na celotno volilno telo. V novem času prihaja na volitvah vse bolj do izraza izbira te ali one širše usmeritve, tega ali onega pogleda na družbo in življenje v njej. Tu pa ima manjšina razen redkih izjem podobne cilje in želje. Znotraj njih je torej mogoče iskati in najti celo vrsto novih skupnih točk in to že v predvolilnem obdobju, toliko bolj seveda v povolilnem času.

Toliko jasnejša in oprijemljivejša je situacija na Goriškem. Tu, kot je znano, obstaja kar močna predvolilna povezava, ki postavlja tako rekoč v isto vrsto večinski del manjšine. Tu je še bolj na dlani možnost, da bi bile bližnje volitve lepa priložnost in nujna za dodatno ustvarjanje novih skupnih stvari med manjšinskimi različnostmi, najprej v predvolilnem in kasneje v povolilnem času. Bilo bi prav in koristno, da bi bili manjšinski volilni pozivi temu primerno usmerjeni, se pravi naslovljeni na celotno volilno telo, kar je tudi sicer edina pot do politične spremembe v mestu. Seveda se utegne zpeti tukajšnje razmišljanje o iskanju novih skupnih manjšinskih točk nemara idealistično, toda le z njim je mogoče ustvariti pogoje za naš odločni in učinkoviti volilni nastop.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5.

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 865473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / ERIKA JAZBAR

NAŠA IDEOLOGIJA JE NARODNOST

JURIJ PALJK

Na bližnjih volitvah za goriško občinsko upravo se bo kot kandidatinja Slovenske skupnosti predstavila mlada Erika Jazbar, ki je tudi naša zvesta sodelavka in publicistka, sicer pa absolventka na tržaški univerzi.

Prosimo vas, da se nam predstavite.

Rodila sem se v Gorici pred 26 leti in sem obiskovala slovenske šole. Po maturi sem se vpisala na tržaško univerzo, izbrala pa sem klasično filologijo. Za to smer je botrovalo kar nekaj dejavnikov, med katerimi je bil verjetno poglavitni lik profesorja Dragotina Butkoviča. Študij končujem, saj že nekaj časa pišem diplomsko nalogo, v katero sem vložila veliko energij; lahko povem, da bo prihodnje leto zelo verjetno izšla v knjižni izdaji.

Če se ozrem na zamejsko prosvetno življenje, bi najprej povedala, da sem igrala odbojko pri Olimpiji, pela v MePZ L. Bratuž ter v MePZ Podgora, sooblikovala sem uprizoritve nekaterih iger z Odrom 90, leta 1990 sem na tržaškem konservatoriju opravila izpit 5. letnika klavirja ter nazadnje sem sodelovala s krožkom Anton Gregorčič.

Kar se tiče publicistične dejavnosti, sodelujem pri našem tedniku od njegove prve številke, še prej pa sem dve leti pisala za Katoliški glas in ravno tako poročala o družbeno-kulturni stvarnosti Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini.

Nazadnje bi omenila svoj govor na osrednji Prešernovi proslavi v Gorici februarja 1996 ter delovanje v SSK, o katerem bo tekla beseda verjetno kasneje.

Tisti, ki me poznajo, bodo lahko potrdili, da sem oseba s sproščenim odnosom do zunanjega sveta, odprta za konstruktivno kritiko ter s kančkom slovansko-mitelevropske melanholije.

Kaj vas je kot mlado izobrazil kot "pripeljajo" v politiko?

Politika ni moja prva ljubezen. Dejstvo pa je, da je politična arena tista, v kateri se odloča o poglavitnih pristopih do tega ali onega problema, o financiranju tega ali onega projekta ipd. Skratka, če te ni bližu, lahko nate kar mirno (in prav radi) pozabljaš in ti jim tega niti ne moreš očitati.

Prepričana sem, da je kultura tista, ki je rešila našo narodnostno skupnost pred raznimi izmi in ohranila narodno zavest pri mlajših generacijah, vendar si je treba tudi priznati, da brez politike, v širšem pomenu besede seveda, ne bi imeli šolske slovenske učne jezike ali državnih prispevkov za naše ustanove. Obenem pa je treba še povedati, da, dokler ne bomo dosegli zajamčenega zastopstva v institucionalnih organih italijanske republike, če ne na isti ravni kot italijanska manjšina v Sloveniji, vsaj do deželne palače, si moramo prizadevati, da izvolimo v te iste organe naše ljudi, ki bodo lahko posredovali pristojnim oblastem naše zahteve in predstavljali našo realnost.

Se vam ne zdi, da se pri nas mladi ne zanimajo več za politiko? Kako to ocenjujete?

Drži, vendar to je problem, s katerim se ukvarjajo vse politične

stranke v Italiji. Dejstvo je, da si je politika v teh nekaj letih pridobila precej odbijajoč prizvok in večina navadnih ljudi misli, da se človek zanima za politiko, ker ima nekaj za bregom. V zamejskem družbeno-političnem življenju pa je nadalje zmanjkal tisti bipolarni naboj, ki je bil živ pred padcem socialistične Jugoslavije. Zmanjkal ti je nasprotnik oz., prijazneje povedano, sogovornik. Naenkar si začutil, da si tudi ti brez ravnotežja. Obenem mislim, da se je pri vsakdanjem človeku razkrinkala marsikatera gotovost, ko so prišle (sicer le delno) na dan nesvetle plati naše povojne in bližnje preteklosti. Če bi lahko sintetizirala z besedo današnje vzdušje, ki vlada med mladimi in ne samo med njimi, bi rekla, da gre za neko nemočno vrsto utrujenosti.

Kako je prišlo do vaše kandidature?

O tem bi se morali pogovoriti s pokrajinskim tajnikom Figljem oz. z ožjim deželnim tajništvom. Predstavljam si, da je bil potek običajen, in sicer nekdo je predlagal moje ime, sledili sta diskusija med člani tajništva in notranje glasovanje, ki je bilo do kandidature naklonjeno. V krajšem pogovoru mi je nato tajnik ponudil preizkušnjo in po prvem razmisleku sem sprejela izziv.

Slovenska skupnost je edina slovenska politična organizacija pri nas in vi ste njena članica že vrsto let. Ste se za aktivno politično udejstvovanje odločili prav zaradi narodnostnih razlogov?

Prav gotovo. Všeč mi je trditev, da je Slovenska skupnost politična organizacija ali stranka, katere ideologija je narodnost. V ta stavek najbolj verjamem in zato delam. Dodala bi, da sem se odločila za tako in ne drugačno stranko, ker mislim, da je kandidat, ki je izvoljen na listi SSK, tisti, ki lahko avtonomno deluje v prid naše skupnosti. Omenjeni kandidat namreč ne odgovarja italijanskemu vodstvu, pri katerem je manjšinska problematika nekje v kotu, v eni od komisij, npr. ob komisiji za ženska vprašanja, temveč se zaveda, da je njegovo delovanje usmerjeno predvsem na področja, ki so vezana na našo narodnostno skupnost v Gorici oz. Italiji.

V organih SSK sem že nekaj let. Začela sem z delovanjem v Mladinski sekciji, nato so me izvolili v pokrajinsko tajništvo in od zadnjega strankinega kongresa sedim tudi v deželni tajništvu. Mislim, da sem si v teh letih nabrala precej izkušenj, spoznala sem marsikatero problematiko z zornega kota "zakulisja" in prepričana sem, da so bili številni večeri, ki sem jih preživela v Nabrežini oz. Gorici, zelo koristni, kajti dali so mi večkrat možnost "drugačnih oči", skozi katera lahko prebiram dotične dogodke ali izjave.

Nadalje moram še povedati, da sem sodelovala tudi pri sejah, ki so oblikovale na občinski ravni skupno listo Oljke, in videla, da je pri tem SSK enakopraven sogovornik, ki uživa

va ugled pri ostalih italijanskih političnih komponentah.

Kot mlada pripadnica slovenske manjšine, ki doživlja velike družbene spremembe dosti bolj travmatično kot pa večinski narod, bi nam gotovo lahko povedali, katere težave so za manjšino najbolj pereče.

Konkretni problemi, s katerimi se spopadajo naši predstavniki na skupnih srečanjih, so številni. Gredo od finančne stiske ustanov, ki jim je padec socialistične Jugoslavije pomenil konec velikega pretoka sredstev in so se danes spremenile v t.i. skupne ustanove; nadaljujejo se z različnimi gledanji na možnost zajamčenega zastopstva in nihanja v zahtevah nekaterih sicer podpisanih točk v osnutku zaščitnega zakona; obsegajo različne pristope do narodnostnega vprašanja in ohranjanja le-tega v naši multikulturni realnosti, in še bi lahko naštevale. Če me pa vprašate za najbolj perečo težavo, ki jo doživlja naša manjšina, vam bom odgovorila zelo enostavno, kajti prepričana sem, da je glavni problem naše sicer zelo dobro organizirane družbeno-politične strukture predvsem neiskrenost med nami in misel, da ti vsakdo streže po življenju (seveda metaforično), da skriva za besedami kdove kakšne načrte in spletke; skratka, naelektreno vzdušje, v katerem se vijejo take seje, gotovo ni najbolj koristno za primeren pristop do tega zelo delikatnega trenutka, ki ga doživlja naša skupnost.

Osebnostno verjamem v racionalnost, pragmatičnost in delavnost; mislim, da bi potrebovali vse tri elemente v naših notranjemajnskih odnosih. Marsikomu bodo zvenele moje besede kot poenostavljanje, vendar bom tej osebi odgovorila še bolj demagoško: ozri se na vsakdanje prosvetno življenje navadnih ljudi in videl boš, kako se z dobro voljo rešujejo najbolj pereči problemi in seveda - občasno nasmeh ne škodi nikomur!

Kakšna se vam zdi koalicijska, b kateri je pristopila Slovenska skupnost in kako ocenjujete njenega

županskega kandidata Rupenija?

Koalicija, h kateri je pristopila SSK, je okrnjena oblika Oljke, kajti na njeni skupni listi ni Zelenih, obenem pa je tudi obogatena oblika, kajti v njej je SSK. Do skupne liste je prišlo predvsem zato, ker daje ta varianta največ možnosti za izvolitev župana, ki bo izraz levo-sredinskih sil in ne desničarske koalicije. Do take oblike nastopa je nadalje prišlo tudi zato, ker so se v goriškem primeru Levi demokrati (nekdanji DSL) odločili, da se tokrat oblika Oljke splača oz. da stranka nima v Gorici take moči, da bi lahko, kakor so to storili na deželni ravni, razbili koalicijo Oljke in nastopili sami.

Mislim, da je koalicija Oljke, ki tekmuje na občinskih volitvah, najprimernejša za slovenskega volivca, za tistega seveda, ki mu je narodnostna problematika pri srcu. Na drugi strani imamo županskega kandidata, ki je v preteklem štiriletju pokazal svoj negativni pristop do naše narodnostne skupnosti zelo zgovorno 1. julija lani, ko je večinska koalicija izglasovala znano resolucijo proti osnutku zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki ga je v italijanskem parlamentu predstavil poslanec Caveri. Celotna razprava, ki se je vila v občinskem svetu, ter napadi na slovenske predstavnike pa so pokazali, da se predstavlja dosedanja uprava s takimi besedami in pristopi, ki spadajo že v ropotarnico zgodovine.

Glede županskega kandidata Rupenija pa moram reči, da bi goriška občina končno naredila kar nekaj korakov naprej, če bi imela na čelu tako osebnost. Ob zavirljivem curriculumu, s katerim se naš županski kandidat predstavlja in ki obsega desetletne odgovornosti na državni ravni, mislim, da predlaga program, ki je za naše mesto in za našo skupnost najbolj primeren. Osebnost sem ga vprašala za dve področji, ki sta zame bistvenega pomena, in sicer za odnos do slovenske manjšine ter za obmejno sodelovanje s Slovenijo. Rupeni mi je na prvo vprašanje odgovoril, da slovenska narodnostna skupnost ne sme biti getizirana manjšina, temveč aktiven subjekt goriške raznolike stvarnosti ter neločljiv element preteklosti in sedanjosti mesta Gorice. Glede odnosov z republiko Slovenijo preberite njegov program. Obmejno sodelovanje in graditev skupnih projektov sta omenjena skoraj na vsaki od 18 strani, kar dokazuje, da bo šlo za vsakodnevno sodelovanje na vseh področjih in ne za podpisovanje občasnih dokumentov. Obenem pa je županski kandidat še izrazil zahtevo, da bi pri občinski "zunani politiki" slovenska manjšina igrala prvenstveno vlogo.

Ste ena redkih mladih zamejskih Slovencev, ki se ukvarjajo s politiko. Zakaj je tako in kaj bi morale ženske storiti, da bi se bolj uveljavile?

Pričakovala sem tako vprašanje. Velja nenapisan zakon, da je politika moški fevd. Krivda za tako stanje je vseh nas žensk, ker nas ni zraven, kajti marsikatera misli, da bi se čutila v zadregi, ko vidi, da bi bila sama v skupini desetih ali več moških. To velja za našo manjšinsko realnost kakor tudi za Italijane, kajti na sejah

Oljke sem bila ponovno edina ženska, prisotna na pogajanjih. Vsem Slovenkam, ki bi se rade približale SSK oz. politiki, lahko mirno povem, da kot ženska nisem občutila nobene težave. Ni mi bilo treba se obnašati "moško", da bi me bolje sprejeli, dovolj je le, da ohraniš svoj značaj in osebnost in ljudje te najbolj spoštujejo. Mislim, da to velja pri vsakem medosebnem odnosu. Seveda, na začetku sem se tudi sama počutila v zadregi, ko smo npr. po seji šli v kavarno in je tekla beseda o interesnih sferah, ki so mi tuje, vendar podobno bi se zgodilo, če bi bile ženske v večini.

Kaj boste vi storili na Goriškem, če boste izvoljeni?

Najprej moram povedati, da bom izvoljena le v primeru, če bodo dali volivci SSK svojo preferenco. Ni dovolj, da prekrižáš znak Oljke, nujno je, da napišeš tudi priimek kandidata, sicer ga ne bo v občinskem svetu.

Če bom izvoljena, bom na razpolago vsem svojim volivcem in seveda vsem Slovincem za katerokoli težavo, ki je direktno ali indirektno vezana na našo manjšinsko realnost. Prizadevala si bom, da bo slovenski glas prisoten in odmeven v občinskih dvorani in da bodo slovenske zahteve uslišane. Zahtevala bom nadalje, naj se uresničijo obljube, ki so bile izrečene v volilni kampanji, in naj ne ostanejo le tiskane besede, kar pomeni: po besedah tudi dejanja. Nadalje mislim, da bo temeljno za našo narodnostno skupnost tesno sodelovanje med slovenskimi kandidati, ki bodo izvoljeni v občinski svet na drugih strankah.

Zakaj morajo Slovenci voliti vas in vašo koalicijo?

Ponavljam, če sta jim narodnostna problematika in prihodnost našega mesta pri srcu, morajo vsi volivci izkoristiti svojo državljansko pravico in glasovati za kandidata SSK oz. za koalicijo Oljke. Ne smemo namreč spregledati, da bomo tokrat izvolili upravo, ki bo gradila goriško prihodnost na prehodu v tretje tisočletje, bo praznovala 1000-letnico prve dokumentirane omembe našega mesta in mogoče čakala vstop Slovenije v EZ. Za te ključne zgodovinske trenutke, ki bodo nosili posledice tudi v prihodnosti, moramo izbrati tisto koalicijo in župana, ki gledata na te izzive dolgoročno in se opirata na pojme, kakršni so strpnost, obmejno sodelovanje, Evropa. Če bomo tokrat izgubili možnost, ki nam jih nudi ta geopolitični kontekst, se bomo v prihodnosti še kako hudovali. Takrat pa bo prepozno, kajti vlak bo že daleč pred nami.

Zakaj moramo Slovenci vsi na volišča?

Vsak glas je pomemben. Nujno je, da gredo v nedeljo, 14. junija, naši volivci množično na volišča. Zavedati se moramo zgodovinske preizkušnje in ključnega trenutka. Ne moremo namreč čakati vstopa Slovenije v EZ in odprave meje z desničarsko koalicijo, ki se čuti ogroženo s strani sosednje republike in ki bi gradila financersko šolo, da bi znižala v odstotkih prisotnost slovenskega človeka v Gorici. Gorica mora ponovno postati središče svoje zgodovinske pokrajine, v katero se je zarezala meja; postati mora gravitacijsko središče, v katerem se srečujejo, sodelujejo in živijo v sožitju etnične, kulturne in jezikovne skupnosti, ki oblikujejo našo bogato stvarnost. Tokrat pa zares.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

BINKOŠTI

Pod noč tistega dne, prvega v tednu, ko so bila tam, kjer so se učenci zadrževali, vrata iz strahu pred Judi zaklenjena, je prišel Jezus, stopil mednje in jim rekel: "Mir vam bodi!" In ko je to rekel, jim je pokazal roke in stran. Učenci so se razveselili, ko so videli Gospoda. Tedaj jim je Jezus spet rekel: "Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam." In ko je to izrekel, je dihnil vanje in jim dejal: "Prejmite Svetega Duha! Katerim grehe odpustite, so jim odpušteni; katerim jih zadržite, so jim zadržani." (Janez 20,19-23)

BINKOŠTI SO PRI VSAKI MAŠI

O Binkošti smo navajeni razmišljati na podlagi Lukovega poročila v drugem poglavju Apostolskih del (na sliki ruska ikona). Na binkoštni praznik o tem dogodku bremo v prvem berilu. Lukov opis ima za podlago mogočno teofanijo na gori Sinaj, ko je Bog spregovoril Mojzesu in vzpostavil zavezo z izvoljenim ljudstvom. Tako kot sta napovedala preroka Jeremija in Ezekijel, pa z darom Svetega Duha nastopi nova zaveza, ki človeku daje novo srce in novega duha. Nova zaveza zaobjema narode vsega sveta, kar je v Lukovi pripovedi o govorjenju v različnih jezikih in o prisotnosti številnih narodov zelo nazorno predstavljeno. Pri Janezu pa o isti resničnosti bremo na bolj poglobljen, recimo na bolj zahteven način. Iz tega bi rad danes skupaj z vami izluščil jedro.

Evangelist Janez predstavi binkoštni dogodek v tesni povezavi s Kristusovim vstajenjem. Odsotni so znaki božje navzočnosti, kot so šum bližajočega se viharja, ognjeni jeziki, govorjenje v različnih jezikih. Odsotno je tudi kakršnokoli zunanje, vidno dogajanje. Janezov prikaz Binkošti je odet v preprosto srečanje z vstalim Kristusom.

Vstali Kristus je "dihnil" vanje. Ta gesta spominja na prvo božje delo, na stvarjenje sveta. Na prvi strani Svetega pisma bremo:

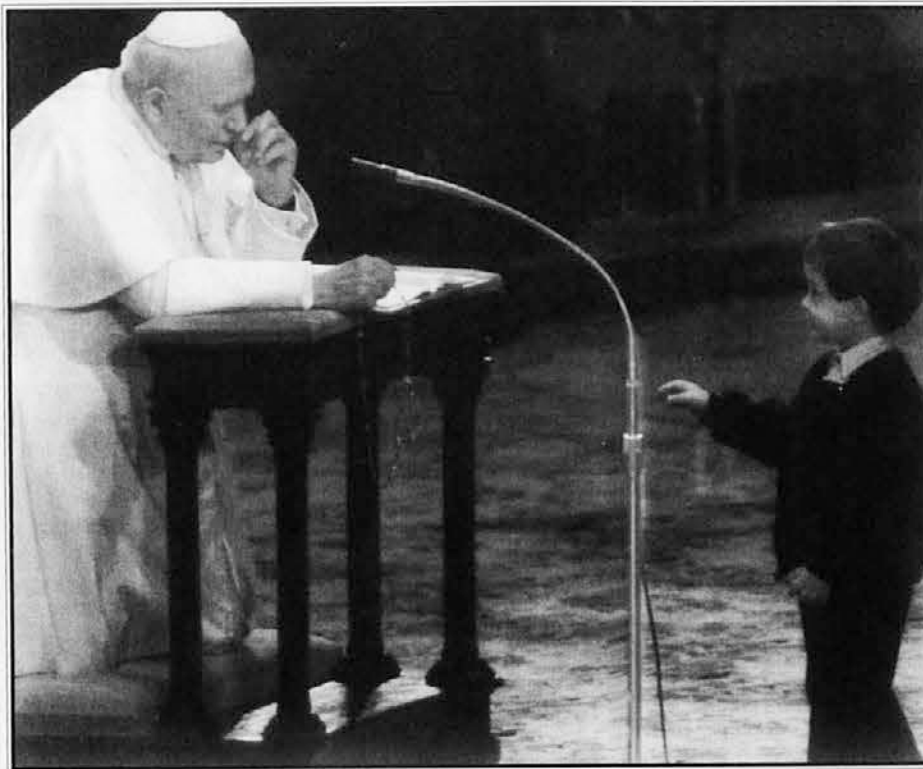
"Zemlja je bila pušta in prazna, tema se je razprostirala nad globinami in duh Božji je vel nad vodami" (1Mojz 1, 2). V knjigi Modrosti je zapisano, kako je Bog ob stvarjenju človeka "vdihnil dejavno dušo in vdahnil duha, ki daje življenje" (Mdr 15,11). Ko vstali Kristus "dihne" v apostole, ponovi božji stvariteljski akt. Njegovo gesto in besede "Prejmite Svetega Duha" lahko primerjamo dokončnemu razkritju originalne božje stvariteljske ideje človeka in vsega stvarstva. Preko božjega in Kristusovega Duha sta človek in človeštvo vključena v novo obdobje zgodovine, v novo zavezo z Bogom. Izvor tega Duha je Kristusova velikonočna skrivnost, vstali Kristus. Preko krsta, s katerim smo verniki pokopani v Kristusovo smrt in deležni Kristusove zmage nad smrtjo, njegovega vstajenja, kot bi rekel sveti Pavel, pripadamo novemu, odrešenemu stvarstvu, kot Cerkev smo že "novo človeštvo", ki se očiščuje v zakramentu svete sprave. "Katerim grehe odpustite, so jim odpušteni; katerim jih zadržite, so jim zadržani." Največje odkritje pa je, da to skrivnostno deleženje novega stvarstva obhajamo vsako nedeljo pri evharistiji, kjer je po klicanju Svetega Duha med nami navzoč in dejen živi Kristus. Duhovnik pri povzdigovanju z iztegnjenimi rokami moli: "Zato posveti, prosimo, po svojem Duhu te darove, da nam postanejo telo in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa." V perspektivi evangelista Janeza so to Binkošti, ki jih obhajamo pri vsaki maši. Kako globoko nas vodijo evangelistove besede in kako pronicljiv je njegov pogled! V nekaj stavkih nas popelje do daljnjega stvarjenja sveta k neslutnim duhovnim resničnostim novega stvarjenja v Svetem Duhu, katerega smo kot kristjani že deležni po zakramentih, zlasti po sveti evharistiji. Hvala ti, evangelist Janez, ki si slonel na Jezusovih prsih in iz globokega prijateljstva z Jezusom iz Nazareta napolnil čašo svojega duha s tako pristnim vinom modrosti.

BESEDE, KI SO SPROŽILE VAL ODMEVOV

SV. OČE PROTI SPLAVU

JURIJ PALJK

"Nobena človeška oblast ni država ne more moralno opravičiti umora nedolžnega. Takšna tragična preobrazba umora v pravico je samo znak zaskrbljujočega propada neke družbe!" je vzkliknil sveti oče v petek, 22. t.m., pred osem tisoč zbranimi predstavniki Gibanja za življenje in tako samo še enkrat dokazal svoje odločno nasprotovanje prekinitvam nosečnosti, kot se danes reče splavu. Janez Pavel II. je sprejel aktivne članke Gibanja za življenje, ker se ti v Italiji vsak dan borijo proti splavu in posledicam tega.

Kot je znano, je sveti oče že na začetku svoje pastirske poti vedno in povsod odločno nastopal proti splavu in predvsem proti liberističnemu ter konsumističnemu gledanju na spolnost, ki je preplavilo svet in s tem tudi Italijo. Papež Wojtyła se od vedno zavzema za življenje, od vedno se zavzema za vsakega človeka; njegov boj proti splavu dejansko pomeni samo zvestobo evangeliju, ki nam zapoveduje, da je vsako življenje sveto. Jasno je, da je s svojim govorom spet dregnil v bolečo rano naše družbe in ponovno je bil tarča ozkih in mestoma neumestnih napadov predvsem t.i. borcev za pravice žensk, ki svetemu očetu ob vsaki priložnosti očitajo, češ da se vtika v državne zadeve in vsakdanjo politiko. Vsakdo, ki vsaj malo sledi papeževim govorom, pa ve, da se sv. oče samo zavzema za življenje in za vsakega posameznika, saj je vendar prvi človek Cerkve, ki veruje, da smo vsi Božji otroci in vsi narejeni po Božji podobi. Končno lahko tudi mirno zapišemo, da si sveti oče kot veliki duh našega časa ne more privoščiti glede teh zadev nobene druge in drugačne izjave, saj bi s takimi izjavami zanikal samega sebe in svojo vero. Kot je pravilno ugotovil nekdanji italijanski premier Giuliano Amato, ki velja za enega prodornejših mislecev t.i. italijan-

ske laične politične scene, je sveti oče v svojem nagovoru dejal samo stvari, ki jih papež mora govoriti, ker bi drugače papež ne mogel biti.

"Z veliko žalostjo moramo ugotoviti, da je bilo v Italiji v zadnjih dvajsetih letih umorjenih tri milijone in pol otrok s pomočjo zakona, če seveda ne omenjamo tistih, ki so bili umorjeni naskrivaj," je dejal sveti oče. "Vsi ti podatki govorijo o hitri potrebi po zaščiti in promoviranju vloge družine, ki je prvina človeške družbe. Braniti in opozarjati na

vlogo družine pa bomo morali še posebno zaradi otrok in zato, ker bomo s tem uveljavili dostojanstvo žene. Dejansko ni malo tistih, ki upoštevajo dostojanstvo ženske kot osebe, kot žene, matere, in obenem vidijo v zakonodaji splava poraz in ponižanje ženske in njenega dostojanstva," je še povedal papež Janez Pavel II., ki je nadaljeval: "Družba, ki ni sposobna pravilno ceniti bogastva, ki ga predstavlja otrok, ki se bo rodil, in obenem ni sposobna ceniti materinskega poslan-

stva žena, nima nobene prihodnosti." Morda pa najbolje označuje papežev misel o življenju in njegove besede proti splavu naslednji citat, vzet iz njegovega nagovora: "Rad bi spet poudaril, da je spoštovanje življenja od spočetja do naravne smrti bistvenega pomena za sodobno družbo." V teh skupnih besedah je zajet srž krščanskega pogleda na svet in seveda na življenje.

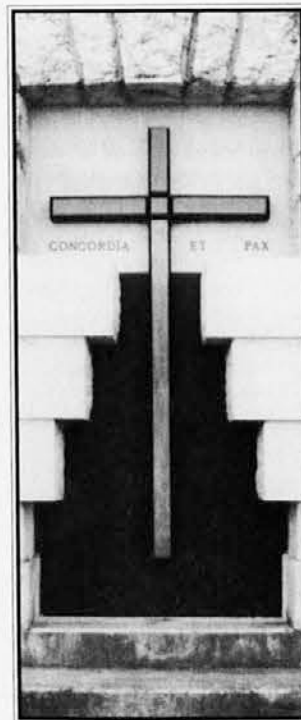
Sveti oče je govoril tako, kot misli, veruje in dela. Od družbe, ki nerada sliši besede na račun lastnega zlaganega življenja, je seveda naravno pričakovati, da papeževih besed ne bo sprejela za svoje. Tako se je tudi zgodilo. Papež je s svojim nagovorom v prid življenju sprožil val protestov, ki so bili začuda vsi umirjeni; tudi tisti ljudje, ki se ne prepoznavajo v njegovih besedah, a dobro razmišljajo, so ugotavljali, da je z zakonom o splavu v Italiji nekaj narobe. Družba, ki je na repu po številu rojstev, kot je italijanska družba, si pač ne more privoščiti tako ohlapnega zakona o splavu, kot je italijanski. Zato so še najbolj prepričljivo izzvenele besede vseh tistih, ki so ugotovili, da ima papež v bistvu prav, ko se bori za življenje. Vprašanje pa je, koliko politične volje in družbene angažiranosti ter seveda konkretne moči je še v italijanski družbi, da bi zmogla sama nadomestiti splav z odprtjem življenju in konkretno pomočjo materam, ki nočejo izgubiti svojega otroka.

GORIŠKO-KOPRSKO ROMANJE NA SV. GORO

OB SKUPNI MOLITVI SMO SE SREČALI
OB MATERI BOŽJI NA SV. GORI

Lepa tradicija je, da se verniki z obeh strani državne meje s svojima škofoma srečamo v maju na Sv. gori. Tako je bilo tudi letos v nedeljo, 24. maja. Nadškof Bommarco je letošnjemu romanju določil poseben namen: izprositi pri Materi Božji njeno varstvo ob zaključku škofijske sinode. Potem je dodal: "Dve prošnji bi radi posebej izpostavili: najprej za slovenske brate in sestre iz Gornjega Posočja, ki jih je zadel na samo Veliko noč hud potres. Bratu škofu Metodu prinašamo skromen dar naše vzajemnosti. Želimo se prav tako spomniti bratov iz Kampanije, ki jih je zadelo nedavno neurje."

Ob tem dvojnem spominu je potekalo nedeljsko srečanje na Sv. gori. Baziliko so ob 16. uri precej napolnili verniki obeh narodnosti. Zato je tudi celotno mašno slavlje bilo živ odraz tega bratovskega srečanja. Ob obeh škofih je somaševalo nad 30 mašnikov. Prošnje med mašo in berila so bila v treh jezikih, slovensščini, italijanščini in furlanščini, le mašni kanon pa v latinščini. Petje je bilo res ljudsko, saj so verniki dobili v

roke posebno brošuro s prošnjami in berili v obeh jezikih. Pesmi so bile izbrane in izrazito ljudske in vse tudi prevedene. Napeve so vsi bolj ali manj znali, tako da so res lahko vsi sodelovali pri petju pod vodstvom g. Karla Bolčične in ob spremnjavi na orgle.

Med mašo sta spregovorila oba škofa. Ob koncu maše pa je nadškof Bommarco izročil msgr. Pirihu ček za 32 milijonov lir, ki so jih darovali verniki goriške nadškofije za potresence v Posočju. Msgr. Pirih se je iskreno zahvalil za velikodušno pomoč. Po maši sta oba škofa z duhovniki in verniki stopila še do plošče na severni strani bazilike, postavljene v spomin na žrtve ob koncu druge svetovne vojne, z napisom: *Concordia et Pax*, Sprava in mir, s prošnjo: "Za padle nasprotnih vojaških taborov, za žrtve ideoloških strasti in maščevanj, za pozabljene in za vse rajne, naj jih Bog, ki je dobrot, sprejme v življenje, nam vsem pa tudi zaradi njih žrtve podeli milost odrešenja. Prosimo te, usliši nas!"

Ko nekateri politiki skušajo še vedno poveličevati vojno in revolucijo ter razpihovati mržnjo med ljudmi, smo verniki s svojimi škofi in dušnimi pastirji izpričali ob Materi Božji in pomoči Svetega Duha, da hočemo živeti kot bratje in sestre ene, svete katoliške Cerkve.

KH

PAPEŽ V NEDELJO, 24. MAJA: "PODOBA TRPLJENJA NEDOLŽNEGA ČLOVEŠTVA"

LUČI IN SENČE SVETEGA PRTA

DANIJEL DEVETAK

Je to res avtentični prt, v katerega je bil ovit križani Kristus? In še: je to relikvija, živo pričevanje ali samo ikona, podoba?

Čudenje, jok, padanje na kolena, pa tudi dvomi in polemike. To in drugo že več desetletij vzbujajo sv. sindon, "relikvija vseh relikvij", lanen prt, v katerega naj bi bilo po izročilu ovito telo Križanega, potem ko ga je Jožef iz Arimateje snel s križa. Izsledki sveže raziskave pričajo, da je to najbolj znan in skrivnostni predmet na svetu. Okrog njega se delijo mnenja ne samo nevernikov, ampak tudi vernikov, saj kult relikvij nikakor ne sme postajati v ozadje osebne vere v Vstalega.

Ob 500-letnici zgraditve turinske stolnice, kjer čuvajo sv. sindon, in ob 100-letnici prve fotografije prta je le-ta na ogled od 18. aprila do 14. junija. "Ikona človeka bolečin" je v mesecu dni privabila v prestolnico Piemonta več kot milijon dvesto tisoč prijavljenih obiskovalcev in več kot 500.000 neprijavljenih. Goriški verniki si jo bodo ogledali 6. junija letos. Janez Pavel II. je pomolil pred njim v nedeljo, 24. t.m. Pred to "provokacijo razumu" je dejal: "Kako ne videti v sv. sindonu milijonov trpečih ljudi, umirajočih od lakote in nasilja...?"

Ljudje si v vzdušju skrivnosti in zbranosti ogledujejo sv. sindon, pred njim molijo; ne manjkajo seveda radovedni turisti in razočarani skeptiki.

Zadnjič je bil sv. sindon na ogled pred dvajsetimi leti, ko so prišli v Turin v 43 dneh kar trije milijoni obiskovalcev. Leto 1978 je bilo emblematično v zgodovini italijanskega polotoka, saj je bilo to leto treh papežev (Montini, Luciani, Wojtyła), pa tudi čas, ko je z ugrabitvijo in usmrtitvijo Alda Mora dosegel višek italijanski politični terorizem.

Kakšno vrednost ima lahko danes ogled tega izjemnega verskega simbola? Prevlada turizem, radovednost ali pristno duhovno izkustvo? Res je, da so verniki vseh časov občutljivi za simbole, podobe in relikvije. Pravijo, da ima ta prt posebno moč, saj gledalca ne pušča brezbriznega. Preseneča ga, v njem vzbudi vsaj vprašanje. Tudi ljudje našega časa, otroci razuma, znanstvenih in empiričnih ved, iščejo pred sv. sindonom odgovor. Tisti, ki so si ga ogledali, pravijo, da so se jim "zapletla" čustva. Marsikdo je rekel, da ga je presenetil kontrast med znamenji divjega trpljenja in mirnim obrazom. Kdor veruje, nima dvomov o avtentičnosti; kdor dvomi, se čudi podobnostim v detajlih na prtu in v evangeljskih zgodbah; kdor ne veruje, ostane vsekakor zbežan, saj je prt "slika" človeka, ki je noro trpel, ovita v skrivnost.

Pojav javnega ogleda sv. prta je tokrat predmet velikih javnih razprav predvsem med laiki, pogosto se postavlja pod drobnogled medijev, prisoten je celo v internetu.

ZGODOVINA

Prva vest sega v 6. stol., ko naj bi bil sv. sindon v današnjem turškem mestu Edesi. Nato je v 10. stol. poromal v Bizanc. Leta 1453 so Savojski odkupili sv. prt. L. 1532 je njihova kapela v Chambéryju zgorela in sv. prt je ostal precej oškodovan. L. 1578 so ga prenesli v Turin. Konec maja l. 1898 je bil prvič fotografiran; na negativu so zbegani ljudje prvič videli, kako izgleda pozitiv. L. 1973 ga je prvič posnela televizija. L. 1978 je komisija znanstvenikov opravila 12 ur dolgo analizo. L. 1983 je savojska hiša darovala sv. sindon papežu. L. 1988 so znanstveniki na podlagi analize z radioaktivnim ogljikom (C14) izjavili, da je bil prt stkan v letih 1260-1390; na podlagi kasnejših raziskav so podvomili tudi v to. Aprila 1997 je požar v Guarinijevi kapeli v turinski stolnici spet ogrozil obstoj sv. sindona.

KAJ PRAVI ZNANOST?

Znanstveniki so si edini v mnenju, da prt ni poslikan in ne gre niti za rezultat odtiska na segretem ploskem reliefu. Če torej to ni prt, v katerega je bil ovit križani Kristus, je edina možna razlaga ta, da je ponarejevalec imel pred sabo človeka, ki je bil po videzu zelo podoben Jezusu; tega je mučil na enak način, kot to opisujejo evangelisti v križevem potu, ga je nato ubil, ovil v prt in na način, ki je današnji znanosti neznan, dosegel skrivnostni učinek podobe v negativu. Vse to v času, ko fotografski postopki še zdaleč niso bili znani. Če torej prt ni

avtentičen, je gotovo vsaj spomin na divji zločin.

Najbolj znan italijanski katoliški pisatelj Vittorio Messori pravi, da veruje v avtentičnost sv. sindona že zato, ker okoli skrivnostnega pojava vidi logiko krščanskega Boga: obstaja namreč dovolj luči, da je mogoče verjeti, z druge strani pa dovolj senc, da je lahko dvomiti. Kako bi namreč Bog, ki iz svoje ljubezni dopušča svobodo, vsilil človeku neizpodbiten dokaz svojega obstoja?

ZGODBE OKROG SVETEGA PRTA

Okrog sv. sindona je nastalo tudi več legend in čudnih zgodb. Govorili so o jedrskem žarčenju kot razlagi postopka, po katerem naj bi nastal; pa še, da je to ponareditelj Leonarda Da Vinci. Znanstvene skeptične izsledke so nekateri katoliški skrajneži celo pripisali zaroti framonov ali protestantov. Pravijo tudi, da se je eden angleških pilotov, ki so spustili jedrsko bombo na Japonsko, spreobrnil prav pred sv. sindonom in se je odtlej posvetil delu za bolne otroke.

SKLEP

Na koncu zapisa lahko ugotovimo, da je pojav na neki način resničen že zaradi učinka. Če bo vsaj en romar zaradi ogleda sv. prta bolj prepričan v velikost Kristusove ljubezni in bo zato bolj živ, zadeva ni zanemarljiva. Ne smemo pa pozabiti, da srč krščanstva ni kult relikvij, ampak dejavna ljubezen, ki izhaja iz živega odnosa z Vstalim; ta daje moč in veselje, da vsak dan nosimo svoj križ.

Je sv. sindon torej res avtentični prt, v katerega je bil ovit križani Kristus? Konec koncev to ni pomembno.

SVETNIK TEDNA

1. JUNIJA

SILVESTER ČUK

JUSTIN, FILOZOF IN MUČENEC

Prvi kristjani so bili v glavnem preprosti ljudje: ribiči, obrtniki, sužnji. V drugem stoletju pa so se za krščanstvo odločali tudi že prvi izobraženci. Eden najodličnejših je bil filozof Justin, ki se je vere v Kristusa oklenil mlad, trdno prepričan, da je našel resnico, ki jo je iskal in je o njej vredno prepričevati druge. Odpor proti krščanstvu v rimski državi je slonel predvsem na predsodkih, ki so bili posledica neznanja in nerazumevanja. Proti temu so se odločno borili krščanski pisatelji v drugem stoletju, vendar na način, s katerim so hoteli odpreti dialog med vero in tedanjo miselnostjo, med Cerkvijo in svetom. Ti pisatelji se imenujejo apologeti (branilci, zagovorniki). Med krščanskimi apologeti, ki so v tem času dokazovali resničnost krščanstva proti poganom, judovskim nasprotnikom in krivoverskim učiteljem, je Justin največji in najslavnejši. Obranila so se tri njegova dela, iz katerih se dviga pričevanje, ki je s svojo vrednostjo preživelo stoletja. Krščanstvo zanj ni najprej nauk, temveč Beseda, ki se je v Jezusu učlovečila in bila križana.

Rodil se je v srcu Palestine, v mestu Flavia Neapolis, ki ga je dal postaviti rimski cesar Vespazijan na mestu porušenega Sihema. Čas njegovega rojstva postavljajo v prvo desetletje drugega stoletja. Njegovi starši so bili premožni naseljenci latinskega rodu. V mladosti je spoznaval razne filozofske šole, pa noben filozofski sestav ga ni zadovoljil. Nekega dne se je Justin sprehajal po morskem obrežju in tam srečal nekega starega moža. Seznanila sta se in mož je Justinu dokazal, da so resnico učili stari preroki in Jezus Kristus, ne pa poganski filozofi. Ko mu je to dopovedal, ga je pozdravil in izginil.

V srcu mladega filozofa se je prižgal plamen, ki mu ni dal miru. Pošteno iskanje resnice ter ponižna in zaupna molitev sta Justina kmalu privedla do tega, da je sprejel vero v Jezusa Kristusa. Od tistega trenutka dalje je svoje življenje posvetil temu, da je z govorenjem in pisano besedo branil življenje kristjanov in njihov nauk. Oblečen v bel plašč kakor nekdanji grški filozofi, je začel potovati okoli in povsod je oznanjal krščansko vero. Zanj je bila čast, da se je imenoval filozof. Tudi kot kristjan ni smejal Platonovega mišljenja, temveč ga je uvedel v Cerkev. Grška filozofija mu je postala orodje za oznanjevanje evangelija.

Pred letom 150 se je naselil v Rimu, kjer je imel šolo, v kateri je učil krščansko filozofijo in imel veliko učencev. Njegovo poučevanje je pripomoglo krščanski misli do javnega ugleda. Med letoma 150 in 155 je napisal obširno obrambo krščanstva z naslovom Apologija, ki jo je izročil cesarju Antoninu Piju. V njej je zavrnil obdolžitve, ki so se o kristjanih širile med pogani, pojasnil osnovne resnice krščanskega nauka in opisal življenje kristjanov. Posebno dragoceno je njegovo poročilo o krščanski božji službi in evharistiji. Malo zatem je napisal še krajšo Apologijo ter Dialog z Judom Trifonom, najstarejši ohranjeni spis, ki brani krščanstvo pred judovskimi ugovori.

Njegovo bivanje v Rimu se je končalo z mučeniško smrtjo, najbrž leta 165. Na smrt ga je obsodil rimski prefekt Rustik, ki je bil tudi stoiški filozof. Med sodnim procesom mu je Justin rekel: "Nihče ni verjel Sokratu toliko, da bi bil za njegov nauk pripravljen umreti. Zaradi Kristusa pa so prezirali strah in smrt celo rokodelci in neuki ljudje." Skupaj s šestimi drugimi kristjani je šel pogumno v smrt za Kristusa.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16.

uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu. Popotniška oddaja Naš mali svet vas bo danes, 28. maja, in v četrtek, 4. junija, ob 17.15 popeljala v Egipt. Prislunili boste slovenskim šolskim sestram, ki živijo v Egiptu. Sestre so nam posebej poznane, saj prihajajo iz tržaške pokrajine. Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora

(Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

ROMANJE TREH DEŽEL V BOVCU

Romanje treh dežel, kakor radi imenujemo srečanje vernikov iz Furlanije, avstrijske Koroške in Slovenije, letos prireja Slovenska škofovska konferenca v Bovcu, središču Soške doline, ki jo je na Veliko noč prizadel potres. Romanje bo v Bovcu v znak solidarnosti z ljudmi, ki jih je prizadela naravna nesreča. V soboto, 22. avgusta, se bodo verniki pod vodstvom škofov Egona Kapellarija, Alfreda Battistija in Franca Rodeta zbrali v duhu letošnjega gesla romanja - Dajmo življenju nov smisel.

BINKOŠTNO BDENJE V ŠTANDREŽU

Bližnji binkoštni prazniki razveseljujejo vsako krščansko srce, saj je prav delovanje Sv. Duha srce Cerkve.

Posebno radost čuti ob letošnjem praznovanju goriška nadškofija, ki zaključuje dvolletno sinodalno obdobje. Zaradi sklepnih slovesnosti je radi škofijska mladinska pastoraška nekoliko spremenila tudi

urnik in obliko mladinskega binkoštnega bdenja. Mladi se bodo zbrali po župnijah oz. dekanijah v soboto zvečer, v nedeljo pa se bodo srečali ob 9. uri v Ogleju, kjer jih bo najprej nagovoril g. Oreste Benzi; sledile bodo delo po skupinah, kosilo in delavnice. Med predstavniki skupin, ki bodo predlagale svoje delovanje, bodo tudi zastopniki organizacije SKALA iz Ljubljane. Mladinski dan v Ogleju se bo končal z mašo ob 18. uri.

Mladi iz dekanije Štandrež so vabljeni, da se udeležijo večernega binkoštnega bdenja v svojih župnijah. Kjer so župnijske skupnosti majhne in ne morejo same pripraviti takega bdenja, naj se mladi usmerijo v dekanijsko cerkev v Štandrež, kjer se bo binkoštno bdenje začelo ob 20. uri. Po zaključni zahvalni pesmi bodo mladi iz župnij prešli v oskrbo oglejski-sinodalni križ, ki ga bodo naslednji dan ponesli v Oglej, kakor so ga pred dvema letoma nosili iz Ogleja. Mladini vabilo, naj binkoštno praznike veselo in primerno doživijo!

ENAJST NOVIH BLAŽENIH

V nedeljo, 10. maja, je sv. oče proglasil enajst novih blaženih. Libanonski redovnik Al Hardini je bil "spoznavalec". O njem je sv. oče dejal: "S spokornostjo, dolgotrajnim češčenjem sv. Rešnjega Telesa in teoloških raziskovanjem je zgled krščanske svetosti tudi za današnje čase." Umril je leta 1858. Poleg njega je Janez Pavel II. proglasil za blažene 9 španskih redovnic, ki so umrle mučeniške smrti. Dve sta bili karmeličanki, sedem je bilo redovnic iz reda vizintandink. V dobi španske revolucije so ostale v Madridu, kjer so jih novembra 1936 revolucionarji ustrelili. Deseta redovnica, blažena Elvira Cantarer, pa je bila bosonoga karmeličanka in je ustanovila več samostanov.

ZBORA HRAST IN SEDEJ PREJELA PRVI NAGRADI

USPEH SLOVENSkih ZBOROV NA DRŽAVNEM TEKMOVANJU V VITTORIO VENETU

PAVLE MERKŪ

V dneh 23. in 24. maja je v Vittorio Venetu potekalo 33. državno zborovsko tekmovanje "Trofei Città della Vittoria", h kateremu se je prigrasilo čez 40 zborov iz vse Italije, med njimi tudi slovenski zbori "Hrast" iz Doberdoba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič, "F.B. Sedej" iz Števerjana in "Vesna" iz Križa, ki ju vodi Bogdan Kralj; poslednja dva sta nastopila tudi združeno. Zbori so tekmovali v šestih kategorijah in žirija je prisodila štiri prve nagrade, dve od teh sta si prisvojila dva slovenska zbor. Konkurenca je bila pri tako visoki udeležbi kar močna. Pri kategoriji za resno glasbo v izvedbi mešanih zborov se je na najvišje mesto povzpeli doberdobski zbor, ki razpolaga z visoko glasovno tehnično kakovostjo: k tej nagradi je zboru gotovo pripomogel tudi zahteven spored, pri katerem sta po kakovosti in težavnosti stopnji izbranih skladb ter po suverenem obvladavanju tudi muzikalnih in slogovnih zahtev odločilno vplivala Brucknerjev *Graduale* in dramatično zagnan Vrabčev *Rdeč zaton*. Priznanje žirije je burno ploskanje občinstva popolnoma potrdilo.

Pri priredbah ljudskih pesmi je kljub nesporni vokalni in tehnični dovršenosti doberdobskega zbora žirija priznala prvo nagrado števerjanskemu mešanemu zboru zaradi njegove naravnosti in občutljivejši interpretaciji izbranih priredb italijanskih in slovenskih ljud-

Arhivska posnetka zbora Hrast iz Doberdoba (zgoraj) in F.B. Sedej iz Števerjana

skih pesmi, ki ju je sicer podprla vredna vokalna in tehnična priprava. Doberdobski zbor se je pri tej kategoriji uvrstil na drugo mesto. Dejstvo, da sta se oba zbor kosalala z rezijansko *Injen čeuva jti gna*, je seveda žiriji olajšalo razsodbo. Občinstvo je obe izvedbi te rezijanske pesmi sprejelo z vidnim navdušenjem.

Med italijanskimi zbori sta se do prve nagrade priborila ženski zbor "Melos" iz Roviga pod vodstvom Roberta Spre-

mullija in otroški zbor "I piccoli cantori delle colline di Brianza" pod vodstvom Flore Anne Spreafico; poleg njih je bilo slišati še številne zbere na visoki stopnji, naj med njimi omenim vsaj zbor "San Filippo" iz Rima pod vodstvom temperamentnega in občutljivega Fabrizija Barchija, ki mu je doberdobski zbor za las odnesel prvenstvo pri resni glasbi, in ženski zbor "Aureliano" iz Rima, katerega zborovodkinja Maria Silvia Merlini je prejela posebno priz-

nanje za zborovodstvo; njen zbor je bil edini italijanski zbor, ki je predstavil skladbo slovenskega skladatelja.

K sklepnemu tekmovanju zborov, ki so bili nagrajeni s prvo nagrado, sta v skladu s pravilnikom pristopila še dva zbor, ki sta se lani povzpela do podobnega priznanja: to sta dva izjemno pripravljena zbor, ki sta pokazala izredno sposobnost in občutljivost; zato ni čudno, da je žirija priznala 6. Gran Premio Efrema Casagrande ženskemu zboru "Convitto Armonico" iz La Spezie. Tekmovanje je izzvenelo ob zvokih slovenskih pesmi *Luba vigred se rodi* in *Injen čeuva jti gna*.

Efrema Casagrande, po katerem nosi "gran premio" ime, je bil pristen človek in glasbenik, ves predan zborovstvu, pobudnik in ustanovitelj državnega zborovskega tekmovanja, ki je v nekaj letih postalo najpomembnejše in najbolj priljubljeno v Italiji; prva nagrada v Vittorio Venetu ima zato velik pomen in velja opozoriti, da je to v preteklosti že osvojil marsikateri slovenski zbor iz naše dežele. Po Casagrandejevi smrti se ga je njegovo rojstno mesto spomnilo z ustanovitvijo posebne nagrade, ki nosi po njem ime. Rad se ga spominjam, ker je bil pravičnik in je bil naklonjen Slovcem. Naj mu zato vsak slovenski zbor, ki se udeležuje ali se bo udeležil tega tekmovanja, izkaže hvaležnost.

ČESTITKE

Zelo lepega uspeha mešanih zborov Hrast iz Doberdoba in F.B. Sedej iz Števerjana na državnem tekmovanju v Vittorio Venetu se Zveza slovenske katoliške prosvete veseli in čestita zborovodjema ter pevcem.

PREJELI SMO

O KRATKEM NEDOLOČNIKU V KRATKIH ČASIH

MARKO KRAVOS

Marko Kravos prisrčno ugovarja Nadi Pertot glede jezikovne oporečnosti v Kratkih časih. (Glej Novi glas, 21. maja 1998)

Hvaležen sem prof. Nadi Pertot, da z občutljivostjo neguje vrline in neoporečnost jezika v našem prostoru. Goto je to potrebna skrb. Obregnila se je tudi ob mojo malomarnost ali neznanje v zvezi z rabo kratkega nedoločnika oziroma nomenklatura.

Predvsem tole: moji "sestavki" - tako prof. Pertotova označuje lirično prozo *Kratkih časov* - ne skrivajo ambicije, da bi bili leposlovje. Ne želijo biti ne etnografski zapis niti memoaristika niti kaj drugega. Zato niso primeren zgled za standardno rabo knjižnega jezika, ampak so umetniška, ustvarjalna beseda.

V *Kratkih časih* želim obuditi svojo prazgodovino, čas, ko mi učenost še ni zameglila pogleda na prvine življenja: na smeh, jok, strah, rad(ovednost) do čutnosti, občutljivost za zvoke, vonjave, barve in otipne vtise. Ko mi ni bilo treba razumevati in se olikano odzivati na zgodovinske kolobocije odraslih, ko je svet žuborel okrog mene prav zato, ker mi ni bilo mar družbenih mehanizmov in zavor.

Zaželel sem pripovedovati samemu sebi. Zato sem izbral

govorjeni ali slušni jezikovni ključ in zato so doživele te moje stvarce prvo objavo na tržaškem radiu.

Pri poustvarjanju davnih slik torej ne čutim potrebe, da bi razločeval nedoločnik od nomenklatura. Zato ju postavljam v obliko, ki je mojemu prvotnemu dožitju sveta najbližja: zvečine torej v pogovorni, naravno obarvani jezik. In prav gotovo sem slišal in doživljal naročilo, da je treba pozdravljati! - na levo in desno. Pred šolskimi oblastmi pa sem neobgljeno poslušal, da ne znam povedati niti svojega rojstnega kraja. Navidez nedosledna raba kratke in polne infinitivne oblike nakazuje mojo odtujenost ali mojo vključenost v svet (odraslih) ljudi. Zdaj slišim svoje bližnje (govorjeni jezik), zdaj se prilikujem šolskemu redu in uradnim rubrikam, ki bi jim moral s svojimi odgovori streči.

To so pač smiselni odmiki od pravil(nosti), ki so v leposlovnem besedilu pogosti, ravnavajo se pa predvsem po intuiciji.

Seveda mi to ne brani, da ne bi poiskal še kako bolj oprijemljivo razlago za svoj jezikovni prekršek. Morda mi je pri zdajšnjem ustvarjanju najpomembnejša drugačna skrb: rad bi ljudi, ki še (!) berejo, odrešil strahu pred poškrabljenimi literaturo. Rad bi, da se ne bi bali govoriti v svojem jeziku, da bi jim ne bilo v zadregu, če kdaj prelomijo zakone pravopisa. Naj bo človek v svojem jeziku sproščen, v njem se mora počutiti doma. Dokler ne bo spet obudil v sebi slasti do besedovanja, ne bo pozoren niti do jezikovnih oblik, ki so bolj sporočilne, bolj gospodarne ali bolj sprejemljive in razumljive v širšem slovenskem prostoru. V našem koncu, da o tržaškem Sv. Ivanu niti ne govorim, namreč opažam, da se ljudje s slovensčino vse bolj mučijo: z njo počnejo nenaravne stvari tudi zato, ker bi hoteli biti "pravilni". V jeziku, kot pri drugih stvarih, je treba najti užitek. Slovensčino bo pri nas rešilo veselje do življenja, ne pa muka vedno pretresnih zakmašnih čevljev.

Kosovel pravi temu takole: Jaz bi rad hodil / v majhnem plašču / besed. // Ali pod tem naj se skriva / topel, svetel svet.

Marsikdaj je pod našimi plašči kaka grba, še večkrat malomarnost. Za svojo postavbo nismo sami krivi, očitek malomarnosti pa nas zvečine samo prizadene v lastnem samoljublju. Jaz bi skratka rad, da bi bilo meni, ki pišem, in ljudem, ki me berejo ali poslušajo, pod plaščem besed predvsem toplo in vznemirljivo.

Seveda moja samopašnost ne jemlje ne pomena ne časti tistemu, ki goji jezikovno kulturo v šoli, v naši javnosti in občilih!

V Trstu, maja 1998

OB PERGARJEVI RAZSTAVI V NOVI GORICI

PREMIK K FIGURI IN PEJSAŽU

MARKO VUK

Primorskega rojaka Rudija Pergarja javnosti pravzaprav ni potrebno širše predstavljati, saj je znan kot slikar in restavrator in je na likovnem področju vidno prisoten že več kot tri desetletja. Tokrat se je odločil, da po daljšem premoru domačemu občinstvu prikaže novejšo sliko in risbo, nastale v zadnjih desetih letih.

Pergarjev ustvarjalni opus, ki še nastaja, je že tako obsežen, da je dozorel za pregledno zasnovano retrospektivno razstavo, ki umetnostnozgodovinsko stroko še čaka, poznavajoč njegova dela pa že lahko zarišemo osnovne razvojne črte. Med študijem na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost je seveda moral skozi obvezno stopnjo klasično pojmovanega slikarstva, a ga je v 60. letih zamikal takrat aktualni informel, razširjen po Evropi in Severni Ameriki. V 70. letih se je pridružil slovenskim neokonstruktivistom, tako da pri njem govorimo o fazi geometrične abstrakcije, a je kmalu spoznal, da ta smer vodi v brezizhodnost, in se je predal sproščujoči, fauvistično živi barvitosti. Hkrati se je v njegovih delih začela vedno pogosteje pojavljati figura, včasih tako prvinsko in

neposredno pojmovana kot npr. pri jamskih risbah, očiten pa je tudi vpliv nemškega ekspresionizma.

Rudi Pergar pa se ni mogel kar naenkrat posloviti od strogo zarisanih geometričnih okvirov, vendar so kasnejše kompozicije dobile novo vsebino, čustveno naglašeno s pojavom človeške figure ali z nakazanimi simboli, ki odsevajo slikarjevo zanimanje za vzhodnjaške miselne tokove ali evropsko filozofijo eksistencializma. Globoko eksistencialno vsebino odražajo tudi take kompozicije, kot so npr. Harlekin, ki pa hkrati omogočajo likovno hvaležne motive živopisanih rombov, spominjajočih na picassovsko pojmovanje slikarske snovi. Vzhodnjaško sedeči Harlekin s Panovo siringo na simbolni način združuje vzhodno in zahodno civilizacijo, osnovano na indoevropskih koreninah, podoba s tremi menhiri pa nas spominja na prvine predantične evropske kulture.

Na pogled mikavne so marine in krajine z značilnim modrikastim in zelenkastim tonom, ki se kot leit motiv pojavlja tudi v drugih Pergarjevih slikah. Slikar se nam v teh delih predstavlja kot mojster tonskih prelivov z izrazitim notranjim

doživljanjem izbrane slikarske snovi. Priča smo širokim, iz trenutka v trenutek spreminjajočim se obzorjem, kakor se slikarju npr. razodevajo izpred domače hiše na Trnovem, kjer se v daljavi v celoto zlivata Furlanska nižina in blesteča morská površina.

Serija kolažev povezuje slikarja z našo zgodovinsko avantgardo prve polovice stoletja, hkrati pa se zavedamo, da gre tu za absolutno slikarstvo, pojmovano skoraj v glasbenem smislu. Že Vasilij Kandinsky je na začetku stoletja v svojih teoretičnih spisih iskal vzporednice med glasbo in slikarstvom; tudi za Pergarja vemo, da pogostokrat ustvarja ob poslušanju glasbe, na skupne silnice obeh umetnostnih disciplin pa v našem kulturnem okolju kot pisec opozarja zlasti Hubert Bergant. Navidezna naključnost, prvinska moč, poudarjena izraznost, to so tiste prvine, ki so slikarja od neke splošnosti, prisotne v kolažih, spet pripeljele v večjo konkretnost, kar kaže podoba s kapelico in tremi cipresami. Vendar ne gre tu za pripovednost v realističnem smislu, marveč za globoko doživeto vsebino, ki na nekoliko sunkovit postmoderen način opozarja na našo minljivost.

POGLED NAZAJ, 1991, OLJE

Pričujoča razstava se zaključuje s serijo črno-belih risb s tusem, ki so navidez akademsko hladne, učinkujejo pa predvsem z izraznostjo upodobljenih obrazov, izbranih v različnih delih sveta, v različnih kulturah in civilizacijah, vsi pa pričujejo o univerzalni bolečini in strahu človeštva, ki se boji prihodnosti, morebitnih katastrof in smrti.

Iz celotne Pergarjeve ustvarjalnosti torej vejeta globok humanizem in premišljujoča duhovnost, hkrati pa nam slikar dokazuje, da obvlada različne tehnike in izrazne načine, saj se je tudi kot restavrator dobro poglabil v raznoliko staro slikarstvo tako v tehničnem kot

tudi motivnem pogledu, kar pa mu ne predstavlja obremenitve, marveč ustvarjalno spodbudo. Na eni strani torej poetika barvitosti, na drugi strani pa čustveno naglašena človeška figura, to sta tisti stalnici, se zdi, ki določata zadnje desetletje Pergarjeve ustvarjalnosti.

Razstava Rudija Pergarja je na ogled v Mestni galeriji v Novi Gorici (stavba Primorskega dramskega gledališča) in je odprta še do nedelje, 21. junija, vsak dan, razen ponedeljka, po naslednjem urniku: od torika do petka od 8. do 13. in od 14. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 18. ure.

GORICA, 24. APRILA / POSVET SSO O MANJŠINI, ZAVESTI IN ODNOSIH Z MATICO

MANJŠINA, IDENTITETA IN MATICA

GIORGIO BANCHIG

V nekem dokumentu z dne 26. septembra 1492 je beneški dož takole pisal o Slovencih iz Nadiških dolin: "Fideles nostri incolae montanearum et convallium Civitatis Forijulii" (Naši zvesti prebivalci čedajskih gora in sodolin) in je potrdil njihove privilegije in avtonomijo "quod sunt personae pauperes, sunt etiam illi soli, qui suis laboribus et impensis curam et onus habent custodiendi angustias pasuum et tenendi ipsos in ordine ac bene securos ob respectum gentium barbarorum" (ker so zelo revni ljudje in sami s svojim delom in žrtvovanjem nosijo breme in dolžnost čuvati in varovati ozke prehode pred barbarskimi ljudstvi). Dne 1. julija 1538 je beneški namestnik v Furlaniji napisal (vedno o Slovencih iz Nadiških dolin): "Oni imajo dolžnost v času vojne varne držati svoje prehode in se boriti proti sovražniku Beneške Republike, ki bi šel v Furlanijo."

Tisti prehodi, ki so jih naši predniki skozi tri stoletja držali varne, so Podbonesec, Livek, Klabučar, Klinaz in Sv. Miklavž; bili so kot predzidje, okop, ki je branil Benečijo in še posebno Čedad. Kot je napisano v številnih dokumentih od 15. do 18. stoletja, so branili beneško ozemlje pred barbarskimi ljudstvi, pred zvermi, pred kugo in drugimi kužnimi boleznimi ter pred barbarskimi napadi. Skratka na Beneškem so bile omika, blaginja, bogastvo, tam gor pa barbarstvo, revščina, bolezen in neomikanost.

ŠOLA - OKOP ITALIJANSTVA

V oktobrski številki revije *Risveglio magistrale* (1949) je na prvi strani objavljen članek z značilnim naslovom *Za Italijo. Če ne dovolimo gradnje okopov, si postavimo šole*. Podnaslov: *Obmejna šola - nacionalno vprašanje*. Avtor članka se pritožuje, češ da "so nam v kilometre globokem pasu prepovedana (na podlagi mirovnega sporazuma, op.p.) vsakršna obrambna dela za primer konflikta (z Jugoslavijo, op.p.)". In zato je bilo treba vso pozornost usmeriti v šole, ki naj bi postale nekakšna "obrambna trdnjava" proti barbarstvu, okop italijanškosti na vzhodni meji.

"Prva naloga obmejne šole je, da do skrajne meje povzdigne svojo duhovno učinkovitost, svoje funkcionalne možnosti in s tem izpostavi ne le naše italijanstvo, temveč popolno in brezpogojno predanost Italiji in Rimu kot prestolnici najglobljega krščanstva in težišču naše nesmrtno civilizacije. Obramba krščanske in italijanske rimskosti obmejnih območij je nacionalnega interesa, kajti samo tako je mogoče zaščititi duhovno, versko, politično in nacionalno enotnost, tako da začnemo pri vходу v hišo..." (iz knjige *Mračna leta Benečije*).

Četudi so ti citati daleč za kakšno stoletje, vsebujejo isto zaskrbljenost: dvigniti med Benečijo in sosednjo Slovenijo, med Nadiškimi dolinami in Soško dolino neki obrambni zid, ki je bil pred stoletji vojaškega in zdravstvenega tipa, pred petdesetimi leti pa ideološkega, jezikovnega in kulturnega.

Meja, obramba, patriotizem, zvestoba prej do Beneške in potem do italijanske republike so "dediščina" zgodovine, del kulture, značaja in mišljenja Benečanov - vsaj na videz. Gre pa vedno za meje, ki so jih drugi naložili; gre za patriotizem in za zvestobo do tujih držav, do tujih gospodarjev, ki so v naših krajih branili le svoje interese.

ZGODOVINSKE KORENINE IDENTITETE

Obstaja pa tudi druga plat medalje; obstaja zgodovina človeških, sorodstvenih odnosov med beneškimi in posoškimi Slovenci, ki jih mi kliče mo *onejci*. Na eni in drugi strani meje dobimo isti jezik in isto kulturo. Ti ljudje imajo tudi skupno zgodovino, ki je zgodovina oglejskega patriarhata, čedajškega kapitlja, ki je imel do 19. stoletja svojo jurisdikcijo v farah Soške doline in tja do Idrije.

Pred to bogato zgodovino lahko upravičeno trdimo, da je bila meja razvidna, je ločevala; človeški odnosi, skupen jezik, kultura in vera pa so bili in so močnejši od političnih razprtij in državnih, nacionalnih ločitvev; bili so tudi močnejši od železne zaves, ki je bila naložena, vsiljena od drugih, ne pa v interes ljudi.

Ustavil sem se pri naši zgodovini, če ne, ne moremo razumeti tistega čudnega odnosa, ki ga imamo mi Benečani z matico. Gre za odnos, ki je pod znakom ancestralnega čustva ljubezni - sovraštva. Imeli smo in imamo za sovražnika in tujca ljudstvo z isto krvjo, istim jezikom in kulturo, ljudstvo, ki ima z nami globoko človeško povezavo in nam je tudi sosed, bližnji. Medtem ko imamo za prijatelja, dobrotnika, vrednega našega spoštovanja, naše zvestobe in hvaležnosti tistega, ki je zares tuj zaradi kulture in krvi. Posledice zgodovine težijo tudi na današnje odnose med Benečani in matico, in samo če upoštevamo to zgodovinsko dediščino, lahko razumemo položaj te skupnosti in njeno prizadevanje, da bi odkrila in vnovič osvojila svojo identiteto.

Sprašujemo se, kako mora Slovenec iz Rezije, Nadiških in Terskih dolin mirno živeti svoje slovenstvo, če mu je bilo do včeraj zabičano, vtepeno v glavo bodisi v šoli kot v kasarni, na delu, včasih tudi v cerkvi (vsaj v mračnih letih Benečije), da biti Slovenec je največja nesreča na svetu in da tam prek meje dobimo uboštvo in barbarstvo? Kako mora Benečan ceniti svojo kulturno identiteto, če so tisti, ki delajo za priznanje narodnih pravic, največji izdajalci "velike italijanske domovine" in so zato tudi sovražniki svojih ljudi? Kako mora rasti v svoji kulturi in identiteti in imeti redne stike z matico, ko ne obvlada materinega jezika in ne pozna svoje zgodovine in bogastva svoje kulture?

MEJA NAJ POSTANE MOST

Kulturni delavci, kulturna društva, slovenski tisk, krajevni upravitelji (vsaj dobro številno), videmska škofija in duhovniki, ki živijo na eni in drugi strani meje, se veliko let trudijo in delajo, da bi porušili tisti

FOTO BUMBACA

zid, ki ga je zgodovina zgradila po naših dolinah in gorah od Mangarta do Kanina, od Velike glave do Matajurja in Kolovrata. In rezultati so jasni, so konkretni. K temu pa ne veliko prispevajo množične manifestacije ali politični proglašaji; učinkovitejše so majhne iniciative, vsakdanji človeški stiki, direktno poznavanje ljudi, problemov in pričakovanj. In na teh vsakdanjih stikih danes v Benečiji gradimo novo zgodovino v odnosih med Benečani in matico in to prispeva k odkritju in rasti slovenske identitete naše skupnosti.

Odločilno vlogo igrajo tudi mediji - časopisi, radio in televizija. Če ne poznamo, tudi ne cenimo in ne ljubimo.

Že petnajst let se na začetku leta Benečani in onejci srečujemo v Kobaridu. Prva srečanja so bila skoraj skrivna, kot da bi bili udeleženci zarotniki. Po tolikem času je danes novoletno srečanje postalo velika in pomembna manifestacija, ki se je vsako leto udeležujejo ne le t.i. zavedni Slovenci, ampak tudi krajevni upravitelji in politiki iz Benečije.

Naše prizadevanje in naše delo danes je spremeniti, kar je bilo do včeraj zlo, grdo, revno in barbarsko, v priložnost in možnost kulturne rasti naše skupnosti; spremeniti moramo tisto sto kilometrov dolgo mejo v potencial ekonomskega razvoja in naš slovenski jezik v most med kulturami v tem kraju Evrope.

Naj bo pa jasno: za nas Benečane se matica začne na Robiču, vrh Matajurja in Kolovrata in to pomeni, da želimo graditi nove odnose na meji in od tu korak za korakom priti do Ljubljane. To ni le fizično potovanje, to pomeni tudi in predvsem kulturno ter politično hojo in pot.

PRESEGAJMO RAZDALJE

Če pa se na krajevni ravni počasi odpravljajo bloki in železne zaves, na višji politični

ravni obstajajo težave in problemi. Imamo vtis, da uradna, vladna in politična Ljubljana pozna predvsem Trst in gleda na Benečijo skozi filter Trsta. Na eni strani je ta "politični" problem, na drugi pa je tudi problem direktnega poznavanja situacije, pričakovanj, ljudi, teritorija, zgodovine, kulture naše skupnosti.

Mislim, da se tudi "politične" razdalje odpravijo s poznanjem. Stiki z matico pomenijo tudi rast in razvoj identitete, ker, če postavimo direktne, osebne, konkretne odnose, rastejo tudi poznanje, spoštovanje in vrednotenje drugega. V našem primeru ob enem raste tudi poznanje in spoštovanje do nas samih.

ZAMEJCA MED FINALISTI NAGRADE KRESNIK, MADŽAR PETER NADÁS NAGRAJENEC VILENICE

SOSIČ IN ŠKAMPERLE ZA NAGRADO KRESNIK

Literarna nagrada Kresnik '98, ki jo vsako leto podeljuje časopisna hiša Delo, je med letošnje finaliste uvrstila tudi književnika in gledališnika s Tržaškega Marka Sosiča in njegov roman *Balerina, balerina* ter tržaškega pisatelja Igorja Škamperleta s knjigo *Kraljeva hči*. Pri tem je še posebej razveseljivo dejstvo, da sta med petimi finalisti dva avtorja, ki pripadata kulturnemu življenju Slovencev v Italiji, kar je skorajda polovica finalistov in predstavlja še posebno priznanje aktivnemu delovanju zamejskega prostora.

Ostali trije finalisti letošnje nagrade Kresnik so še Milan Dekleva z romanom *Okoli zraku*, Zoran Hočevar s knjigo *Šolen z Brega* in Dušan Merc z romanom *Sarkofag*.

Nagrada se podeljuje za najboljši roman slovenskega avtorja, ki je prvič natisnjen in izdan v letu pred izborom (tokrat torej za leto 1997), žirija pa dokončno odločitev o nagrajencu sprejme na kresni večer, 23. junija, v Cankarjevi sobi na ljubljanskem Rožniku.

PETRU NADÁSU NAGRAJENEC VILENICE '98

Na Krasu, v jami Vilenica, Lipici in v Štanjelu, se vsako leto v začetku septembra zbe-

rejo književniki iz mnogih držav Evrope in ostalega sveta. Ena najbolj prestižnih literarnih nagrad v srednjeevropskem prostoru z vsakim letom pridobiva na veljavi in odmevnosti ter o nagrajencu po izboru žirije se vsaj prvi mesec po srečanju zagotovo veliko govori v številnih državah. Med dosedanjimi nagrajenci v Vilenici blestijo imena, kot so Tomizza, Handke, Kundera...

Letošnje že 12. mednarodno srečanje bo v Lipici potekalo od 9. do 13. junija. Udeležilo se ga bo približno 80 literatov iz več kot tridesetih držav, med njimi je zastopanih kar sedemnajst srednjeevropskih, poleg že uveljavljenega programa pa organizatorji obljublajo tudi nekaj novosti. Med drugim velja omeniti že tradicionalni disput, ki bo naslovljen *Konec stoletja, začetek tisočletja* in bo potekal v hotelu Maestosa v Lipici, kot novost pa se bodo tudi pojavljali knjižni sejem, poglobljena predstavitev ene nacionalne književnosti in svečana predstavitev nagrajenca vileniškega srečanja.

Madžarski pisatelj Peter Nadás bo letošnjo nagrado Vilenice '98 prejel za svoj celotni opus, s posebnim poudarkom na knjižno delo *Knjiga spominov*, ki je na Madžarskem prvič izšla leta 1977.

KK

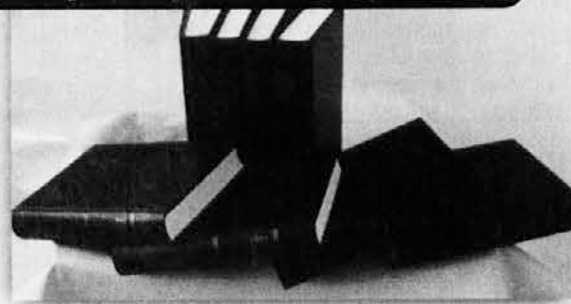
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

od 1. do 30. junija
izredna ponudba

SLOVENSKI PRIMORSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

je v prodaji s 50% popustom

Neprecenljivo enciklopedično regionalno delo, ki je izhajalo 20 let, na svojih 2.811 straneh zaobsega življenjsko oznako 4.429 primorskih kulturnih delavcev.

Na vseh ostalih knjigah Goriške Mohorjeve družbe dobite 30% popust.

Knjige Goriške Mohorjeve družbe dobite v slovenskih knjigarnah v Gorici in Trstu ali na sedežu Goriške Mohorjeve družbe v Gorici, Placuta št. 18 - tel. 0481-533177.

ŽALOVANJE NA KATINARI

UMRL JE JUST LAVRENČIČ

ZORKO HAREJ

Na pragu 90. leta, ki bi ga dopolnil prihodnjega 25. oktobra, je omahnil Just Lavrenčič, eden stebrov slovenske cerkvene glasbe na Tržaškem. 70 let je bil organist na Katinari. Lavrenčič je bil izobražen glasbenik. Z nadarjenostjo in trdno voljo si je nabral obširno glasbeno znanje. Tudi sicer je bil izobražen človek. Poleg slovenščine in italijanščine je obvladal tudi nemščino, francoščino in hrvaščino. Veliko je bral in se zanimal za vse.

Osnovno šolo je opravil doma na Katinari in delno v Slavoniji, kamor so leta 1914 premestili revne in številne družine. V Trstu je naredil še 2. in 3. razred meščanske šole in leta 1925 opravil izpite v Postojni, kjer je končal dveletno trgovsko šolo. Za glasbo se je zanimal že zgodaj, konkretno, ko se je leta 1925 vpisal na triletni tečaj za zborovodje, ki ga je organizirala Prosveta. Za učitelja in mentorja je dobil Staneta Maliča. Ta ga je učil klavir, harmonijo in kontrapunkt. Leta 1932 je opravil izpit iz harmonije na tržaškem konservatoriju Tartini, leta 1934 pa se je vpisal v orglarsko šolo Sveta Cecilija pri Novem Sv. Antonu. Tu so poleg orgel učili gregorijansko petje, teorijo in liturgijo. Tudi ta študij je končal z izpitom in najvišjo oceno.

Leta 1927 je postal organist na Katinari, kjer je ostal 70 let in preživel lepo in grdo v svojem življenju. Med vojno so ga Nemci zaprli v Coroneo in nato v Višnjani v Istri, ker je nosil denar iz Trsta partizanskim borcem v Brkine. Pomagalo mu je znanje nemščine. Postal je tolmač in prevajalec. Po šestih mesecih so ga dodelili organizaciji TODT s sedežem v Trstu.

Po vojni je vodil zборе še v Rovtahu, Ricmanjih, na Rocolu in zbor prosvetnega društva Lonjer-Katinara. Tudi s svojim cerkvenim zborom je v stilu mnogih primorskih zborov nastopal tudi na javnih prireditvah in zborovskih revijah. Večkrat je bil kandidat na listah Slovenske skupnosti in prejel odličje od slovenske stranke. Leta 1977 pa je prejel nagrado in priznanje od Zveze cerkvenih pevskih

zborov za delo, ki ga je opravil na področju cerkvene glasbe. Leta 1992 je dobil papeževo odlikovanje, ker je "65 let lepšal s svojo orgelsko umetnostjo cerkveno liturgijo pri Sv. Trojici na Katinari. Pri Justu Lavrenčiču smo občudovali zvestobo službi božji in predanost orglam. Vse življenje je ob nedeljah igral pri treh mašah in večernicah popoldne. Še v poznih letih je vsak dan vadil na klavirju, včasih na harmoniju ali orglah, da je hodil v cerkev vselej pripravljen, da so mogle orgle pod njegovimi prsti polno zazveneti in pokazati zvočno bogastvo kraljevskega instrumenta.

Občudovali smo njegovo glasbeno znanje, ki si ga je marljivo nabiral vse življenje. Bil je prisoten na mnogih pevskih in zborovodskih seminarjih, ki jih je poletil in jeseni organizirala Zveza cerkvenih pevskih zborov. Cenili smo njegovo humanistično izobrazbo, njegovo modrost človeka, ki zre na ljudi in dogodke nekoliko odmaknjeno, z lahnim humorjem.

Just Lavrenčič, menimo, sodi v vrsto tistih, ki so podarjene talente zvesto gojili vse življenje, da so bogato obrodili. Pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov in v širši zamejski javnosti ga bomo pogrešali in ohranili v hvaležnem in svetlem spominu. Hčerka Vera in Vojski ter sinu Milanu z družinami, bratu Nandu in zetu Dragu Štoki ter vsem ostalim sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

PRED SLOVESNIM KONCEM ROMANJA KIPA FATIMSKÉ MATERE BOŽJE

Romanje kipa fatimske Matere Božje po slovenskih župnijah na Tržaškem se bliža koncu. V petek, 29. t.m., se bo romanje slovesno končalo na Repentaboru z večerno procesijo z lučkami do svetišča, mašo in bdenjem. Obred bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Romanje se bo potem neuradno nadaljevalo še dva dni, in sicer 30. in 31. t.m., ko bo Marijin kip obiskal še Padriče, Gropado, Pesek in Bazovico. Potem ko je kip v

četrtak, 21. t.m., odšel od Sv. Ivana v Barkovlje, je v naslednjih dneh obiskal še Sv. Križ in Kontovel, od koder je v soboto, 23. t.m., krenila procesija do proseške cerkve. Naslednjega dne je kip odpotoval s Proseka na Repentabor, kjer je bil do torka, 26. t.m., ko se je vrnil v opensko cerkev. V sredo, 27. t.m., je bila tam tradicionalna pobožnost za bolnike in ostarele iz vseh naših župnij. Danes so na Opčinah napovedani blagoslov otrok, obisk učencev osnovne šole France Bevk in pobožnost za italijanske vernike.

AGRARNA SKUPNOST, JUSI IN SRENJE TRŽAŠKE POKRAJINE

PRIZIV NA PREDSEDNIKA REPUBLIKE GLEDE PERIMETRACIJE KRAŠKEGA PARKA

ERIK DOLHAR

Pobudo v zvezi s perimetracijo Kraškega parka v tržaški občini, ki jo je občinski svet sprejel ob vzdržanju edino svetovalcev Slovenske skupnosti Močnika in Berdona, so omenjene organizacije lastnikov kraških zemljišč vložile in predstavile na tiskovni konferenci na sedežu Kmečke zveze v Trstu v torek, 26. t.m.

Uvodoma je spregovoril koordinator Agrarne skupnosti jusov, Koordinacije odborov za ločeno upravljanje jusarskih premoženj, Združenja zasebnih kraških lastnikov in ne nazadnje omenjenega priziva Karlo Grgič. Pojasnil je, da je priziv proti tržaški občini usmerjen proti perimetraciji oz. začrtanju snujočega Kraškega parka, ki bo razdeljen na pet delov v petih občinah tržaške pokrajine. Obenem zahteva priznanje združenj lastnikov, ki bi morala biti od vsega začetka soudeležena pri srečanjih občin, in drugih oblasti za razmejitve parka, da bi ga skupno upravljali, kot sta jim to obljubila predsednik deželne uprave Cruder in deželni odbornik Matassi. Omenjene organizacije niso proti ustanovitvi Kraškega parka, zahtevajo pa, naj bodo vanj v prvi fazi vključena le skupna vaška zemljišča lastnikov, ne pa posamezni zasebni tereni. To predvideva tudi zakon št. 394 iz leta 1991, ki v 3. odstavku 22. člena pravi: "Dežele se pri ustanovitvi deželnih naravnih parkov in rezervatov poslužijo predvsem deželnih, pokrajinskih, občinskih gozdnih služnosti in premoženj ter zemljišč javnih ustanov za racionalno uporabo teritorija in za dejavnosti, ki so v skladu s posebno uporabo območja."

Organizacije zasebnih lastnikov tudi ne razumejo, zakaj so bili iz trenutno zarisa-

nih območij Kraškega parka izvzeti nekateri otočki - jusarska zemljišča, ki so bila že razlaščena, kot so npr. zemljišče raziskovalnega centra in sinhrona pri Bazovici, igrišče golfa pri Padričah ter strelišče pri Opčinah. Agrarna skupnost, jusi in srenje tržaške pokrajine želijo, da bi bila posamezna zaseba zemljišča vključena v park kvečjemu po prvem, prehodnem obdobju, ki traja tri leta, kot predvideva deželni zakon št. 42 iz leta

1996 v 3. odstavku 3. člena o deželnih parkih in naravnih rezervatih: "Potem ko je slišala mnenje Gorskih skupnosti in zainteresiranih občin, deželna uprava vsaka tri leta preveri - na podlagi posebnih raziskav na območju, kjer so bili ustanovljeni parki in rezervati - družbenogospodarske rezultate dejavnosti vzdrževanja in razvoja, ki so bili doseženi po ustanovitvi in upravljanju zaščitnih naravnih območij."

Očitno je, da Italija ne upošteva zakonov, tudi tistih ne, ki jih je sprejela od Evropske zveze. Zato so lastniki kraških zemljišč trdno odločeni nadaljevati z bojem za priznanje lastnih pravic. Če jim predsednik republike ne bo odgovoril ali bo izrazil negativno mnenje nad prizivom, se bodo čez šest mesecev obrnili do posebnega evropskega sodišča v Strasbourg.

Na koncu tržaške tiskovne konference sta spregovorila še predsednik openskega odbora za ločeno upravljanje jusarskih zemljišč Pavel Milič, ki je tudi pristal na omenjeni priziv, ter predsednik kriške srenje Klavdij Sterni.

DEVIN - NABREŽINA

SSK KRITIČNA DO OBČINSKE UPRAVE

Slovenska skupnost ni zadovoljna z delovanjem devinsko-nabrežinske občinske uprave. To izhaja iz širšega sekcijanskega sestanka, ki je bil v sredo, 20. t.m., na sedežu pevskih zborov v Devinu.

Nezadovoljstvo zaradi stanja v občini je izhajalo iz posegov raznih članov sekcije, še zlasti pa iz besed sekcijanskega tajnika Edvina Forčiča in občinskega svetovalca Viktorja Tanceta, ki sta prisotnim orisala situacijo. Gre zlasti za občinski regulacijski načrt, h kateremu je bilo predloženih nad tristo popravkov s strani prebivalstva, za načrtovano odlagalništvo azbesta ter za negativne zaplete v zvezi s spoštovanjem pravic slovenske

narodnostne skupnosti, ki so med drugim zajamčene v statutu. Zaradi vsega tega je Viktor Tance na sredinem srečanju izjavil, da se počuti tujec v lastni občini in da se znajde sam sredi upravne večine, ki kljub ugovorom glasuje na "bolgarski način".

Prvemu delu srečanja, ki je bil posvečen obravnavanju problematike občine, je sledila predstavitev kandidata SSK za deželne volitve. Srečanja se je namreč udeležil tudi Ivo Jevnikar, kandidat slovenske stranke na skupni listi ljudskega centra za reforme. Jevnikar je v svojem posegu poudaril nujnost, da se slovensko predstavništvo v deželni svet poveča, saj en sam

svetovalec, čeprav v večini, ne zmore vsega. Zatem se je dotaknil tudi nekaterih važnih točk, in sicer zajamčenega zastopstva, zakona o Krasu, ki bi se lahko popravil, saj je ta zakon danes velika zafrkacija za ljudi, ter kraškega parka, v upravljanje katerega bi bilo treba vplesti domačine. Po petletni odsotnosti ima SSK stvarne možnosti, da se vrne v deželni svet. Da se to zgodi, je še poudaril Jevnikar, pa ni dovolj, da se prečrta samo znak. To, je dejal, bi bil le polovičen glas: danes je potrebno izraziti tudi preferenco. Veliko število preferenc je garancija, da bo predstavnik SSK spet sedel v deželni svet.

SLOVENSKI ODER

GOSTOVANJE "MALIH DAM" V SELCAH

MATJAŽ RUSTJA

Pred skoraj letom dni so doživeli Male dame premier-sko uprizoritev na Opčinah. Lep uspeh, ki ga je imela igra v zamejstvu in tudi po Sloveniji (omeniti moramo dvodnevno gostovanje v Mariboru), je morda največje plačilo in zadoščenje za režiserko Lučko Susič in seveda za enajstčlanski ansambel. Ga. Susič je delo priredila za oder po ameriški pisateljici Louisi Alcott, vložila v ta projekt večmesečni trud, ki je obrodil sadove, saj so številne ponovitve posredovale publiko in igralcem tisto občutje, ki daje gledališču enkratnost in briše trenutke napora.

V nedeljo, 17. maja, je skupina gostovala v Selcah. V vasi med Škofjo Loko in Železniki deluje namreč uspešna gledališka skupina, s katero je Slovenski oder navezal prijateljske stike. V poznih jutranjih urah sta se skupini

srečali pred selškim kulturnim domom, po skupnem kosilu pa je pot vodila v rojstno hišo slovenskega impresionista Ivana Groharja na Sorico. Resnično bogat je bil obisk v višinah masivnega Ratitovca, v soriški hiši umetnosti, kjer so prikazani začetki Groharjevega dela, kjer bogati kletne prostore zbirka starih kmečkih predmetov in kjer se razvija glasbena in likovna moč soriških ljudi.

Napovedani nastop za 19. uro (treba je bilo še pripraviti sceno) je mlade igralce prisilil spet v dolino. Ko se je zastor odprl in se je polegla napetost, se je dogajanje na odru razvijalo dovršeno in prijetno, morda zato, ker je bila dvorana polna, predvsem mladih, ki so z zanimanjem in veseljem spremljali dogajanje na odru, s smehom in pozornostjo bodrili nastopajoče, tako da so vsi preživeli res prijeten večer.

NA DEŽELNEM TEKMOVANJU V BERTIOLU

NOV USPEH GODBENEGA DRUŠTVA PROSEK

Arhivski posnetek proseškega pihalnega orkestra (Foto Kroma)

Godbeno društvo Prosek je v soboto, 23. t.m., želo nov uspeh. Na 3. deželnem tekmovanju pihalnih orkestrorov v Bertiolu v Furlaniji je proseška godba pod vodstvom Aljoše Starca osvojila 1. mesto v B kategoriji z 926 točkami na 1.000. To je že drugič, da proseški godci osvojijo 1. mesto na tem tekmovanju, katerega se udeležujejo že od vsega začetka.

Na tekmovanju je godbeno društvo Prosek zaigralo, poleg obvezne skladbe South Winds, še dve slovenski skladbi, in sicer Zgodbico v štirih delih Bjana Adamiča in koračnico

Show Music Vinka Štručlja. Ob tem nedvomno lepem uspehu čestita proseškimi godbenikom in kapelniku Aljoši Starcu tudi naš list.

POŽAR NA SEDEŽU KMEČKE ZVEZE

Tržaške urade Kmečke zveze v ulici Cicerone 8 je v torek, 26. t.m., v popoldanskih urah precej hudo poškodoval požar. Razlog za požar, kot so sporočili gasilci, je bil kratki stik. Več o tem prihodnjič.

JUBILEJNI KONCERT ZBOROV IGO GRUDEN

POTRDITEV POMEMBNE VLOGE NABREŽINSKIH ZBOROV

IVAN ŽERJAL

V soboto, 23. t.m., je veliko število ljudi napolnilo nabrežinsko cerkev sv. Roka, da bi prisostvovalo jubilejnemu koncertu ob 30-letnici moškega in 25-letnici ženskega zbora Igo Gruden.

Množica udeležencev, med katerimi je bil prisoten slovenski konzul Zorko Pelikan, poleg njega pa številni predstavniki oblasti ter kulturnega in političnega življenja Slovencev v Italiji, bi lahko že sama po sebi bila dokaz, da oba zbora odigravata pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske pesmi in besede, skratka slovenske kulturne dediščine na nabrežinskem koncu. Med prisotnimi bi lahko omenili tudi mnoge predstavnike sorodnih društev s Tržaškega in Goriškega, pa tudi iz Slovenije, ki so na sobotni slovesnosti čestitali slavljencem. Prisotni so bili tudi sin pesnika Iga Grudna, pa tudi svojci pokojnih Sergija Radoviča, Stanka Devetaka in Majde Legiša. Konec koncev je bil koncert posvečen ravno nepozabnemu dirigentu Sergiju Radoviču ter Stanku Devetaku in Majdi Legiša, ki sta zboroma vedno stala ob strani.

Kot je povedal slavnostni govornik prof. Aleksander

Rojc, prisostvujemo danes ovrednotenju spomina, tradicij, saj se zaradi globalizacije, ki jo doživljamo, bojimo, da izgubimo svojo identiteto. V množici informacij, ki jih prinaša globalizacija, iščemo svojo smer in identiteto. Morda je to prizadevanje ob koncu in začetku tisočletja utopijsko, a tudi ta je potrebna. Utopija je namreč to, da se ne kar tako predamo stvarim, kot so, ampak da se borimo za stvari, kot bi lahko bile. Pri tem je prof. Rojc poudaril pomen izobrazbe, vzgoje in šolstva, saj prav znanje in izobrazba nas bosta lahko ohranila. Predvsem pa je pomembna vztrajnost: "Vztrajajte, fantje!" je na koncu dejal prof. Rojc svojim bivšim pevcem, saj je bil pred leti sam za nekaj časa dirigent moškega zbora.

Kulturna referentka društva Igo Gruden Maja Lapornik pa je v svojem posegu poudarila pomen zastojnega in nepriznanega garanta pri društvu; poleg seveda uspehov in zadoščenja je podčrtala predvsem pomen, ki ga

ima prijateljstvo med člani nekega društva.

Spored koncertnega večera, ki ga je povezoval Igor Tutta, je poleg omenjenih govorov vseboval seveda nastop zborov Igo Gruden, ki sta nastopila v moški, ženski in mešani zasedbi. Tako ženski kot moški zbor sta zapela po šest pesmi, na začetku in na koncu pa sta zbor nastopila v mešani zasedbi in zapela vsakič po dve pesmi. Koncert se je končal z nastopom sedanjih in nekdanjih pevk in pevcev: tako se je pred občinstvom oblikoval mogočen zbor, ki je zapel *Barčico* Ubalda Vrabca in *Planinsko* Antona Foersterja (le-to je zbor še enkrat ponovil), za dodatek pa še *Pozdravljeno domovino* Frana Venturinija. Na nabrežinskem večeru je podelil prof. Ignacij Ota v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije nekaterim pevkam in pevcem kar osem bronastih, devet srebrnih in dve zlati Gallusovi znački; pevca Bruno Santini in Nevenko Gruden pa sta prejela posebni pri-

znanji za udeleževanje v zboru od vsega začetka. Priznanja sta bili deležni tudi dirigentka Bojana Kralj in dr. Tatjana Rojc, ki je za to priložnost uredila lepo brošuro z naslovom *Iz kamna rastejo rože ljubezni*. Poleg brošure je izšla tudi kasetna z zgodovinskimi posnetki zborov Igo Gruden v 30 oziroma 25 letih delovanja; slednjo je poklonil Radio Trst A.

S petjem zadnje pesmi pa se nabrežinski večer še zdaleč ni končal, saj se je veselo vzdušje nadaljevalo s prijetno družabnostjo na dvorišču Ušajeve domačije, kjer seveda ni manjkalo priložnosti za sproščeno kramljanje, še bolj seveda pa za veselo petje.

Ob tej priložnosti se številnim čestitkam, ki sta jih prejela moški in ženski zbor Igo Gruden, pridružuje tudi Novi glas, ki slavljencem in slavljencem želi, da bi še naprej peli in ohranjali prijateljsko vzdušje.

VEČER V DSI Z DR. BERNIKOM IN INŽ. ROLIHOM

V sredo, 3. junija, bosta gosta izrednega večera Društva slovenskih izobražencev v Trstu ugledna ameriška Slovenca, dr. Jože Bernik iz Chicaga, ki je predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, in inž. Hilarij Rolih, sicer tržaški rojak iz New Yorka, ki je v vodstvu Ameriškega slovenskega kongresa. Večer, ki se bo začel ob 18. uri v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu, bo posvečen sedanjemu položaju Svetovnega slovenskega kongresa (ki je v našem zamejstvu po prvem mandatu, ki ga je v letih 1991-94 vodil odbor pod predsedstvom Janeza Povšeta iz Gorice, stopoma umrl), organiziranosti ameriških Slovencev, seminarju o Slovencih v Italiji, ki ga je nedavno priredil v New Yorku Ameriški slovenski kongres, vprašanju tesnejših stikov med zamejstvom in Slovenci v svetu.

OBVESTILA

IŠČEM v najem stanovanje. Telefonirajte na upravo *Novoga glasa* (Trst) ali v večernih urah na tel. št. 942808.

SLOVENSKOSTALNO gledališče. Boris Kobal: *Afrika ali Na svoji zemlji 100*. V petek, 29. maja, ob 20.30; v soboto, 30. maja, ob 20.30.

SLOVENSKOSTALNO gledališče. Jaroslav Hašek: *Dobri vojak Švejk*, režija Stanislav Moša. V četrtek, 4. junija, ob 21. uri na trgu v Mavhinjah.

SPORED ROMANJA kipa fatimske Matere Božje po slovenskih župnijah. Petek, 29. maja: Repentabor: slovesni zaključek s škofom Ravignanijem; zbiranje pri Furlanu ob 20.45; procesija do svetišča z lučkami; sv. maša; bdenje; kip ostane v cerkvi. Sobota, 30. maja: Padriče: sprejem ob 20. uri; pozdrav in pesem, nato procesija do Gropade. Gropada: sv. maša na prostem in bratsko srečanje; kip ostane v cerkvi. Nedelja, 31. maja: Gropada: slovo ob 8.30. Pesek: sprejem ob 9.15; maša. Bazovica: sprejem ob 10.30 pred cerkvijo; sv. maša; blagoslov; slovo. Opčine: sprejem ob 11.45; sklep romanja.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 1. junija, v Marijinem domu v ul. Risorta ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

KLUB PRIJATELJSTVA pripravlja za soboto, 13. junija, zanimiv izlet na Koroško, v prelepo Ziljsko dolino. Vpisovanje do 6. junija v trgovini Fortunato, ul. Paganini 2 v Trstu.

ZVEZA CERKVENIH pevskih zborov iz Trsta vabi na koncert gojencev orgelskega tečaja, ki ga je v tem šolskem letu vodila prof. Angela Tomanič. Koncert bo v petek, 5. junija, ob 20.30 v openski župni cerkvi.

DAROVI

ZA POTRESENCE v Posočju: slovenski verniki od Sv. Ivana ob nabirki 1.400.000; slovenski verniki iz Podlonjerja ob nabirki 550.000.

FRANC SAKSIDA ob prodaji znamk: za sestro Floriano Sattere, ki deluje v Samarju (Filipini), ena monštranca; za patra Andrea in Radoslava Oni, ki delujeta v Ashgabat (Turkmenistan), ena monštranca; za sestro Bogdano Kavčič, ki deluje v Ruandi, 100.000 lir.

N.B. DARUJE 500.000 lir za misijonarja Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji.

V SPOMIN na dragega moža ob 9. obletnici smrti daruje Meri zta misijonarja brata Bajc 100.000 lir.

ČESTITKE

V soboto, 23. t.m., sta si obljubila večno zvestobo Kristina Martelanc in Adam Selj. Čestitkam se pridružuje tudi Novi glas, ki novoporočencema voščilo veliko sreče v skupnem življenju.

OPRAVIČILO

Slovensko pastoralno središče v Trstu se zahvaljuje vsem, ki ste v petek, 22. maja, prišli v Marijin dom v ul. Risorta za napovedano predavanje Simona Fortune na temo *Marija nas vzgaja v poslušnosti Svetemu Duhu*. Žal je zaradi naključnega spleta dogodkov predavanje odpadlo. Slovensko pastoralno središče se iskreno opravičuje in prosi za razumevanje. Prihodnje predavanje bo v Marijinem domu v petek, 5. junija, ob 20.30. Govoril bo p. Lojze Markelj D.J. o delovanju Svetega Duha v zakonu in družini. Toplo vabljeni vsi.

NOV TRŽAŠKI NOVOMAŠNIK

V nedeljo, 24. t.m., je v stolnici sv. Justa škof Ravignani posvetil edinega letošnjega tržaškega novomašnika Elisa Tommasea. Prva njegova slovesna maša bo v Rojanu v nedeljo, 31. t.m., ob 10. uri. Za Slovence bo g. Tommaseo daroval mašo v 14. junija ob 9. uri s prenosom po radiu.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

ISTRSKI VEČER S PRESENEČENJEM

Tradicionalni ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev, ki je potekal v Peterlinovi dvorani 25. t.m., je bil posvečen kulturnemu utripu slovenske Istre.

Ferruccio Jakomin
ISTRISKE PESMI

Že večkratni gost in prijatelj DSI (ter naš sodelavec), istrski publicist ter kulturni in družbeni delavec Milan Gregorič je pripeljal s seboj "neobičajnega" kulturnega delavca. Na obisk je prišel namreč kipar in ljudski godec Slavko Batista. Batistova življenjska zgodba je, tako kot življenje njegove pokojne žene Irene, izredno pisana in večkrat zaznamovana s trpkostjo. Kljub temu je ostal zelo aktiven kulturni delavec, ki se zadnje čase posveča predvsem ponovnemu ovrednotenju staroslovenske poganske mitologije. Tu ne gre za kako oživljanje starih mitov, pač pa

za ohranjanje pristne slovenske kulturne dediščine, katere slovanska mitologija je sestavni del. Isto velja za stare slovenske ljudske pesmi, ki segajo v obdobje srednjega veka. Ravno ljudska pesem, je dejal Batista, predstavlja legitimacijo, mimo katere slovenski narod ne more. In ravno stara ljudska pesem je zadonela v Peterlinovi dvorani po zaslugi Slavka Batiste in njegove vnukinje Metke, ki sta zaigrala in zapela več pesmi s pomočjo starih glasbil, ki jih je zgradil sam Batista. Na večeru je Matejka Peterlin Maver tudi prebrala nekaj odlomkov iz knjige pokojne

Batistove žene Irene z naslovom *Ranjeno drevo*. Spregovorila pa je tudi hčerka Slavka Batiste, ki je med drugim poudarila pomen vrednotenja lastne kulture. Če ne znamo ceniti lastnega, kako si potem lahko pričakujemo, da nas bodo cenili drugi in kako naj spoznavamo kulturo drugih?

Na ponedeljkovem večeru v DSI pa je prišlo tudi do presenečenja: urednik Mladike

Marij Maver je namreč prinesel nekaj svežih izvodov nove knjige, ki je izšla pri založbi Mladika. Gre za zbirko pesmi Ferruccio Jakomina z naslovom *Istrske pesmi*. Morda se bo kdo spomnil Ferruccio Jakomina, čeprav je komaj 28 let star umrl v prometni nesreči na Tržaškem pred štiri-desetimi leti. Jakomin, rojen v Pobegih v slovenski Istri leta 1930, je gimnazijo dokončal v Celju, slavistiko pa v Ljubljani. V petdesetih letih se je zaradi političnih pritiskov takratnega režima preselil na Tržaško, kjer je leta 1956 začel poučevati na industrijski šoli v Nabrežini, žal le za kratek čas, saj je, kot že povedano, kmalu umrl v prometni nesreči. Pesmi je že objavil v koprski reviji *Bori*, zatem pa v prvem letniku revije *Mladika* v Trstu. Za zbirko, ki jo je izdala Mladika, je zapis o avtorju prispeval Dušan Jakomin, spremno besedo pa Ivanka Hergold.

IZ

PD MAČKOLJE

vabi na tradicionalni

PRAZNIK ČEŠENJ

- PETEK, 29. MAJA 1998: ob 17. uri odprtje kioskov; od 20.30 dalje ples z ansambлом *Happy Day*;
- SOBOTA, 30. MAJA: ob 17. uri odprtje kioskov; od 20.30 dalje ples z ansambлом *Happy Day*;
- NEDELJA, 31. MAJA: ob 15. uri odprtje kioskov; ob 18. uri začetek kulturnega programa z nastopom MePZ *Rupa-Peč*, istrske folklorne skupine *Šavrinji in anka Šavrinke* iz Gračišča pri Kopru in mladinske glasbene skupine *Kraški muzikanti* s tržaškega Krasa; od 20.30 dalje ples z ansambлом *Kraški kvintet*;
- PONEDELJEK, 1. JUNIJA: ob 17. uri odprtje kioskov; od 20.30 dalje ples z ansambлом *Kraški ovčarji*.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

vabi v okviru priprav na jubilejno leto 2000 na predavanje z naslovom

DELOVANJE SVETEGA DUHA V ZAKONU IN DRUŽINI

Predaval bo p. Lojze Markelj D.J., misijonar.

Predavanje bo v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3 v petek, 5. junija 1998, ob 20.30.

KONCERT MARIJINIH PESMI V ŠTANDREŽU

Domači MePZ Štandrež na koncertu

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica je v nedeljo, 17. t.m., priredilo v štandreški cerkvi sv. Andreja lep popoldanski koncert Marijinih pesmi. Najdražji izraz slovenske duše - petje - je bil v letošnjem mesecu maju dar Mariji, našemu narodu najdražji priprošnjici in spremljevalki skozi stoletja. Polna cerkev ljubiteljev našega lepega petja in majskih pobožnosti je sprejela pet zborov z Goriškega, ki so vsak z nekaj pesmimi povzdignili naše duše in jim ponudili glasbeni užitek kot požirek sveže vode sredi vsakodnevnih skrbi; in petje nam je bilo še enkrat zlahka molitev.

Koncert je uvedel domači mešani zbor Štandrež pod vodstvom Tiziane Zavavlav. S tremi skladbami slovenskih avtorjev je pokazal, da v zadnjih časih vlaga veliko truda v kakovostno rast svojega izvajanja. Sledil mu je steber moškega zborovskega petja

na Goriškem, zbor Mirko Filej, ki ga zanesljivo vodi Zdravko Klanjšček. Za njim je bil občinstvu drag nastop sestava z onstran meje, in sicer mešanega pevskega zbora župnije sv. Jurija iz Mirna, ki je zapel tri slovenske Marijine pesmi pod vodstvom Andreja Budina in ob orgelski spremljavi Antona Klančiča. Tudi moški zbor Štmaver pod taktirko Nadje Kovic in ob spremljavi prof. Lojzke Bratuž je prispeval svoj delež k dobremu uspehu prireditve. Izkušeni zborovodja Zdravko Klanjšček je nato privedel pred oltar še mešani zbor Rupa-Peč, v katerem lepo izstopajo bleščeči soprani; lepo sta izzveneli dve izbrani Marijini hvalnici. Za konec pa so slednji zbor podkrepili še člani moškega zbora Mirko Filej. Skupno so z nežnim in hkrati mogočnim petjem, z izrazitim čutom za dinamiko, izvedli Brucknerjevo *Ave Marijo* in Gruberjevo *Sonce že zahaja*.

SCGV EMIL KOMEL - SKLADATELJI
POD CERKVENIM OBOKOM

ZBOR BRATUŽ SE VRAČA V CERKEV SV. IVANA

Pred približno letom dni smo v cerkvi sv. Ivana prvič prisluhnili prenovljenemu, z mladimi glasovi okrepjenemu zboru Lojze Bratuž, edinemu slovenskemu mešanemu zboru, ki deluje v Gorici. Takrat smo se prepričali, da je vokalna skupina v novi zasedbi in pod taktirko tržaškega dirigenta Stojana Kureta na novo zadihala in ima trden namen stopiti med najboljše goriške zборе. Iz mladih pevcev - med katerimi so tudi nekateri obetavni solisti - sta izžarevala odločna volja in veselje do resnega dela, brez katerega nedvomno ne more biti trajnih uspehov.

Da ni bila to le začetna zagnanost, so pevci dokazali v letošnji sezoni. V njej so imeli več uspešnih nastopov. V jesenskem času so odpotovali na Koroško. V Železni Kaplji so nastopili na Primorskih dnevih. Ker so se v prelepi Koroški mudili dva dni, jim je bil ta izlet tudi družabno srečanje. V januarju so sprejeli povabilo župnije iz Kobarida in nudili domačinom prijeten koncert. V okviru koncertne sezone SCGV E. Komel se je zbor predstavil na večeru, posvečenem primorskemu skladatelju Pavletu Merkuju ob njegovem življenjskem jubileju in izdaji njegove zbirke zborovskih skladb *Od korenin do vrhov*. Pevci so počastili tudi zavetnika goriškega mesta sv. Hilarija in Tacijana, ko so v marcu nastopili v goriški stolnici poleg drugih mestnih skupin. Zbor je uspešno sodeloval na reviji Primorska poje v Boljuncu. Prijavil se je tudi na radijski natečaj zborovskih posnetkov z dvema Merkujevima skladbama. Spomladi je na občnem zboru izvolil nov odbor, ki mu predseduje Marko Terčič.

V sredo, 3. junija, se bo ob koncu glasbene sezone spet predstavil goriškimi ljubitelji zborovske glasbe s celovečernim koncertom, na katerem bo izvajal nabožne skladbe slovenskih skladateljev, med temi dva Gallusova moteta in mašo *Pobožni vzdih* A. Lebana. Na orgle bo spremljala Mirjam Furlan.

Za prihodnost ima goriški zbor veliko načrtov. Ob začetku nove sezone se bo gotovo prigrabil še marsikateri mlad pevec ali pevka. Če je med bralci našega tednika kak vnet pevec, naj se le pogumno zgleda na tajništvo Kulturnega centra Lojze Bratuž.

IK

ODDAJMO GLAS NAŠIM KANDIDATOM!

DANIJELO DEVETAK

Z naglimi koraki se bliža pomembna politična preizkušnja za našo manjšino. Da bi bili tudi naši bralci natančneje seznanjeni s trenutnim stanjem na deželni in občinski ravni ter da bi bolje spoznali kandidate na skorajšnjih volitvah, sta deželno in pokrajinsko vodstvo Slovenske skupnosti v soboto, 23. t.m., predstavili na tiskovni konferenci v Palace hotelu v Gorici kandidate SSK za deželne in občinske volitve, ki bodo 14. junija letos.

Pokrajinski predsednik Štefan Bukovec je uvodoma obrazložil, da se je SSK vključila v koalicijo, ki sloni na načelih pluralizma, demokracije in obrambe narodne identitete. Izбира koalicije Oljke na občinskih volitvah je bila za slovensko politično organizacijo naravna. Tudi na deželni ravni je SSK stopila v koalicijo Ljudske sredine za reforme (Centro popolare riformatore), ki je pokazala veliko razumevanje za težave in sploh položaj naše manjšine. Razveseljivo je dejstvo, da se letos predstavljajo, poleg zanesljivih in izkušenih političnih osebnosti, tudi mladi kandidati, kar daje naši narodno zavedni skupnosti utemeljene razloge za upanje v prihodnost.

Deželni tajnik SSK Martin Breclj je podčrtal, da je resen namen naše politične organizacije postaviti naše ljudi na ključna mesta tako v deželni in občinskem svetu kot v rajonskih konzultah, kajti prav ti bodo soodločali o usodi naše stvarnosti. To, da del manjšine zaradi nenaklonjenosti volilne zakonodaje zadnjih pet let ni bil zastopan v deželni svet, je za nas huda rana, vrzel, ki jo je treba zapolniti.

Z odločnimi in jasnimi mislimi je spregovoril tudi pokrajinski tajnik SSK Aleš Figelj, ki se je osredotočil na volitve v goriški občini. Izбира koalicije Oljke v družbi levosredinskih političnih sil je bila za SSK naravna opcija, čeprav v koaliciji žal ni Zelenih, ki igrajo na civilnem področju na Goriškem pomembno vlogo. SSK je predlagala tri kandidate; to so: publicistka in vsestranska kulturna delavka Erika Jazbar, steber štandreškega prosvetnega delovanja in predsednik rajonskega sveta za Štandrež Božidar Tabaj ter nazadnje obetaven mlad študent ter dejaven član goriških kulturnih društev Miloš Čotar. Če je dosedanja občinska uprava z županom Valentijem na čelu razkrila svoje prave namere z načrtom za financarsko šolo in negativnim pristopom do Caverijevega osnutka za zaščitni zakon, kar je močno užalilo tako posameznike kot Slovensko skupnost, je na pragu Evrope brez meja pomembno imeti v Gorici upravo, ki bo dozvetna za mednarodne odnose in konkretno sodelovanje med Gorico in Novo Gorico. Valentijeva uprava se je namreč omejevala na tehnično izko-

FOTO BURBACCA

riščanje prispevkov EZ v propagandne namene, na drugi strani pa ni videla vloge sodelovanja s sosednjo slovensko regijo. V njegovih načrtih (in glavi) je manjkala ta pretok.

SSK posveča veliko pozornost tudi rajonskim konzultam, saj imajo predstavniki slednjih neposreden stik z občani. Figelj je poleg treh kandidatov za goriški občinski svet predstavil tudi Eleno Orzan, neodvisno kandidatino na listi Projekt za Krmin (Progetto cormonese) z županom Pasellijem na čelu za krminski občinski svet. Orzanova želi nastopiti kot neodvisna, da bi lahko združila vse slovenske sile, razpršene na Krminskem, ki so politično uteljene. Pomembno je namreč ovrednotiti slovensko prisotnost tudi in predvsem na najbolj obrobni področjih.

Na občinskih volitvah ni dovolj označiti simbol liste,

ampak je zelo važno zapisati preferenčne glasove - priimke kandidatov. O županskem kandidatu Ariu Rupeniju je Figelj povedal, da je sposoben politik s solidno upravno tradicijo; če je res, da dolgo ni živel v Gorici, je to samo dobro, saj ohranja zaradi tega večjo odprtost do manjšine.

Kandidat za deželne volitve Ivo Jevnikar, mnogostranski kulturni in politični delavec z odličnim poznavanjem juridičnih zadev, je na koncu poudaril mednarodno vlogo naše dežele v optiki evropskih integracijskih procesov. Zdravstvo, zaposlovanje, šolstvo, deželna avtonomija in posebnost deželne statuta: to so glavna področja, ki jih lista Ljudske sredine za reforme misli jemati zelo resno v poštev. Pa še: ovrednotenje slovenske in furlanske identitete, torej velik poudarek na deželno enotnost, ki edina lahko

zaščiti posebnosti Furlanije-Juljske krajine. Tudi on je podčrtal, da "voli samo polovično, kdor ne odda preferenčnega glasu". S pametno uporabo politik s solidno upravno tradicijo; če je res, da dolgo ni živel v Gorici, je to samo dobro, saj ohranja zaradi tega večjo odprtost do manjšine.

Predstavila se je tudi deželna kandidatinja za videmsko pokrajino Romina Cencig, ki je pohvalila program Ljudske sredine za reforme; ta namreč obeta marsikaj dobrega tudi "ljudem v gorah".

Če je torej dosedanja krajevna uprava postavljala pregrade med Slovence in Italijane, kot je na koncu povedal kandidat za občinske volitve Božidar Tabaj, je v odločilnem času, ki bo našo manjšino privedel v tretje tisočletje, pomembno postaviti na ključna mesta sposobne in odprte ljudi brez predsodkov in miselnih pregrad.

MAJSKE NOVICE IZ RONK

KARLO MUČIČ

Pred kratkim se je sestala novoizvoljena občinska komisija za slovensko manjšino, ki jo sestavljajo predstavniki slovenskega življa v občini: slovenski ženski zbor, društvo Jadro, predstavniki slovenske osnovne šole, vrtca in knjižnice. Ta komisija je 8. maja priredila pod pokroviteljstvom občine in skupaj z društvom Jadro pomemben kulturni dogodek v občinski knjižnici. Isti večer je bila otvoritev razstave edine slovenske slikarke v zamejstvu, ki se posveča izključno gozd-

DEŽELNA ZBOROVSKA REVILJA USCI

V soboto in v nedeljo, 30. in 31. t.m., bo v cerkvi sv. Ignacija in v avditoriju v Gorici 17. deželna zborovska revija deželne zveze pevskih zborov USCI. Nastopila bosta tudi dva slovenska tržaška zbora: v soboto, 30. t.m., bo v cerkvi sv. Ignacija pel zbor Gallus pod vodstvom Janka Bana. V nedeljo pa bo v avditoriju nastopila ženska pevka skupina Stu ledi, ki jo vodi Savica Malalan. Zbor Gallus se je revije udeležil že leta 1992 in 1996; skupina Stu ledi pa se je prvič udeležuje revije.

Oba koncerta, tako v cerkvi sv. Ignacija kot v avditoriju, se bosta začela ob 21. uri.

NADŠKOF BOMMARCO OB KONCU SINODE

"Glej, vse delam novo!"
Dragi bratje in sestre!
Na praznik Binkošti bomo letos na različne načine veselili, tako v molitvi, razmišljanju kot tudi v globoki hvaležnosti, ko končujemo drugo škofijsko sinodo.

Danes bi se rad poslužil strani Novega glasa; želim ponoviti sporočilo upanja, ki ga najdemo v zadnji knjigi Sv. pisma: "Glej, vse delam novo!" (Ap 21,5) To ni apokaliptično sporočilo, ampak osnovna in večno veljavna vest o delu Sv. Duha v zgodovini Cerkve.

Pogumno smo začeli pot sinode, nekateri so omagali na poti, imeli smo tudi nekaj težav, toda naša Cerkva je pokazala, da želi hoditi združena. Danes obhajamo dan zahvale s pogledom, uprtim v prihodnost, da bi spet začela novo pastoralno pot.

Naj nam pomagajo Devica Marija, naši sveti pastirji in cerkveni mučenci iz Ogleja in Gorice!

V Gorici, 28. maja 1998
- P. ANTONIO VITALE
BOMMARCO

KONEC SINODE

Sobota, 30. t.m., ob 15.30: uradni konec sinodalnega dela v goriški stolnici; **nedelja, 31. t.m., ob 18. uri:** sklepna liturgija v oglejski baziliki.

SLOVESNO PRAZNOVANJE 90-LETNICE

PRAZNIK DOBERDOBSKE ZADRUŽNE BANKE

JURIJ PALJK

V soboto, 23. t.m., je bilo v občinskem parku v Doberdolu zelo slovesno, saj je doberdobska Zadružna kreditna banka praznovala 90-letnico nastanka. Veselo zbiranje članov, prijateljev in gostov se je pričelo že v popoldanskih urah, pa čeprav se je slovesnost začela ob 18. uri. Dogajanje je potekalo pod velikim šotorom, ker so se organizatorji upravičeno bali muhastega vremena.

Banka je v Doberdolu vrasčena v krajevno stvarnost in je odraz volje ljudi, ki so v tem stoletju trdno verjeli, da je njihova vas vredna poštenega hranilnega zavoda, ki naj bo narejen po meri ljudi.

Goriški časnikar in kulturni delavec, sicer pa velik poznavalec zgodovine pri nas, Marko Waltritsch, je za to priložnost napisal lepo oblikovano knjigo z naslovom *Zadružne banke*, v kateri opisuje zgodovino treh slovenskih zadružnih bank, ki letos praznujejo 90-letnico nastanka: sovojenjske, doberdobske in banke na Opčinah. Vsi trije hranilni zavodi so bili namreč ustanovljeni leta 1908.

Marko Waltritsch je v soboto v Doberdolu (na sliki) tudi zelo lepo orisal nastanek bank, ljudskih hranilnic, ki so jih pri nas ustanovljali predvsem zato, da bi malemu človeku omogočili preživetje, da bi preprostim ljudem ljudska

FOTO BUMBACA

hranilnica nudila vse tiste ugodnosti in bančne storitve, ki mu jih večji bančni zavod ne bi nikdar dal. Prav zato so bile ljudske hranilnice od vedno odraz poštenega odnosa do lastnih članov in lastnikov hranilnih vlog; iskrenega etičnega odnosa do vsakega posameznika in člana doberdobske banke tudi v vsej zgodovini ni izgubila. Vedeti moramo, da je bil v času nastanka ljudskih hranilnic-današnjih zadružnih bank, kakršna je tudi doberdobska, čas nenaklonjen malemu človeku, ki je bil prevečkrat žrtev odedruhov in oderuških bančnih zavodov. Zato sta velika socialna komponenta in že od samega začetka prirojeni občutek za pravičnost zadružnih bank velika odlika take vr-

ste bančnih zavodov. O tem je spregovorila gospa Severina Peric, ki je kot predsednica doberdobske banke imela na sobotni prireditvi pod šotorom osrednji slavnostni govor. V tem je izpostavila predvsem vrasčenost vaše banke v okolje, katerega odraz je in mora tudi v prihodnosti ostati. S ponosom je v govoru prehodila devetdesetletno pot bančnega zavoda in se spomnila nelahkih razmer, ki so banko prizadele, saj se je morala kar dvakrat iz Doberdoba izseliti: prvič med prvo svetovno vojno in drugič med drugo. Pa vendar je banka zmogla prebroditi vse težave in je še danes njeno vodilo velika moralna odgovornost pri ravnanju z denarjem članov in lastnikov hranilnih vlog. Z

vedrim optimizmom zrejo zato pri banki v prihodnost in se tudi ne bojijo vstopa v enotni denarni sistem, ko bomo tudi pri nas uporabljali valuto evro in bo to pomenilo tudi za doberdobsko hranilnico nov izziv.

Seveda je pred doberdobsko banko tudi veliko novih izzivov, saj se uprava banke zaveda svoje majhnosti v primerjavi z večjimi bančnimi ustanovami; obenem se zaveda tudi svoje nenadomestljive vloge v Doberdolu in Laškem, kjer ima tudi svojo izpostavo. Pri banki tudi budno sledijo sedanjim tokovom v bančništvu, ko grejo vse banke v večje povezovanje, in so zato tudi mnenja, da bi se v bližnji prihodnosti povezali-združili v enotno banko s sestrskim hranilnim zavodom v Sovodnjah. Predsednica Severina Peric je na sobotni proslavi povedala, da so člani upravnih svetov obeh hranilnic mnenja, da bi do združitve moralo priti v kratkem.

Sobotne slovesnosti se je udeležilo veliko ljudi, praznik banke pa so pozdravili tudi predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, podpredsednik deželne Zveze zadružnih bank Renzo Medeoosi in podpredsednik deželne uprave F-Jk Michele Degrassi; proslave se je udeležil tudi slovenski konzul v Trstu Zorko Pelikan.

Po prazničnih nagovorih so sledili koncert pihalnega orkestra Kras, ples in družabnost ob obloženih mizah.

OBVESTILA

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM v Benelux od 6. do 11. julija. Kdor bi se želel udeležiti potovanja, naj se čimprej javi, ker je na razpolago le še nekaj mest. Program in informacije dobite na naši upravi, tel. 533177.

ACM - GORICA vabi k maši za edinost v ponedeljek, 1. junija, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

KULTURNIDOM Gorica - V ponedeljek, 1. junija, ob 11. uri bo v okviru zaključnih manifestacij šolskega leta Bralna značka 98 za slovenske osnovne šole z Goriškega; gostovala bosta Maček Muri in Martin Krpan.

KULTURNIDOM - Gorica. 2. in 3. junija ob 20.30 (izven abonmaja) bo ponovitev gledališke uspešnice SSG *Afrika ali na svoji zemlji* v režiji Borisa Kobala. V teku je že predprodaja vstopnic. Informacije na tel. 0481/33288.

SLOVENSKO KULTURNOŠPORTNO rekreacijsko društvo Tržič vabi na dobrotelni koncert za potrese v Posočju in za poplavljenec v Kampaniji. Cerkev sv. Nikolaja (Aris), sredi, 3. junija, ob 20.30. Sodelujeta MePZ Hrast iz Doberdola pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča in MPZ E. Grión iz Tržiča pod vodstvom Daria Regattina.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - Gorica vabi v petek, 5. junija, na predstavitev romana *Budovo oko*. Sodelovala bosta avtor Dušan Jelinčič in predstavnik založbe Lipa iz Kopa, ki je knjigo izdala. Zadnji pisateljev trud bo predstavila literarna kritičarka prof. Matejka Grgič. Vljudno vabljeni.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev vabi na 7. redni občni zbor, ki bo v soboto, 6. junija, ob 16. uri v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici.

MLADINSKA SEKCIJA SSK se bo 5. junija ob 18. uri srečala na strankinem sedežu z deželnim kandidatom Ivom Jevnikarjem.

VPETEK, 5. junija, bo v okviru Glasbe z vrto sv. Frančiška nastopil ob 20. uri v cerkvi na Kostanjevici nad Novo Gorico MePZ Hrast iz Doberdola pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča.

DAROVİ

ZA POTRESENE v Posočju: Ivo Kovic 50.000; prvoobhajanci Rupa-Peč-Vrh 90.000 lir.

ZA KIP Jezusovega Srca na Peči daruje Marija Žgavec Čevdek nad 1.500.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Paola Ravagnani 15.000 lir.

ZALAČNE otroke: Cilka 50.000 lir.

ZA NOVI glas: druž. Ciglič, Kanada 50.000 lir.

ZA MISIJONARJA Vladimirja Kosa: ob 54. obletnici nasilne smrti Marte Ierčon druž. Terčon 100.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: N.N. v spomin na pok. Milana Ipavca 100.000 lir.

OB PETI obletnici smrti Antona Nanuta daruje žena Vera v njegov spomin 250.000 lir za SCGV Emil Komel v Gorici.

ČESTITKE

Z Markom in Valentino, ki sta si prejšnjo soboto obljubila večno zvestobo, se veselimo Slovenski goriški skavti in jima želimo obilo božjega blagoslova na skupni življenjski poti.

Ob rojstvu male Sanje se člani upravnega odbora Katoliškega tiskovnega društva veselijo s srečnimi starši Katerino in Andrejem Vogričem.

GLASBENI POKLON NAJMLAJŠIH UČENCEV SCGV KOMEL

PESMI, PLES V PRAVLJIČNI DEŽELI PETJA IN GLASBE

IVA KORŠIČ

Skrivnostno čarobna morda svetloba in božajoči glas nevidnega pripovedovalca Jana Leopolda sta v soboto, 23. maja, v veliki dvorani Kulturnega centra Bratuž uvedla številne poslušalce v glasbeno pravljico *V začarani deželi glasbe in petja*. Izvirna zgodba je izšla iz domišljije učiteljice Lidije Jarc, ki rada piše pravljicne pripovedi. Poznamo jo pa tudi kot kulturno delavko, še posebno aktivno v rodni Podgori. V svoje pravljicno besedilo je morala vplesti veliko število drobnih junakov, da bi lahko vsak še tako majhen gojenec SCGV E. Komel zaigral svojo vlogico ali našel svoj kotiček na odru. Tako se je zavrtelo na odrskih deskah nad šestdeset otrok poleg ljubkih, a včasih nekoliko porednih protagonistov Urške in Matjaža (pogumna in jasna v govoru Jasmina Kovic, Aljoša Jarc), ki si trudna od šolskih obveznosti, naveličana maminih (mamo je odločno odigrala Valentina Šuligoj) pridig, želita novih zabavnih iger in privlačne prostosti.

V prelepo deželo čudežnih zvokov popelje Urško in Matjaža kraljica Glasba (Nežka Figelj). Ob njej se kar ne mo-

reta načuditi glasbi, petju, plesu, ki jima poklanjajo nekoliko plahi muren (Joahim Nanut), filozofski čuk (izredno posrečen Jurij Klanjšček), medved (Mitja Škorjanc), slon (Luca Cicuttin), princ (Juri Grudina), Trnuljčica (Harjet Antonič), vsi mali glasbeniki s svojimi raznolikimi glasbili, ptička, vojaki, zborja žab in svatov, gobice, plesalke (gobjenke Nataše Sirk pri baletni šoli SCGV Komel), note (učenci Marje Feinig pri predšolski glasbeni vzgoji DO-MI-SOL) in srčkani palčki (Jakob Fajt, Tina Paljk, Federico Tomazič) s tipičnimi rdečimi čepicami in svetilkami v ročicah.

Ko vse to Urška in Matjaž poslušata in gledata, se tudi navdušita za glasbeno čudo, in ko se vrmeta domov, še onadva zaigrata presenečeni mamici veselo skladbico na klavir.

Morda bo prijazno vabilo kraljice Glasbe sprejel tudi kak majhen poslušalec, ki je zavzeto sledil odrskemu dogajanju.

Priznati moramo, da so izvajalci z vso resnostjo opravili svoj nastop. Čeprav jih je neusmiljeno preganjal čas, so Lidija Jarc, ki je igrico tudi zrezirala (škoda le, da ni vloge kraljice Glasbe dodelila kaki bolj izkušeni igralki, ki bi učin-

koviteje povezovala posamezne prizorčke), Marja Feinig, ki ji je pomagala pri postavitvi glasbenih skupin in pri organizaciji predstave, ter Nataša Sirk, ki je poskrbela za koreografijo, dobro obvladale živahne neugnančke. Morda ni steklo vse, kot so si zamislile in pričakovale; če je kje kaj "zaškripalo", je bilo še bolj prisrčno. Saj se gledalci, posebno starši, ob takih predstavah zelo raznežijo in še iskreneje zaploskajo ob kaki nerodnosti. Zato se gledalci pridružujemo predsedniku SCGV Komel Martinu Srebrniču, ki se je toplo zahvalil vsem profesorjem in sodelavcem, ki so ustvarili prijetno enourno sanjsko uprizoritev.

Naj omenim še učinkovite zamisli: odstiranje dveh zastorov, ki je dalo vtis prehoda

v drug svet, nenadni veter in igro svetlobe in senc, ki se je zarisala na stenah dvorane. Tehnično sta te učinke izvedla Niko Klanjšček in Matej Leopold. Imenitne so bile tudi ogromne živobarvne rožice, ki jih je izdelala Paola Bertolini. Kot vedno je izvrstno opravila nalogo kostumistke natančna Snežica Černič, ki je tudi tokrat pazila, da se je v pisanih kostumih vse ujemalo, da so bili klobučki prav taki, kot si jih je zamislila, čeprav jo je pri delu neznanško pestil čas. K sreči je našla pridne roke, ki so ji priskočile na pomoč. Glasbeno kuliso je s harmoniko pričaral Aleksander Ipavec. Šepetaje za zavesami je stala Marinka Leban, zvesta spremljevalka dramskega odseka PD Štandrež.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjič. Sodelavcem in bralcem se opravičujemo. /URED.

KROŽEK VIRGIL ŠČEK - KATOLIŠKA KNJIGARNA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev zadnjih dveh knjig *Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček*:

EGON PELIKAN: JOSIP VILFAN V PARLAMENTU
BORIS BANDELJ: KATOLIŠKA SOCIALNO POLITIČNA MISEL VIRGILA ŠČEKA

Ob prisotnosti avtorjev bosta o delih spregovorila dr. Raško Dolhar in urednik knjižne zbirke časnikar Ivo Jevnikar.

Petek, 29. maja 1998, ob 18. uri

SLOVENSKA SKUPNOST GORICA
IN KLUB BRIŠKE MLADINE

vljudno vabita na

KOMEMORACIJO OB 10. OBLETNICI SMRTI GRADIMIRA GRADNIKA

DOLGOLETNEGA PREDSEDNIKA
SLOVENSKE SKUPNOSTI GORICA

Nastopila bosta mladinski pevski zbor s Plešivega in nonet Brda. O liku pokojnega bo spregovoril Marjan Terpin. Priložnostne govore bodo imeli Ivo Jevnikar, Elena Orzan in Edi Keber.

Petek, 29. maja, ob 20.30, v Gradnikovi kleti na Plešivem.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV

• **Sobota, 30. maja 1998: ob 17. uri** slikarski ex tempore, ob 20.30 prosta zabava.

• **Nedelja, 31. maja: ob 19. uri** nastop zbora OŠ Fran Erjavec iz Štandreža, otroškega zbora Štmaver in ritmične skupine šole Milojka Štrukelj iz Nove Gorice.

• **Sobota, 6. junija: ob 20.30** prosta zabava.

• **Nedelja, 7. junija: ob 17. uri** srečanje pritrkovalcev; ob 19. uri nastop MPZ Mirko Filej, nagrajevanje, nastop štandreške dramske skupine z veseloigro *Jaz sem Berto*; sledi plesna zabava.

NA VOLJO ODLIČNI ŠPARGLJI, DOMAČE JEDI
IN PIJAČA, BOGAT SREČOLOV.

GLASBENA MATICA - GORICA

ŠOLSKO LETO 1997/98

ZAKLJUČNI NASTOPI

SOVODNJE, 1. junija, ob 18. uri - Kulturni dom GORICA, 2. junija, ob 18. uri - Avla Glasbene matice DOBERDOB, 4. junija, ob 18. uri - Občinska glasbena soba, v sodelovanju s pihalnim orkestrom Kras ŠTANDREŽ, 5. junija, ob 18. uri - Kulturni dom A. Budal

VOLITVE V DEŽELNI SVET F-JK

MLADA BENEČANKA NA LISTI LJUDSKE SREDINE ZA REFORME

ERIKA JAZBAR

Na volitvah v nedeljo, 14. junija, s katerimi bodo volivci obnovili deželni svet, nastopa na kandidatnih listah Ljudske sredine za reforme (*Centro popolare riformatore*) mlada beneška Slovenka Romina Cencig (na sliki). Na predlog Slovenske skupnosti kandidira v videmskem okrožju, medtem ko bo glavni kandidat SSK za Goriško in Tržaško Ivo Jenjnikar. Kandidatura 28-letne Romine predstavlja pomembno novost za te slovenske kraje. Sicer ni edina Benečanka, ki tekmuje za mesto v deželnem svetu, je pa res, da sama nastopa na tej listi sredinsko in levosredinsko usmerjenih gibanj v videmskem okrožju. Toliko bolj pomembna pa je ugotovitev, da sestavljajo omenjeno koalicijo stranke, ki temeljijo na krščanskem etosu in nekatere so naslednice Krščanske demokracije. Vemo namreč, kakšen pristop je imela ta stranka do slovenskih ljudi v Benečiji do včerajšnjega dne, zato je zelo pozitiven premik, da se omenjena koalicija predstavlja tudi s slovenskimi ljudmi. Z Romino sva se pogovorili o kandidaturi ter o smernicah njene delovanja.

FOTO BUMBACA

Predstavila se nam je tako: "Rodila sem se v Čedadu pred 28 leti, živim pa v kraju Ippolis v občini Premariacco. Starši so doma iz Podboneca, točneje iz Črnega Vrha. Pred kratkim sem diplomirala v Vidmu na fakulteti za tuje jezike, in sicer iz francoščine in hrvaščine. Tudi če živim v Ippolisu, hodim zelo pogosto v Benečijo, saj sem blagajničarka pri Planinski družini Benečije, sem prisotna in aktiv-

na v družbeno-kulturnem življenju v slovenski Benečiji. Sodelujem tudi z dvojezičnim šolskim centrom v Špetru."

Kako je prišlo do tvoje kandidature?

Kakor si pravilno povedala, kandidiram na listi Ljudske sredine za reforme (*Centro popolare riformatore*) na predlog Slovenske skupnosti. Kandidatura mi je ponudil deželni tajnik Martin Breclj; ko sem prebrala program in v njem

našla tiste iztočnice, ki so zame pomembne, sem po krajšem razmisleku sprejela izziv. Program koalicije se mi zdi zelo dober, ker je pozoren na našo narodnostno skupnost in na problem goratih predelov oz. demografskega ubožanja vasi, kar je za Benečijo poglavitnega pomena.

Kako gledaš na družbeno-kulturno življenje v slovenski Benečiji?

Glavni problemi, ki tarejo mojo zemljo, so desetletja vedno tisti: pomanjkanje delovnih mest v domačem kraju in posledična selitev beneških ljudi v nižino. Sama sem to doživela na lastni koži, kajti starši so bili primorani se preseliti v Ippolis, kajti doma jim je bilo osnovno preživetje nemogoče. Po drugi strani pa z veseljem ugotavljam, da je kulturno življenje slovenskih ljudi živo, veliko mladih se zbira, delujejo številna društva, ki prirejajo razstave, predstavitve knjig ipd. Ne nazadnje pa imamo dvojezični center, ki predstavlja pomembno točko združevanja beneških ljudi in ohranjanja slovenskega jezika pri mlajših generacijah.

Kaj boš storila, če boš izvoljena v deželni svet?

Če bom izvoljena, bom delovala za dobrobit naših ljudi, za Benečijo in slovenske ljudi, za naše doline in za slovensko manjšino v Italiji.

RAFUTSKI PARK PRI GORICI JAVNA LAST

Nastopilo je novo obdobje vzdrževanja t.i. Rafutskega parka, ki je znan po izredno redkih in lepih primerkih eksotičnega drevja in grmičevja.

Lastnica spodnjega oz. zahodnega dela te naravne in kulturne znamenitosti ob vzhodu Kostanjevice je namreč svoj del nepremičnine, ki obsega okoli poldrug hektar oz. polovico celotnega parka, prodala Mestni občini Nova Gorica. Lastnica, gospa iz Gorice, se je za prodajo odločila po dvajsetih letih obotavljanja in po številnih ponudbah, ki so prihajale iz Nove Gorice. Gre za pomemben dogodek, saj bodo Rafutski park odslej lahko urejali po enotnih strokovnih merilih, ki jih bo določil in izvajal Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici.

Iz kronike tega območja z bujno vegetacijo pozvemo, da je park na Rafutu, zdaj Pristavi, leta 1880 osnoval avstroogrski general Palm. Leta 1909 je zgornji del parka prodal goriškemu arhitektu Antonu Laščaku, ki si je sredi eksotičnega drevja in rastlinja dal zgraditi vilo v neoislamskem slogu. V njej ima zdaj svoje prostore Zavod za zdravstveno varstvo. Spodnji oz. zahodni del parka pa je po prvi svetovni vojni kupil g. Hribar, trgovec iz Gorice, po katerem ga je podedovala dosedanja lastnica. Eksotični park na Rafutu je bil že leta 1952 in pozneje še leta 1985 razglašen za naravno znamenitost. Res je, da je Nova Gorica že v primorski klimatski regiji, vendar so na Rafutu zrasli nekateri primerki redkih eksot, ki bi jih zaman iskali kjerkoli drugje na Primorskem in v Sloveniji. Nekateri primerki so prava dragocenost zaradi izredno lepo oblikovanih habitusov kot tudi zaradi dimenzij, ki jih dosegajo.

Mirjam Gorkič, diplomirani biolog in konservator za varstvo naravne dediščine Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici, je v pogovoru za naš časnik povedala, da v parku raste okrog 500 drevesnih in grmovnih osebkov, ki pripadajo 114 različnim vrstam. Omenjamo le nekatere: atlaska in himalajska cedra, vedno zelena, himalajska in arizonska cipresa, sekvoja, močvirski taksodij, lawsonova cipresa, japonska kriptomerija, kalifornijska libocedra, virginjski brin, tisa in druge. Tu rastejo tudi različne vrste magnolij, borov, smrek, hrastov, platan.

Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je že leta 1987 začel s sanacijskimi posegi, saj je bilo takratno stanje parka izjemno slabo. Zlasti spodnji del, ki je bil v zasebni lasti, je bil preraščen z bambusom in plevelom. Drevesa in grmovnice so se v zaraščajočem okolju dobesedno dušili in naglo propadli.

Botanično-hortikulturni spomenik na Rafutu bodo odslej lahko vzdrževali in ohranjali z izvajanjem sodobnih

strokovnih meril in postopkov. Ob tem je treba poudariti, da je bila polovica parka, tista, ki je bila v državni lasti, tudi doslej dobro vzdrževana, za kar je skrbel Zavod za zdravstveno okolje. Za ta del parka je v obdobju po drugi svetovni vojni posebno skrbel Franc Marušič.

Park na Rafutu naj bi bil skupaj z drugimi znamenitostmi, kot so frančiškanski samostan z grobnico Bourbonov na Kostanjevici, Panovec in Sveta gora, vključen v turistično pot, ki bi jo obiskovali predvsem prebivalci Nove Gorice in Gorice. To smer bi predstavili ob začetku praznovanja tisočletnice prve dokumentirane omembe Gorice v slovenskem jeziku.

Predstavniki Mestne občine Nova Gorica Mojmir Mozečič pa je v pogovoru za Novi glas povedal, da bodo vilo v neoislamskem slogu postopno preuredili v zgradbo, ki bo postala protokolarni, to je reprezentančni objekt novogoriške občine. Še prej pa bodo seveda Zavodu za zdravstveno varstvo, ki sedaj deluje v omenjeni vili, zagotovili druge prostore v Novi Gorici.

M.

V NOVI GORICI ODBOR ZA OBELEŽITEV TISOČLETNICE

Mestni svet občine Nova Gorica je na zasedanju dne 21. t.m. imenoval organizacijski odbor za obeležitev tisočletnice prve omembe Solkana in Gorice. Vanj so bili imenovani: za predsednika Črtomir Špacapan, župan občine; za člane pa Gorazd Maffi, načelnik Upravne enote (organa državne uprave v Novi Gorici); univerz. prof. Danilo Zavrtnik; Rajko Harej, predsednik Mestnega sveta Mestne občine; duhovnik Vinko Paljk iz Solkana; politični in javni delavec Tomaž Beltram iz Šempetra; prof. Rajko Slokar, direktor Goriške knjižnice Franceta Bevka.

Odbor bo izdelal program obeleževanja, pri čemer bo svoje pobude usklajeval s pristojnimi ustanovami in posamezniki v Gorici. /M.

JOŽKO ŠTRUKELJ ZAPUSTIL FORUM ZA GORIŠKO

Odvetnik Jožko Štrukelj, nekdanji predsednik novogoriške občine, minister v vladi reformista Staneta Kavčiča in znana osebnost v Novi Gorici in v Gorici, je zapustil Forum za Goriško, nestransko in nepolitično organizacijo, ki si prizadeva za preporod in uveljavitev Goriške (Posočja). Jožko Štrukelj je bil skupaj s Cvetkom Vidmarjem ustanovitelj Forumu in tudi dalj časa njegov predsednik. Jožko Štrukelj ni pojasnil razlogov za svojo odločitev. /M.

EVROPA NARODOV (20)

VIDA VALENČIČ

PREDOLGO "KOLO-NIZIRANA" KORZIKA (2)

Iz prejšnjih vrstic ste si lahko ustvarili okvirno sliko o tolikokrat pozabljenem koščku francoske države: Korziki. Instinktivni vtis, ki ga daje ta otok ali bolje njegovi prebivalci, je neka nedefinirana težnja k uporabi, ki je zlahka razumljiva kot zapuščenost in izolacija uporaba tujemu gospodarstvu na otoku. Nacionalistični nemiri so izbruhnili z vso svojo silo predvsem v 60. in 70. letih, razumeti pa jih je treba predvsem na osnovi vsega, kar je bilo v tistem času (zgoraj omenjenemu) tujemu lastninjenju, korupciji ter dejanski politični nemoči otoka. Slednje je povzročila predvsem tako imenovana "klanška kultura": vplivne družine, ki so kontrolirale javno upravo, so kupovale politične glasove z dodeljevanjem službenih mest, pokojnin ter raznovrstnih privilegijev. Rezultat tega skorumpiranega sistema je jasno viden v dolgem obdobju, ki se vleče od prejšnjega stoletja vse do danes: štiri ali pet vplivnih družin je dejansko nadzorovalo celotno politično življenje na otoku, tako da so bile volitve v resnici le fiktivne.

Nemiri iz 60. in 70. let so bili torej delno tudi protest proti tej politični stagnaciji, ki ni dopuščala ekonomskega in kulturnega preporoda Korzike. Velik delež tega boja je prevzela ilegalna aktivistična organizacija *U Fronte di liberazione nazionale di a Corsica - FLNC* (Korzijka osvobodilna fronta), ki so jo ustanovili leta 1976. Znotraj le-te je kmalu prišlo do sterilnih preprirov in disidentskih gibanj; nazadnje pa, kar je najhujše, so se v to avtonomistično gibanje v 80. letih vpletli mafijski interesi. To pred par desetletji. Danes je Korzika politično nekako razcepljena. "Nacionalisti", ali bolje zagovorniki otoške avtonomije, so na lanskih volitvah poželi kar 20% glasov, vendar razcepljeni v kar šest političnih strank. Osnovne zahteve korzijskih političnih gibanj zadevajo predvsem drugačno vlogo, ki naj bi jo imel otok v okviru francoske države; za Korzičane je bistvenega pomena predvsem samostojno upravljanje lastnih gospodarskih objektov, od turističnih obratov do elektrarn, morskih in zračnih povezav s celino pa do šolskega in upravnega sektorja. Kar Korzika

zahteva, je povsem upravičeno; otoška specifika zahteva tudi drugačen upravni pristop, krojen po njenih potrebah. Bistvenega pomena pa je predvsem pomanjkanje endogenega ekonomskega razvoja. Turisti prihajajo na otok, njihov denar pa gre v žep tujih gospodarjev in ne otočanov samih.

Svojo zagnanost v boj za priznanje otoške specifike izražajo Korzičani tudi (in predvsem) na kulturnem področju. Francija jim je od vedno vsiljevala t.i. "Education Nationale", svoj jezik in svoj način mišljenja, zato je kulturni preporod, kateremu smo danes priča, toliko pomembnejši. Posredno je bil sad prav nacionalističnih nemirov iz prejšnjih desetletij. Boj za uveljavitev na politični sceni je namreč privedel do globljega spoznavanja lastne kulture. Z vsem tem pa tudi obujanje ljudskih pesmi in plesov ter preporod otoške tradicionalne obrti. Omembe vredna je npr. t.i. "Cyrene Arte", nekakšno umetniško naselje, ki so ga ustanovili že leta 1962 z namenom, da bi oživili kmečko obrt in konkretno podprli delo mladih slikarjev in kiparjev.

V zadnjih letih se je razcvetela raba domačega jezika tako rekoč na vseh kulturnih področjih: dramske skupine

vse pogosteje uprizarjajo dramska dela v korziščini, kljub temu da ne morejo računati na nobena finančna sredstva za to produkcijo. Zanimivo je tudi, da se na Sredozemski filmski festival v Bastii prijavlja vse več filmskih prispevkov v korziščini, kar nedvomno kaže na kulturno živahnost otočanov.

Na globlji pogled je Korzika nekakšna samosvoja mešanica različnih kultur in nazorov. Zanimivo je npr., da otočani 15. avgusta praznujejo tako Marijino Vnebovzetje kot... Napoleonov rojstni dan. Praznik tako postane mešanica verskih obredov in javne veselice.

Samosvojo kulturno mešanico je opaziti tudi v glasbi. Seveda so v korziški glasbeni zakladnici tudi romantične balade, najbolj pa se mi je vtisnila v spomin razlaga posebnih korziških pesmi, ki nosijo (zgovoren) naziv *voceri*. Za kaj gre? *Voceri* niso nič drugega kot... vabilo k maščevanju. In tu je krepko prisoten pridih najbolj antične latinske kulture. Ob trupu človeka, ki je utrpel nasilno smrt, žene s svojim jeznom petjem kličejo njegove sorodnike, naj se maščujejo nad storjenim zločinom... z drugim zločinom. In tu nastopi že omenjena "vendetta". Prava paša za Shakespeareovo pero. Na srečo pa so *voceri* danes le še glasbena posebnost.

DALJE

PARLAMENT ZAVRNIL PREDLOG OBTOŽBE
ZOPER JANEZA DRNOVŠKALETOŠNJEMU
BLEJSKEMU
SREČANJU
PEN NA ROB

Prejšnji petek, 22. maja, se je zaključilo letošnje 31. mednarodno druženje pisateljev na Bledu, ki je po treh desetletjih resnično postalo zvezda stalnica majskih dni na Slovenskem. Osrednji temi razprav številnih udeležencev iz 28-ih držav sta bili tokrat *Smeh ob koncu tisočletja* in *Kasandra danes*.

Literati so v svojih referatih velikokrat ponovili, da je smeh resnično lahko učinkovito orožje, ko se mora človek rešiti iz težkega položaja. Pomemben poudarek pri tem je podala pisateljica iz Bosne in Hercegovine Hanifa Kapidžič, ki je iz lastne izkušnje potrdila, da je smeh v obleganem Sarajevu bil oblika boja, vendar pa ni nadomestil še drugače zastavljene upora: "Smeh nas je rešil, toda tudi mi smo rešili smeh."

Zagotovo je, da je človeštvo ob koncu tisočletja v dobi, ko bo moralo spremeniti številne doslej uveljavljene navade in prepričanja. Velika balkanska tragedija, ki se je nas Slovenec na srečo le bežno dotaknila, je z vso močjo na najbolj surov način prikazala, česa vsega je človek sposoben, ko se v njem izgubijo vrednote in nima več cilja v prihodnosti. Smeh je ena najbolj preprostih oblik za premagovanje odtujenosti med ljudmi. Preprosta gesta, ki jo lahko ponudimo sočloveku, a z izjemno močno vsebino, zato bi jo morali velikokrat ponavljati.

To je bila ena stran letošnjega blejskega PEN srečanja. Druga stran pa je ob tokratni temi še dejstvo, da je vsakoletno dvodnevno druženje literatov kulturno srečanje razumnikov, ki ga je mogoče primerjati tudi z likom preroške Kasandre. Njena opozorila in prerokovanje padca Troje ter pobojev so ljudje prezrili in zato se je Kasandre oprjel sloves zle prerokinje, čeprav se je vse, kar je napovedovala, pozneje uresničilo.

Pisatelji se na Bledu srečujejo vsako leto. Njihova beseda skuša biti v dneh druženja in tudi vse ostale dneve, predvsem pa v njihovih knjigah, velikokrat klic razumnikov in opozorilo nam vsem, da bi morali svoja življenja spreminjati in jih pozorneje spremljati, se usmerjati veliko bolj drug k drugemu in začeti znova ceniti vrednote v družbi. Kultura ni le stvar knjižnih zapisov in dejavnosti, ki je v naši družbi žal še vedno obrobna pomena. Če se tega zavedamo ali ne - kultura je del nas samih, je odraz našega življenja, je identiteta, s katero se drugim predstavljamo - kot posameznik, narod in družba.

Letošnje pisateljsko srečanje na Bledu naj zaradi vsega povedanega ne izzveni kot nikoli slišani Kasandrin klic. Naj bo izhodišče, da bomo odslej kulturo, poleg njenih že doslej aktivnih tvorcev, skušali ustvarjati tudi sami in tako pripomožli, da bo v začetku novega tisočletja družba premogla več smeha in vrednot.

KLARA KRAPEŽ

NEMIRNA
SLOVENSKA
POLITIKA

MARJAN DROBEŽ

Državni zbor Slovenije je dne 21. maja zvečer po dobrih sedemnajstih urah mučnih in žolčnih razprav zavrnil predlog poslancev socialdemokratske stranke s prvim podpisanim Janezom Janšo, da bi predsednika vlade Janeza Drnovška obtožili pred ustavnim sodiščem, ker naj bi vedel za obstoj tajnega sporazuma med slovensko in izraelsko vojaško varnostno službo o medsebojnem sodelovanju ter nakupih orožja in opreme v Izraelu.

pozicija je v bistvu Janezu Drnovšku očitala, da je vedel za obstoj omenjenega dokumenta, ki naj bi po svoji naravi, vsebini in formalni obliki bil mednarodni sporazum, sklenjen v tajnosti, kar pa slovenska ustava ter zakona o vladi in zunanjih zadevah prepovedujeta. Na podlagi tega dokumenta, je Slovenija v Izraelu nabavljala orožje in vojaško opremo, kar je bilo za državo v prvih letih po njeni osamosvojitvi zelo pomembno. Upoštevati je treba, da je tedaj za nakupe orožja in vojaške opreme veljal mednarodni embargo.

Pri teh nakupih naj bi prišlo do mnogih primerov podkupovanja in izplačevanja provizij v domnevno korist nekaterih mednarodnih posredovalcev poslov in posameznikov "iz najožjega kroga predsednika vlade." Nastajale so

t.i. orožarske afere z nejasnimi ozadji in podrobnostmi, ki jih v Sloveniji doslej niso razčistili. Pri tem se omenjajo podkupovanja orožja in opreme, ki so bile poslani na mariborsko letališče, letališče na Brniku in nemara tudi v koprsko pristanišče.

Sporazum o sodelovanju med dvema vojaškima varnostnima in obveščevalnima službama je bil podpisan v Izraelu 31. januarja 1995. V imenu Slovenije ga je podpisal tedanji šef Obveščevalno-varnostne službe v obrambnem ministrstvu Marjan Miklavčič. Ta je po izredni seji državnega zbora oz. po zavrnitvi predloga za ustavno obtožbo zoper predsednika vlade izjavil, "da pri svojem delu in tudi pozneje med službovanjem v obrambnem ministrstvu ni prejel niti dolarja ali dolarja podkupnine ali provizije". Predsednik socialdemokratske stranke Janez Janša in nekateri poslanci te stranke, med njimi Ivo Hvalica, pa

LETOS ZAČETEK
GRADNJE AVTOCESTE
MED RAZDRTIM IN
VIPAVO

Odsek avtoceste v dolžini 15,8 kilometra med Razdrtim in Vipavo velja za enega najbolj težavnih v celotnem sistemu slovenskih avtocest. Treba bo namreč premagati več naravnih ovir, upoštevati pa tudi nekatera arheološka najdišča in vojaške objekte. Ustrezno visoki bodo tudi stroški gradnje. Znašal naj bi kar okrog 30 milijard tolarjev.

Stane Hribar, direktor avtocestnega projekta Primorska v okviru slovenske državne družbe za avtoceste, je povedal, da bodo odsek avtoceste med Razdrtim in Vipavo gradili po etapah oz. v fazah. Prvo etapo od Razdrtega proti Podnanosu bodo začeli graditi konec letošnjega leta. V skladu s spremenjenim programom gradnje avtocest v Sloveniji, ki ga je nedavno sprejel državni zbor, bo odsek avtoceste med Razdrtim in Vipavo dokončan predvidoma do konca leta 2002. /M.

NOV TELEFONSKI
IMENIK SLOVENIJE

Družbi Telekom in Mobitel Slovenije sta izdali nov telefonski imenik, ki je izšel v dvomilijonski nakladi. Vsebuje podatke o več kot 700 tisoč naročnikih klasičnih in prenosljivih telefonov. Svežen sedmih knjig prinaša 307 tisoč sprememb, ki so jih za-
beležili do februarja letos.

Med njimi je kar 76 tisoč novih telefonskih naročnikov. Dosedanjim knjigam so dodali knjigo z vsemi mobilnimi naročniki, druga novost pa je, da bodo vsi naročniki dobili mrežnoskupinski telefonski imenik svojega območja zastoj.

V telefonskem imeniku za omrežja 065, 066 in 067 (Goriška, Slovenska Istra in Posostojna) so objavljena tudi navodila o vzpostavljanju pogovorov o okviru medobmejnega telefonskega prometa z Italijo. Iz Nove Gorice je v uporabo številke 092 mogoče govoriti z naročniki iz 24 krajev v goriški pokrajini, vključno z Gorico. Imetnike telefonov v Videmski pokrajini pa je z Goriškega v Sloveniji mogoče poklicati z uporabo številke 093. Ta številka omogoča povezave z osemdesetimi kraji v Italiji, med katerimi so tudi vse občine v Beneški Sloveniji. Telefonski naročniki v goriški in videmski pokrajini, ki so vključeni v maloobmejni telefonski promet, vzpostavljajo zvezo z naročniki v obmejnih krajih Slovenije z izbirom številke 0038665, nato pa uporabijo še telefonsko številko zelenega naročnika.

Slovinci v Italiji, ki potrebujejo nov telefonski imenik, ga lahko kupijo na vseh poštah oz. v trgovinah s telefonskimi priključki. Staneti tisoč tolarjev. /M.

so med parlamentarno razpravo pokazali nekatere dokumente, ki naj bi dokazovali primere podkupovanja in provizij pri nakupih orožja in opreme v Izraelu. Po uradnih podatkih ministrstva za obrambo je vrednost sklenjenih pogodb vojaške oboživitve in opreme za Izraelom konec leta 1997 znašala približno 23,3 milijarde tolarjev. Od tega je še neizplačanih 7,6 milijarde tolarjev. Poslanci iz vrst socialdemokratske stranke oz. opozicije so poudarjali, "da je tajni sporazum med Slovenijo in Izraelom predstavljal dežnik za okoriščenja, podkupovanja in provizije". Ni mogoče sicer trditi, da so bila vsa sredstva neracionalno porabljena, "a tudi ni garancij, da je bil denar racionalno porabljen, ker o vojaških nabavah ni parlamentarnega nadzora."

PREDLOG ZA NOVO
VLADO, KI BI RAVNALA
V DUHU TRETJEGA
TISOČLETJA

Predsednik vlade se je na izredni seji parlamenta sedemkrat oglašil in poskušal dokazati, "da gre pri predlogu za ustavno obtožbo predvsem za politične igre in podtikanja opozicije." Priznal pa je, da so bile v postopku sprejemanja slovensko-izraelskega dokumenta ugotovljene napake in pomanjkljivosti, za kar pa naj bi on ne vedel do sredine leta 1997. Poudaril je tudi, da se je z omenjenim sporazumom o sodelovanju med dvema varnostno-obveščevalnima službama dejansko seznanil šele letos, potem ko je bivši šef te službe v obrambnem ministrstvu Jože Sečnik z obstojem omenjenega dokumenta seznanil predsednika parlamenta Janeza Podobnika.

Vendar pa premier v svojih posegih ni bil prepričljiv, zaradi česar je v politični in ostali javnosti, sodimo, izgubil del svojega ugleda. Predsednik Združene liste socialdemokratov Borut Pahor je dejal, da sicer ni dovolj dokazov za utemeljeno obtožbo premiera pred ustavnim sodiščem, a je ocenil, da je prišel čas, kot je dejal, konca prve republike Slovenije po osamosvojitvi in čas začetka druge republike, ki bi ravnala v duhu tretjega tisočletja. Zato je pozval Drnovška, naj odstopi. Predsednik vlade je odvrnil, da ne bo odstopil, "saj bi se prvaki političnih strank pobili med seboj za njegovo nasledstvo". Ta izjava je bila zagotovo politično neprimerna.

Izredna seja parlamenta je bila koristna vsaj zaradi sklepa, da bo vladna komisija, ki jo vodi Marjan Podobnik, raziskala sume, da so se nekateri okoriščili z nabavo in prodajo orožja za slovensko vojsko. Pri tem naj bi zaslišala tudi vse štiri dosedanje obrambne ministre. Precej očitkov zlasti stranke SLS, ki je pri glasovanju o predlogu ustavne obtožbe sicer podprla Janeza Drnovška, s katerim sodeluje v vladni koaliciji, je uperjenih proti bivšemu obrambnemu ministru Jelku Kacinu.

VETER RAZPIHAL TUDI
MLADE NOVOGORIČANE

MARJANA REMIAŠ

Športna unija Slovenije že tretje leto pripravlja in organizira športno-humanitarno prireditve *Veter v laseh*, s športom proti drogi. Akcija sodi v sklop prireditev, s katerimi se Športna unija Slovenije zavzema za okolju prijazen, varen in uravnotežen športni slog življenja. Pri akciji je sprva sodelovalo le devet slovenskih občin, za letošnjo pomlad pa lahko rečemo, da je prava burja razpihala, seveda v športnem duhu, celotno Slovenijo. Njene vetrovne vrtince so čutili tudi mladi športniki iz Vidma in Trsta.

Organizator novogoriške prireditve je bilo Športno društvo Gorica iz Nove Gorice; akcijo pa je pod pokroviteljstvo prevzela novogoriška mestna občina. Tako je športnike preteklo soboto ob otvoritvi tekmovanj na Bevko-

vem trgu v osrčju Nove Gorice pozdravil župan Črtomir Špacapan in jim zaželel uspešnih športnih bojev in najboljšega vetra. Mladi so se tekmovalno pomerili v odbojki in košarki, prikazali pa so akrobacije gimnastikov Športnega društva Gorica ter Športnega društva Partizan iz Renč.

V sobotnem športnem dopoldnevu, ki so si ga ogledali številni mimoidoči in navijači, se je predstavilo nad dvesto otrok; med njimi je posebno atrakcijo pomenil nastop mlajših in starejših plesalk sekcije jazz baleta pri Plesnem klubu Urška, ki so se predstavile v Hip Hopu.

Zaključna prireditve športnih dni v slovenskih mestih bo v Murski Soboti, kamor bodo potovale tudi najboljše košarkarske in odbojkarne ekipe z novogoriškega tekmovanja.

KRATKE

GLEDALIŠKA ŽIVAH-
NOST: NOVO V PDG

Novogoriški gledališčniki se v zadnjih majskih in prvih junijskih dneh pospešeno pripravljajo na premiero zadnjega letošnjega gledališkega projekta v sklopu redne abonmajske ponudbe. V Šmartnem v Goriških Brdih je svoje prostorsko zatočišče našla predstava *Celestina*, ki jo pod režiserskim vodstvom Zvoneta Šeldbauerja oblikujejo igralci gledališkega ansambla. Tisti, ki niso zasedeni v *Celestini*, pa so z veseljem sprejeli študij redkosti, teksta znane primorskega, slovenskega in evropskega arhitekta Maksa Fabianija. Gledališko predstavo bodo kot poslastico v PDG ponudili še v letošnji sezoni, najverjetneje v juniju, ko bo v Šmartnem odzvenela tudi premiera *Celestine* (v naslovni vlogi kot gostja nastopa dramska igralka Ljerka Belak). Sicer pa se gledališče kot osrednji primorski gledališki hram v teh dneh pridružuje številnim humanitarnim prireditvam, ki v zadnjem mesecu potekajo v pomoč in korist Posočju.

Pretekli ponedeljek so tako spet na velikem odru PDG uprizorili *Disput* Pierra De Marivauxa. Izkupiček predstave so namenili potresnim žrtvam in tako izkazali svojo solidarnost. /MR

ROMAN ZEL RAZ-
STAVIJA V MALI
GALERIJI V SEŽANI

Dne 22. t.m. so v Mali galeriji v Sežani odprli razstavo slik akademskega slikarja Romana Zela. Slikar se je rodil leta 1969 v Mariboru, je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je diplomiral februarja letos. Razstavljal je že na mladinski skupinski razstavi v Hočah leta 1996, za seboj pa ima tudi že dve samostojni razstavi.

V Mali galeriji je razstavljenih sedem slik, v katerih, kot je povedal kritik Vasja Nagy, je zaznavno umetnikovo raziskovanje transcendence in sublimnega v slikarstvu, po drugi strani pa raziskovanje geste. Spregovoril je tudi vodja Male galerije Peršolja, ki je prisotne opozoril na težavno stanje galerije, ki potrebuje sredstev in obnove in ki je vodena čisto ljubiteljsko.

Razstava, ki jo je v celoti podprl Klub študentov Sežana, bo na ogled do 20. junija z urnikom od 15. do 17. ure vsak delavnik.

PRIMORSKO PETJE
V TOSKANI

Moški pevski zbor Provox iz Nove Gorice, ki ga vodi Pavel Pahor in redno sodeluje na pevski reviji Primorska poje in drugih koncertih, se v začetku junija odpravlja na gostovanje v Italijo. V Impruneti (Firenze) bo na celovečernem koncertu gost krajevnega Združenja pevskih zborov, ki že nekaj let zapored organizira Mednarodno srečanje pevskih zborov. Čeprav je srečanje zastavljeno v tekmovalnem duhu, združuje udeležence srečanja predvsem ljubezen do žlahtnega zborovskega petja. /MR

OBVESTILA

TRŽAŠKI OKTET na Mirenskem Gradu. V nedeljo, 31. maja, ob 19.30 bo na Mirenskem Gradu nastopil s celovečernim koncertom Tržaški oktet iz Trsta, ki bo predstavil bogat spored skladb domačih in tujih avtorjev od Jacobusa Gallusa do treh priredb Danila Čadeža, ki je tudi umetniški vodja ansambla. Tržaški pevci prihajajo na Goriško ob izteku še ene uspešne sezone in svoj nastop namenijo pomoči Posočju. K temu enkratnemu zborovskemu dogodku prisrčno vabijo vse ljubitelje vokalne glasbe.

90 LET ZADRUŽNIH BANK Z OPČIN, IZ DOBERDOBA IN SOVODENJ

KNJIGA O SLOVENSКИH ZADRUŽNIH BANKAH

Kot smo že na kratko poročali v prejšnji številki, je ob 90-letnici slovenskih zadružnih bank z Opčin, iz Doberdoba in Sovodenj izšla knjiga Marka Waltritscha *Slovenske zadružne banke*. Publikacijo so izdale Zadružna kraška banka, Zadružna kreditna banka iz Doberdoba in Zadružna kreditna banka iz Sovodenj, tiskali pa so jo v 3.100 izvodih v tiskarni Grafica Goriziana.

Knjigo so predstavili na dobro obiskani tiskovni konferenci v prostorih podružnice Zadružne kraške banke v Nabrežini v petek, 22. t.m.. Ob prisotnosti predsednikov upravnih svetov vseh treh bank Pavla Miliča, Severine Peric in Mirka Hmeljaka ter ravnateljev ZKB in doberdobske banke Klavdija Brajnika in Maksa Gergoleta, je avtor Marko Waltritsch orisal razdelitev in vsebino knjige: na začetku je zgodovinski oris vseh treh bank, zatem je govor o deželni zvezi zadružnih bank v F-Jk, nato pa je podan še splošen pregled celotnega združenstva na Primorskem. Posebno poglavje je posvečeno osebnosti slovenskih zadružnih bank. Knjigo krasi še bogato slikovno in fotografsko gradivo.

Predsednik ZKB Pavel Milič je med drugim dejal, da se je treba zahvaliti prednikom sedanjih upraviteljev, saj so vztrajnostjo in poštenostjo

kljubovali tudi najhujšim časom, ko je v naših krajih razsajala fašistična strahovlada, ki je stremela po tem, da uniči vse, kar je slovenskega, in s tem tudi bančništvo. Milič je poudaril tudi zasidranost bank v okolju, v katerem delujejo, tako da jim tudi evropsko združevanje ne bi smelo povzročiti prevelikih težav. Tako Milič kot ravnatelj doberdobske banke Maks Gergolet pa sta poudarila tudi popolno zaupanje, ki ga do slovenskih zadružnih bank izkazuje italijanske stranke.

Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi devinsko-nabrežinski župan Marino Vocci, ki je poudaril temeljno vlogo zadružnih bank pri ohranjanju identitete neke skupnosti in nekega teritorija. Nikakor pa ne moremo iti mimo posega našega urednika dr. Draga Legiša, ki je na koncu spomnil prisotne na vzroke in razloge, ki so pripeljali do nastanka zadružnega gibanja: ti so v pomoči malemu človeku, da se socialno, kulturno in tudi politično dvigne.

IŽ

SGZ GORICA

O NOVOSTIH DAVČNEGA SISTEMA

Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice si prizadeva, da bi čimbolj kاپilarno obvestilo vse gospodarstvenike o fiskalnih novostih, ki jih prinašajo letošnji proračunski zakon in z njim povezani odloki. S tem namenom je prejšnji ponedeljek v sodelovanju z goriško banko Cassa di Risparmio priredilo uspešno predavanje o davčnih novostih. Predaval je Sergio Mogorovich, priznan goriški komercialist, svetovalec SGZ. Številnim prisotnim je v sejni dvorani Trgovske zbornice podrobno obrazložil novosti na področju davkov, ki se nas tičejo od letos dalje. Uvedena sta bila deželni davek na proizvodne dejavnosti - IRAP in pomenjenje skupne prijave (740, IVA, 770) v UNICO '98 (nekdanji 740). Podjetja oz. posameznik bodo morali v tem letu npr. opraviti: podjetja z manj kot desetimi zaposlenimi bodo predstavila eno samo prijavo, ki bo nadomestila dose-danje prijave IVA, 740, 770 in ICIAP. Podjetja z več kot desetimi zaposlenimi pa bodo morala prijaviti obrazec 770 posebej (do 31. oktobra 1998). Prijava bo služila za plačevanje vseh davkov in dajatev, in sicer IVA, IRPEF, INPS in novi deželni davek IRAP, ki bo nadomeščal davek ILOR, ICIAP, davek na premoženje, davek na zdravje in davek na šifro IVA. Glede na lanskoletne davščine, ki so bile računane na poslovnih rezultat, se davek IRAP letos obračunava na različni osnovi, zato bodo morala plačati davek IRAP tudi podjetja z negativnim poslovnim rezultatom.

Vlada je torej predstavila zapleten zakonski odlok za "poenostavitve" nešteti davčnih obveznosti in za korenito zmanjšanje števila davkov. Toda to ne odgovarja resnici, saj bodo morali od letos dalje podjetja in posamezniki plačevati višje dajatve in se spopadati z večjimi obveznostmi. Sergio Mogorovich je predaval tudi o novem davku IRPEF, in sicer o deželnem dodatku (ki bo prizadel delovno osebo s plačilno ovojnico december 1998), o davčnem režimu za avtomobile v podjetju in o pomenjenosti zapadlosti plačil za socialno zavarovanje odvisnih in samostojnih delavcev in davščine raznovrstnega naslova (IVA, IRPEF, odtegljaj sodelavcem...) od letošnjega maja vsak 15. dan v mesecu. Novost velja za stranke s številko IVA, ki sestavljajo za plačila teh obvez obrazce F 24. Bistveno novost novega načina plačila predstavlja možnost kompenziranja kreditnih in debetnih zneskov, ki je letos namenjena osebnim podjetjem, od prihodnjega leta osebnim družbam in od leta 2000 dalje tudi kapitalskim.

Osebe SGZ v Gorici oz. Goservisa je na razpolago za pojasnjevanje teh in drugih novosti.

MARTIN DRUFOVKA

ITALIJANSKO PRAVO

DVAJSET LET ZAKONA O SPLAVU

DAMJAN HLEDE

Ob dvajsetletnici italijanskega zakona št. 194 z dne 22. maja 1978 je papež Janez Pavel II. spet odločno obsodil zakonsko legitimacijo splava in močno priporočil globoko revizijo omenjenega zakona, ki naj bi bil kriv za umor treh milijonov in pol spočetih otrok. Ni nam potrebno temu številu po ugibanjih dodajati tiste zarodke, ki so bili umorjeni po skritem, da pred tem obstane-mo odprtih ust in težkega srca. Gre za vprašanje, ki je našemu papežu izredno pri srcu. Njemu je pred tremi leti posvetil okrožnico *Evangelium vitae*, s katero se je na stopetdesetih straneh uveljavil kot največji branitelj življenja pred vsemi oblikami nasilja nad njim.

Ob tej priložnosti bi samo priklical v spomin nekatere dvoiličnosti zakona 194, ki predstavljajo razlog za njegov neuspeh. Omenjeni zakon ne govori o "splavu", temveč o "prekinitvi nosečnosti". Splav (abortus) izhaja iz latinskega glagola *aboriri*, ki pomeni umreti, prekiniti življenje. Beseda *abortus* se torej nanaša na spočetega otroka, besedna zveza "prekinitve nosečnosti" pa se nanaša izključno na mater. V tej navidez zgolj terminološki utemeljitvi obstaja največja dvoiličnost tega zakona, ki ne govori več o umoru človeškega bitja, ampak o pravici matere, da lahko svobodno odloča o življenju in smrti spočetega otroka. Slovenska izjava prvega člana, čes da "država... štiti človeško življenje vse od njegovega začetka", dvoiličnost samo še povečuje, saj je v odsotnosti določitve trenutka, v katerem se človekovo življenje začne, popolnoma nesmiselna.

Res je, da zakon št. 194 načelno dopušča samo t.i. "terapevtski" splav, torej samo kadar nosečnost, porod ali materinstvo predstavljajo nevarnost za materino fizično ali psihično zdravje, tudi z ozirom na predvidene nepravilnosti spočetega, v prvih devetdesetih dneh nosečnosti, samo v primeru materine smrtno nevarnosti ali ugotovljenih nepravilnosti spočetega, po tretjem mesecu nosečnosti. Res pa je tudi, da je predvsem strah pred psihičnimi posledicami nezahvalne nosečnosti večkrat samo lahka pretveza za zakonsko dovoljeni splav. Da je splav predvsem pravica, je prišlo do izraza predvsem v času dveh referendumov leta 1981 proti zakonu o splavu. Dejstvo, da so se v obeh primerih italijanski državljani izrekli za ohranitev zakona, je le-temu dalo še posebno politično in kulturno moč, tako da je v javnem mnenju (in, glede na rezultate, tudi v praksi) splav postal pravica, močno povezana z zahtevami po emancipaciji in enakopravnosti žensk. Tudi v teh zahtevah lahko najdemo protislovje: enakopravnost, ki se uveljavlja na račun šibkejših (najšibkejših, tistih, ki se sami še ne morejo braniti), ne more več biti enakopravnost.

Veliko protislovje najdemo tudi v kazenskih določbah, kjer je npr. za prekinitve no-

sečnosti proti materini volji, ki povzroči tudi njeno smrt, predvidena kazen (od 8 do 16 let zapora), ki je nižja od kazni za navadni, tudi nenamerni, umor ene same osebe.

Pomembno se je vsekakor zavedati, da človeški zakoni niso poklicani, da bi dajali dokončne odgovore osnovnim vprašanjem človekovega življenja. V primerih, kot je splav, je tudi zelo težko postavljati meje med dovoljenim in nedovoljenim, med pravicami, dolžnostmi in kaznivimi dejanji. Prepričan pa sem, da ni moralistična trditev, da morajo imeti zakoni v sebi neko vzgojno moč. Kakšno vzgojno moč pa ima zakon, ki ni v službi življenja, kakšno vzgojno moč ima zakon, ki splav določa kot pravico in ne kot skrajno izjemo?

O NEPREMIČNINAH

NEUSPEH PREPISA PREDHODNIH POGODB

Preteklo je že več kot leto dni, odkar je vstopil v veljavo zakon, ki je uvedel možnost prepisa predhodnih nepremičninskih pogodb v nepremičninske javne registre. Iz statistik izhaja, da se je te možnosti doslej poslužilo le 5% zainteresiranih kupcev. Vsi ostali so se raje poslužili "navadnega" sistema, po katerem je dovolj pisna oblika in registracija. Nov sistem, ki je bil uveden prav v smislu korenitejšje zaščite kupcev, pa zahteva obliko notarske listine ali vsaj overjene zasebne listine.

Razloga za tak nauspeh sta v glavnem dva: nepoznanje novega zakona in pa predvsem finančna obremenitev, ki je dveh vrst: po eni strani je nova oblika dražja, ker je pač celoten kupoprodajni postopek na tak način sestavljen iz dveh notarskih listin; po drugi strani pa vsebuje nov sistem neko notranje neskladje: kot znano je v kupoprodajnih pogodbah dovolj, da stranki prijavitelja katastrsko vrednost nepremičnine namesto realne prodajne cene (tako so potem s pogodbo povezani davki nižji). Če se pa v predhodni pogodbi prijavi realna cena (ker bo v drugem primeru kupec v dokončni pogodbi lahko zahteval samo izplačilo katastrske vrednosti), jo je potem treba tudi v dokončni. Zaradi istega razloga je najbolj razširjena oblika predhodnih pogodb prav preprosta, ne registrirana, pismena obveza. S tem v zvezi se govori o prodajah "na papirju". Problem pač ostaja, saj praksa dokazuje, da se vsaj v 15% slučajev po "navadni" predhodni pogodbi rodijo problemi, ki otežkočijo ali celo onemogočijo zaključek dokončne kupoprodaje.

DH

SLOVENIJA

V SLOVENIJI SE PRIPRAVLJAJO NA POSLOVANJE Z DRŽAVAMI ČLANICAMI EVROPSKE DENARNE UNIJE

Z EVROM SE BODO NAJPRED "SOOČILI" VARČEVALCI

MARJAN DROBEŽ

V slovenske banke in hranilnice prihaja čedalje več varčevalcev, ki imajo v njih hranilne vloge, bodisi v markah in drugih tujih valutah ali pa v domačih tolarjih. Prošnje za pojasnila o tem, kako bo uvedba evra vplivala na njihove prihranke, so pogoste tudi v poslovnih bankah v Novi Gorici in v Kopru.

Stranke so lahko pomirjene, saj bodo banke njihove vloge lahko preračunale bodisi v evre ali pa bodo njihovi prihranki lahko ostali v dose-danjih valutah do junija leta 2002, ko bodo v državah članicah Evropske denarne unije odpravljene njihove nacionalne valute. Slovenski varčevalci imajo v slovenskih bankah za okoli 4,1 milijarde nemških mark deviznih vlog, od tega prav v markah od 72 d 73%. Dolgoročne vloge - devetmesečne ali enoletne - se bodo že "soočile" z evrom. To pomeni, da bodo morale banke najkasneje do 1. januarja 1999, ko bo evro uveljavljen kot knjižni denar, vprašati svoje varčevalce, kaj želijo: še naprej račun oz. vlogo v nemških markah ali ne. Če vloge v markah, ki je sicer zelo stabilna in v Sloveniji najbolj cenjena tuja valuta, ne bodo že-

leli, bodo banke opravile t.i. konverzijo v evra račun, pri čemer ne bodo smele obračunavati provizije. Gre namreč za izdajanje nove valute, ko upniki ne smejo imeti nikakršnih stroškov. V javnosti se ob tem širi prepričanje, da bo evro kmalu tako stabilen, kot je nemška marka, in morda bolj trden od ameriškega dolarja.

Banke bodo morale do 1. januarja 1999, ko bo evro začel veljati kot evropski denar oz. kot vzporedna valuta v državah članicah Evropske denarne unije, spremeniti svoje računalniške programe. Postopno bodo izgubljale dobiček od menjave valut, saj bodo v prihodnje obračunavali zgolj razmerje posameznih valut od evra. Denarno poslovanje in obračunavanje naj bi skratka potekalo po enotnih merilih, ki jih bo določila Evropska centralna banka.

Z uvedbo evra bo odpadlo tudi zamudno in negotovo preračunavanje cen iz italijanskih lir v slovenske tolarje, ali še raje v nemške marke, pa, denimo, iz tolarjev oz. mark v avstrijske šilinge. V Sloveniji, posebej še v obmejnih krajih na Primorskem, pričakujejo, da bodo italijanski in avstrijski trgovci cene blaga že v začetku prihodnjega leta začeli označevati tudi v evru.

V Sloveniji med razpravami o uvedbi evra poudarjajo, da država že izpolnjuje nekatera od meril, ki so potrebna za članstvo v Evropski denarni uniji. Izpolnjuje zlasti obe t.i. fiskalni konvergenčni merili, saj je slovenski proračunski primanjkljaj nižji od dovoljenih največ 3% bruto domačega proizvoda, pa tudi javni dolg države je nižji od dovoljenih 60% bruto domačega proizvoda. Pač pa po stopnji inflacije občutno zaostajamo za merili, določenimi za članstvo v Evropski denarni oz. monetarni uniji. Najvišja dovoljena inflacija je zdaj 2,7 odstotka, v Sloveniji pa se inflacija giblje na ravni od 8 do 9% letno.

OBVESTILO

SEKCIJA TRGOVINE na drobno pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju v Trstu bo imela v ponedeljek, 1. junija, ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah občni zbor. Dnevni red: poročila o opravljenem delu, določitev članarine, volitve novega odbora idr. SDGZ poziva vse člane, naj se občnega zbora udeležijo, hkrati pa vabi tudi druge slovenske trgovce; seznanili se bodo z delom sekcije in prispevali k obravnavi aktualnih vprašanj.

KRASOVKE SPET V FINALU ZA DRŽAVNI NASLOV

Ženski postavi zgoniškega Krasa Generali je to tudi letos uspelo po zmagi s 5-1 tudi v povratnem polfinalu A1 lige v Coccaglio (BS).

Prva protagonistka Krasove zmage v gosteh je bila najmlajša članica ekipe, Katja Milič (na sliki), ki je stopila k zeleni mizi, za katero je prežala ena najboljših pingpongštic v Italiji, Merendova. Katja pa se ni prestrašila zvenečega imena nasprotnice, v tretjem setu nadoknadila zamujeno in jo tudi tesno premagala z 21-19. Čeprav začetna, je bila to odločilna točka za osvojitve končne zmage, h kateri je v svojih uspehi v posameznih dvojbah prispevala še enkrat Krasova Kitajka Wang. Dvakrat je slavila Vanja Milič, ki je premagala celo nasprotnikovo Kitajko, ki pa je bila za Vanji-

no sestrično Katjo pretrd oreh, tako da ji je morala prepuštili edino Krasovo izgubljeno točko.

V finalu za državni naslov se bodo Krasovke 3. in 6. junija pomerile s svojimi večnimi nasprotnicami, trenutnimi državnimi prvakinja Castellane, najprej v gosteh pri Mantovi, nato pa še doma. Kot pravi slavna zastavonoša Krasa in nekdanji vsega zamejskega športa Sonja Milič, so sedaj Krasovke pred zelo težko nalogo, zato bo pri domači tekmi v soboto, 6. junija, še pomembnejše bodrenje zvestih navijačev.

ODBOJKA / IZJAVA: IVAN PLESNIČAR

VAL USTANOVIL NOVO DRUŠTVO S TRŽIČEM, KJER BO TUDI IGRAL!

Zadnje čase se vse pogosteje govori o združitvi ali sodelovanju goriškega odbojarskega društva Val s trziškim klubom Fincantieri oz. Finvolley. Stopili smo v stik z Valovim tehničnim direktorjem Ivanom Plesničarjem in izvedeli, da ni ravno tako.

Plesničar nam je pojasnil, da ne gre za kako spojitev, temveč za ustanovitev novega društva, ki bi imelo z dobrim delom na mladinskem področju tudi zelo ambiciozne cilje na članskem nivoju z naskakovanjem A2 lige. Val bi obdržal samostojno ekipo v C ligi, kjer je nastopal Fincantieri, Trzičanom pa bi šla D liga, v kateri so nastopali mlajši Valovci. V teh dveh ekipah bi skratka igrali tisti odbojkarji, ki ne bi prišli v poštev za prvo ekipo, ki bo nastopala v B1 ligi.

Plesničar pravi, da smo pričali pravemu paradoksu. Val La Goriziana Kmečka banka je namreč navdse uspešno kot novinec nastopil v B1 ligi, "kljub temu pa, če želimo pozitivno nadaljevati z našim delom", med drugim pravi Valov tehnični vodja, "smo primorani iskati sodelovanje z drugimi klubi. S Trzičem smo sklenili, da poskusimo ustanoviti novo društvo, ki bi imelo sedež in športni objekt (v katerem bi tudi igrali) v Trziču. Ker Val danes tudi s svojim profesionalnim pristopom predstavlja sam vrh deželne odbojke, bi lahko bil prav Trzič tista prava lokacija, kjer bi lahko tako Trzičani kot Goričani in Videmčani dobili predstavnika, ki bi se lahko nekega dne, če bo uspelo, tudi meril in igral v A ligi."

Na koncu pogovora nas je Plesničar opozoril, da bodo vrata novega društva odprta vsem, ki bi se želeli z resnim in profesionalnim pristopom ukvarjati z

odbojko. Iskreno nam je tudi povedal, da lahko s slovenskim društvom prideš do določene točke, naprej pa enostavno ne moreš. "Škoda bi bilo, da bi vrgli v koš vse dobro opravljeno delo in ne nudili mladim priložnosti, da se uveljavijo v najvišjih ligah. Jasno je tudi, da se odbojkar težko prebije iz tretjeliškega slovenskega društva v A ligo, kot je to uspelo našemu Mateju Černicu".

ED

MLADINSKA ODBOJKA

SLOGAŠI DEŽELNI PRVAKI, SOČANI 4.

Naraščajniki Sloge Multinvest so v nedeljo v Remanzuccu presenetljivo, a zaslužno osvojili naslov deželni prvaki, potem ko so najprej gladko premagali Sočo Unitecno, ki je bila na koncu četrta, v finalu pa še Il Pozzo. Dosežek odbojkarjev prof. Peterlina je še toliko pomembnejši, če pomislimo, da bo večina Slogašev tudi prihodnje leto igrala v isti starostni kategoriji. 7. junija bodo nastopili še na Trofeji treh dežel v Bardolinu ob Gardskem jezeru.

Naraščajnice Kontovela so tudi v povratni finalni tekmi za naslov trziških pokrajinskih prvakinj izgubile proti Ricreatoriju z 2-1, tako da se niso uvrstile v deželni finale.

MLADINSKA KOŠARKA / INTERVJU: ANDREJ VREMEC

USPEL KVALITETNI KONTOVELOV TURNIR PRIJATELJSTVA

ERIK DOLHAR

Športno društvo Kontovel je konec tedna v športnem centru Ervatti pri Briščikih priredilo 21. Mednarodni turnir prijateljstva (na sliki).

Turnirja so se udeležile mladinske ekipe (letniki 1981-82-83) domačega Kontovela (pod imenom katerega je nastopala nekaka zamejska kadetska reprezentanca), Branika iz Maribora, Šampiona iz Beograda (satelitsko društvo Partizana), trziškega Genertela, celovškega Koša in Ing File iz Bielle. Prav ta peterka je osvojila končno zmago, potem ko je v velikem finalu premagala domačine.

Novost letošnjega turnirja je bil seminar za trenerje, ki sta ga vodila Mario Blasone, trener kluba Mash iz Verone, in pri nas poznani obraz, trenutno trener ljubljanske Ježice, Peter Brumen.

Turnir je bil tudi priložnost, da se z enim največjih zamejskih strokovnjakov na mladinskem področju podrobneje pogovorimo o stanju naše mladinske košarke. Trener Andrej Vremec (na sliki desno zgoraj s svojimi varovanci članske Kotovlove ekipe, s katero si je ravno priboril obstanek v D ligi) je bil tudi med glavnimi pobudniki tega turnirja. O njem nam je najprej povedal: "Kontovel že 20 let prireja ta Turnir prijateljstva. Običajno, razen Maribora, ni na njem sodeloval noben slaven klub. Glede na to, da sem sam nekoliko bolj megalomansko usmerjen, sem letos predlagal, da naredimo nekaj močnejšega: imamo veliko poznanstev, imamo moč, da lahko nekaj organiziramo. Povabili smo nekaj močnih ekip in tako dokazali, da lahko tudi na Kontovelu oz. v zamejstvu nekaj organiziramo, le če za to obstajata želja in organizacija. Nastopajoče ekipe so bile zelo kvalitetne, predvsem beograjski Šampion, ki je nastopal s šestimi jugoslovanskimi reprezentanti. Glavno geslo turnirja pa je, da ostaja to Turnir prijateljstva. Poleg tega je na mojo pobudo prišlo tudi do trenerskega seminarja, kar je obnem predstavljalo tudi največjo novost tega turnirja. Na seminarju smo nudili trenerjem to stran in onstran meje možnost, da so slišali in se naučili nekaj novega, predvsem kar se tiče mladinskih kategorij. Nalašč

smo povabili po eno najbolj zvenečih italijanskih in slovenskih imen, ki sta s svojimi izvajanci dobesedno začarali prisotne. Mislim, da je to le začetek, ki naj bo za šolo in zgled celotni naši košarki, kajti, le če bomo strnili moči, če si bomo drug drugemu pomagali, lahko še vedno kaj dosežemo. Mislim, da sistem, ki ga je uveljavil Jadran pred dvajsetimi leti, še vedno velja: z združenimi močmi lahko dosežemo marsikaj. Zato moramo po tej poti tudi nadaljevati!"

Glede na to, da imaš tudi vpogled v Kontovelovo mladinsko vrsto, ki je nastopila na tem turnirju, je kdo izmed košarkarjev tako perspektiven, da bi lahko zanj trdili, da gre za novega Bana ali Viteza?

Tega si zaenkrat ne upam reči, ker se bo taka generacija, ki je bila tista letnikov 1960/61, težko še kdaj pojavila, tako glede na kvaliteto kot na višino košarkarjev. Kljub temu mislim, da razpolagamo z nekaterimi perspektivnimi igralci. Tem košarkarjem in vsem, ki se okoli njih gibajo, se pravi društvom in staršem, pa mora biti jasno, da lahko samo s kvalitetnim in vztrajnim vsakodnevnim delom nekaj dosežemo. Po mojem mnenju se še vedno ne trenira dovolj kakovostno, ker mislim, da je naša pot v mladinskih in kadetskih ekipah selekcija. Pri tej ekipi, ki je nastopila na tur-

nirju, se je pokazalo, da morajo fantje trenirati skupaj, vsaj tisti, ki to želijo. Le tako se lahko dvigne kvaliteta. Oni nimajo samo dvakrat ali trikrat tedensko dobrega treninga, pač pa vsak dan, kar je bistvenega pomena! Zato se moramo zamisliti, po tej poti nadaljevati in ponovno združiti moči. Pomisliti moramo, kaj lahko dosežemo s takimi igralci, če vso sezono trenirajo vsak dan. To govorim od kadetov dalje. Za mlajše kategorije pionirjev, propagande in minibasketa mislim, da je bolje, da vsako društvo dela zase, da goji svoj vrtiček oz. da skuša pobrati čimveč otrok. Iz kvantitete pa je po 15-16. letu treba preiti v kvaliteto. Neizbežno je, da morajo trenerji v tem trenutku selekcionirati: tistim, ki imajo največ "intelektualne perspektive", se pravi želje, je treba dati možnost, da trenirajo.

Med temi fanti pa so tudi nekateri odlični posamezniki: mislim predvsem na nekatere deželne reprezentante, kot je Kontovelec Doglia...

"Po mojem mnenju to ne pomeni še nič. Letos so tako nekateri Kontovelci kot dva Borovca napredovali in nekaj pokazali. Mislim, da mora biti delo društva in trenerjev tako, da vseh njihove kvalitete dosežejo po 17.-18. letu; prej je lahko pre zgodaj in prenevarno, saj nimajo še emotivnega ravnotežja, da bi to zdržali. Zato je treba delati postopoma in, šele ko je igralec polnoleten, lahko napovemo, če bo ali ne bo kaj iz njega. Prej je po mojem mnenju zaenkrat še prezgodaj."

Borovci Friulexporta so nastopili v deželnem polfinalu. Potem ko so dve tekmi zmagali in eno izgubili, so se uvrstili v finalni del.

RITMIČNA GIMNASTIKA

KARIN MEZGEC (BOR) ŠOLIDNA NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

V Riccioneju je bil v nedeljo, 24. t.m., vsedržavni finale v športno-ritmični gimnastiki. Na njem je nastopilo 96 tekmovalk, med katerimi je bila tudi Borovka Karin Mezgec, ki si je priborila pravico do nastopa z dobrimi dosežki na deželnih tekmovanjih. Naša predstavnica je zasedla 25. mesto, kar je izjemen uspeh tako za Karin kot za Bor, če pomislimo, da Mezgečeva trenira manj kot polovico ur na teden kot ostale udeleženke državnega finala.

SAH

FRANKO REMIZIRAL Z BEDNARIKOM!

V 1. krogu finalnega četverboja za naslov letošnjega zamejskega šahovskega prvaka je prišlo v soboto v goriškem Kulturnem domu do presenetljivega izida, ko je mladi Neven Franko remiziral z goriškim mojstrom Janom Bednarikom. V drugi partiji je drugi goriški mojster Pino Lakovič pri čakovanjih premagal Danila Ukmarja. Drugo kolo finala zamejskega šahovskega prvenstva, ki šteje tudi za 9. memorial Zlatka Jelinčiča, bo v soboto na Vrhu, ko se bo Lakovič pomeril s Frankom, Bednarik pa z Ukmarjem. Po zadnjih rezultatih je sedaj nesporni favorit za končno zmago Lakovič.

765 VPISANIH NA ŠPORTNE IGRE SOKOLA!

V petek je bila v gostilni Bunker v Nabrežini predstavitev prenovljenih Zamejskih športnih iger 1998, ki bodo od 25. junija do 3. julija v režiji nabrežinskega ŠD Sokol. Skupaj se je prijavilo kar 765 tekmovalcev, ki se bodo pomerili v vseh razpoložljivih panogah, še največ ekip pa se je vpisalo za skupinske športne, z moško košarko in nogometom ter odbojko na čelu. Kar se tiče individualnih panog, bo število udeležencev brzokone še naraslo, saj so lahko tu organizatorji nekoliko bolj prožni, za ekipe pa je rok za prijavo že zapadel. V četrtek, 25. junija, bodo z boji za točke začeli nogometarji in košarkarji, zvečer pa bo na Sokolovem igrišču v Nabrežini slovesno odprtje Športne igre 98 malo drugače... s koncertom Andreja Siferjra.

ROKOMET

PREDZADNJE KOLO SLOVENSKE B2 LIGE: Jezersko - KRAS 28-19 (16-9). KRAS na končnem četrtem mestu

AMATERSKI NOGOMET

POLFINALE TURNIRJA ZARJE: Tabor - VESNA 4-2 po 11-metrovkah. Finale: S. Luigi - Tabor

OBVESTILA

JADRANJE

Start že tradicionalne, 13. regate, bo v petek, 29. maja, ob 20. uri izpred sedeža Sirene v Barkovljah.

ŠPORTNI DAN IN OSNOVNOŠOLSKA OLIMPIADA V GORICI IN TRSTU

Dne 11. t.m. sta bili kar dve športni tekmovanji za osnovnošolce. V telovadnici goriškega Kulturnega doma so se v poligonu pomerili otroci prvih treh razredov obeh didaktičnih ravnateljstev z Goriškega. Ozračje v telovadnici je bilo zelo prijetno, saj je ob bučnem navijanju sošolcev nastopilo okoli 200 malčkov. Težavnostna stopnja poligona se je razlikovala od razreda do razreda, tekmovalci pa so preskakovali obroče, plezali pod ovirami in skakali čeznje, prekladali žogice iz koša v koš ipd. Drugi del športnega dne, kot pravijo temu tekmovanju, je bil v ponedeljek, 25. t.m., na stadionu na Rojcah, kjer je učence četrtega in petega razreda čakal atletski troboj.

V Borovem športnem centru v Trstu pa je v organizaciji Športne šole Trst merilo moči 160 otrok iz naših osmih mestnih osnovnih šol (na sliki). Tekmovanje je bilo podobno onemu v Gorici, le da je bil poligon namenjen otrokom vseh razredov in je bil za vse enak. V petek, 22. t.m., je bila na sporedu še sklepna slovesnost s kulturnim sporedom in tekmo med dvema ognjema med reprezentancama šent-

jakobskega in svetoivanskega didaktičnega ravnateljstva. Tako kot v poligonu so tudi na tej tekmi zmagali Svetoivančani. Likovni natečaj je zmagala Petra Marega (Milčinski). Kot je med slovesnostjo povedal pobudnik osnovnošolske olimpiade prof. Bojan Pavličič, so bili med občinstvom prisotni marsikateri starši, ki so se olimpiade sami udeležili pred dvajsetimi leti.

Lipa kot pika na "i"

HIT HOTEL LIPA, Šempeter pri Gorici

Novi HIT Hotel Lipa sooblikuje slikoviti glavni trg v Šempetru tik ob državni meji. Novi...? Povsem prenovljena Restavracija s prenočišči Lipa je razstrla pabljačo nove hotelske ponudbe in udobja. Udobne hotelske sobe, klimatizirana restavracija z igralnim koticom za otroke, prijazno urejeno okolje, to je novi Hotel Lipa. Nova je tudi večnamenska dvorana Modri bram s 150 sedeži, namenjena banketom, predavanjem ali posvetom, poročnim slavljem...

Hotelska restavracija ohranja najboljšo tradicijo odlične mediteranske kuhinje. Mavrica izvirnih ribjih in mesnih specialitet ter jedi iz morskih sadežev je pripravljena z domiselnostjo, ki je kot pika na "i" na kulinarčni ponudbi. Eno takšnih specialitet vam priporočamo kar takoj: riba "po egejsko" je več kot riba - je praznik!

V restavraciji Hotela Lipa lahko posežete tudi po posebnih tedenskih ali mesečnih ponudbah. Ves avgust vas vabi z grško kuhinjo in ritmi žive glasbe! Kulinarčno ponudbo zaokrožuje pester izbor kvalitetnih vin.

Otrokom so namenjeni posebni otroški menuji.

Zares pestra je tudi izbira hitro pripravljenih jedi, predvsem hamburgerjev vseh vrst, pa tudi ocrtih lignjev, bot-doga ali pizze...

Hotel Lipa ima skupaj 42 udobnih eno in dvoposteljnih sob. Opremljene so s TWC in telefonom z direktno zunanjo linijo. Odločiti se je mogoče tudi za hotelsko sobo s TV sprejemnikom.

Poletje vabi na senčni letni vrt, urejen tako, da očuva zasebnost. Dogajanje na glavnem trgu lahko spremljate tudi iz simpatičnega barčka "Na placu", pa naj bo to pozimi ali v prijetni senci v poletni pripeki...

HIT Hoteli Igralnice Turizem

Delpinova 7a, 5000 Nova Gorica
tel. 00 386 65 126 40, 126 42 34 (prodajna služba)

HIT Hotel Lipa

Trg Ivana Roba 7, 5290 Šempeter pri Gorici
Tel.: 00386 65 31 358, Fax: 00386 65 31 254
Internet: <http://www.bit.si>, E-mail: info@bit.si

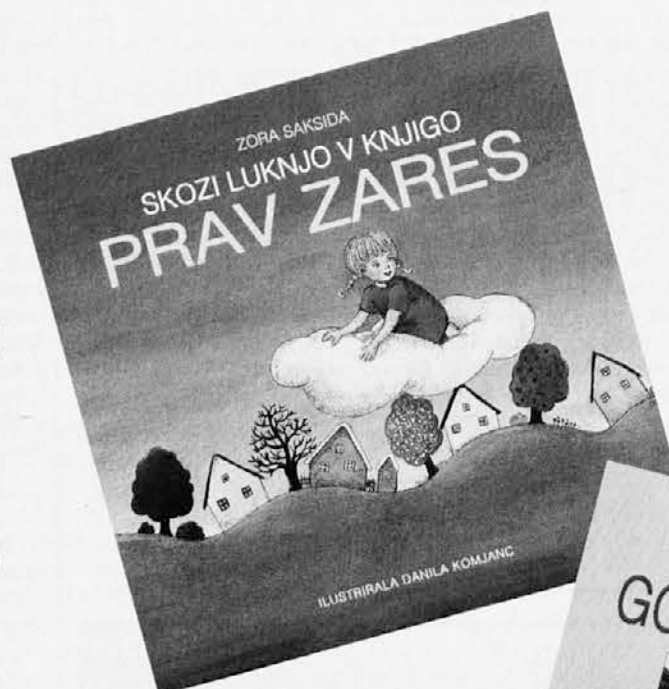

16

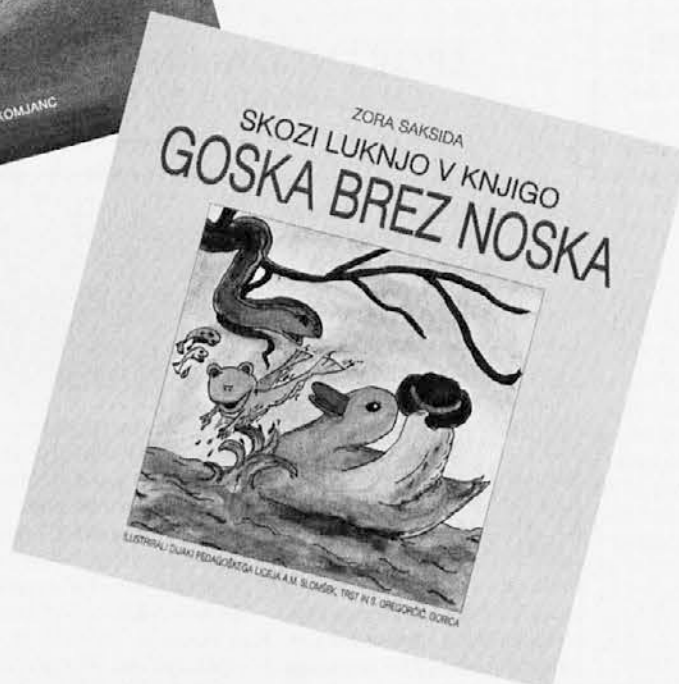
ČETREK
28. MAJA
1998

PASTIRČKOV DAN

GORICA, SOBOTA, 6. JUNIJA 1998 OB 9. URI V K.C. L. BRATUŽ
OPČINE, TOREK, 9. JUNIJA 1998 OB 8.30 NA OŠ F. BEVK

PREDSTAVITEV ZBIRK PESMI ZORE SAKSIDA

SODELUJEJO
BARBARA RUSTJA
UČENCI OŠ
DIJAKI SŠ
DIJAKI PEDAGOŠKEGA LICEJA
IZ GORICE IN TRSTA

**BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA**

**ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA
CREDITO COOPERATIVO DEL CARSO**